

ผลกระทบจากอายุความในคดีอาญาที่มีต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
ในประเทศไทย

THE EFFECT OF PRESCRIPTION IN CRIMINAL CASES TOWARD CRIME
PREVENTION AND SUPPRESSION IN THAILAND

วณปวรา ปงใจ

นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายอาญา

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

2552

©ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ผลกระทบจากอายุความในคดีอาญาที่มีต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
ในประเทศไทย

THE EFFECT OF PRESCRIPTION IN CRIMINAL CASES TOWARD CRIME
PREVENTION AND SUPPRESSION IN THAILAND

วนปวรา ปงใจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายอาญา

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

2552

©ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ผลกระทบจากอายุความในคดีอาญาที่มีต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
ในประเทศไทย

วนปวรา ปงใจ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากฎหมายอาญา

2552

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ ว่องวัฒนาภิกุล)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เศษะ ศิริเจริญ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวะ)

.....กรรมการ
(อาจารย์กุลพล พลวัน)

©ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความอุปการะคุณอย่างยิ่งของท่านอาจารย์กุลพล พลวัน (อัยการอาวุโส อดีตอธิบดีอัยการฝ่ายช่วยเหลือทางกฎหมาย) อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้เมตตากรุณาเป็นประธานที่ปรึกษา ให้ข้อมูล คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้กำลังใจ อีกทั้งเสียสละเวลาอันมีค่าให้แก่ผู้เขียนในขณะที่ท่านก็มีภารกิจสำคัญมากมาย ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ เดชา ศิริเจริญ และท่านอาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวะ ที่ให้ความเมตตาเป็นกรรมการที่ปรึกษา และให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ ว่องวัฒนาภิกุล คณบดีสำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ รวมทั้งท่านศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโยภาส ซึ่งได้เสียสละเวลาอันมีค่ายังเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งทุกท่านได้ช่วยเหลือแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไขจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จครบถ้วน

ผู้เขียนขอขอบคุณท่านอัยการฉัตรชัย ศรีพิพัฒน์กุล ที่กรุณาอนุเคราะห์ในการแปลบทคัดย่อ พี่ๆ น้องๆ ทุกคนที่ให้การสนับสนุน ให้ข้อมูล ให้ความห่วงใย และน้องๆ ที่ส่วนประสานงานบัณฑิตศึกษาที่คอยช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดามารดา ของผู้เขียน ที่ได้ให้ความรัก ความห่วงใย และให้กำลังใจ รวมทั้งขอบใจลูกชายตัวเล็กๆ ที่ได้ช่วยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์และได้ร่วมเรียนกับผู้เขียนมาตั้งแต่อยู่ในครรภ์ จนปัจจุบันเป็นเด็กชายที่น่ารักทำให้ผู้เขียนมีแรงบันดาลใจและเป็นกำลังใจสำคัญในการเรียนและจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

สุดท้ายนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและคุณประโยชน์ต่อสังคม ผู้เขียนขอมอบให้แก่บิดามารดาเป็นการแสดงความกตัญญูทดแทน และมอบให้แก่ท่านอาจารย์ทุกๆ ท่านที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้เขียน และหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

วนปวรา ปงใจ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ผลกระทบจากอายุความในคดีอาญาที่มีต่อการป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรมในประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	วนปวรา ปงใจ
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชากฎหมายอาญา)
คณะกรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์กุลพล พลวัน รองศาสตราจารย์ เดชา ศิริเจริญ อาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวะ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญา เนื่องจากเห็นว่าปัจจุบันอาชญากรรมในประเทศไทยได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ยากในการป้องกันและปราบปราม และปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการดำเนินคดีกับอาชญากร คือ ปัญหาเรื่องผู้กระทำความผิดหลบหนีภายในประเทศหรือหลบหนีออกนอกประเทศโดยไม่สามารถดำเนินการเรื่องส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้

ขณะเดียวกัน มาตรการทางกฎหมายในเรื่องอายุความฟ้องคดีอาญาในประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 ในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินคดีกับอาชญากรดังกล่าวอย่างได้ผลเพียงพอ เนื่องจากมาตรา 95 วรรคแรก บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ” ดังนั้นเหล่าอาชญากรก็จะคอยเวลาที่คดีจะขาดอายุความตามกฎหมายแล้วจึงกลับมาในประเทศไทยหรือกลับมาใช้ชีวิตปกติโดยไม่ต้องถูกฟ้องร้องดำเนินคดี ทำให้การบังคับใช้กฎหมายอาญาเพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในเรื่องอายุความการฟ้องคดีอาญาในต่างประเทศนั้นพบว่ามีการขยายอายุความ การให้อายุความสะดุดหยุดลง การให้อายุความสะดุดหยุดอยู่

ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 ใหม่ โดยกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีหลังจากได้ลงมือกระทำความผิดแล้ว

หากสามารถจับตัวผู้กระทำผิดได้เมื่อใดก็สามารถนำตัวฟ้องต่อศาลเพื่อพิจารณาพิพากษาลงโทษได้
เสมอ อันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: อายุความในคดีอาญา / อายุความสะดุดหยุดลง / อายุความสะดุดหยุดอยู่

Thesis Title	The effect of Prescription in criminal cases toward Crime Prevention and Suppression in Thailand.
Author	Mrs. Wanpawara Pongjai
Degree	Master of Laws (Criminal Law)
Supervisory Committee	Kullaphol Phollawan Assoc. Prof. Deacha Sirijarern Dr. Uthai Arthivech

ABSTRACT

This Thesis involves with the statue of limitation. Nowadays the degree of violence of crimes in Thailand has increased every moment, causing difficulty to prevent it from and execute it when happened. One example of execution is that the criminal flees or resides in a foreign country where there is no authority to extradite the criminal.

In the mean time, the measure regarding the prescription under Thai Criminal Code section 95 is still inefficient enough to execute those criminals. Because of the first paragraph of section 95 prescribes that “In a criminal case, if the offender is not prosecuted and brought to the Court within the following specified periods of time as from the date of the commission of the offence, the prosecution shall be precluded by prescription :” Hence those criminals will wait until the prescription expires, then returns to his home land, spending his live normally without being prosecuted. Therefore law enforcement to prevent and suppress crime is inefficient.

From the study of the criminal case prescription in foreign country, there are various legal measures to do with it such as the extension of prescription, the termination of prescription, and prescription remain interrupted.

Consequently Thai Criminal Code section 95 shall be modified by determining the interruption of prescription from the date the criminal has fled after he has committed the crime. In which the criminal can be prosecuted whenever they are caught. Therefore the law can be more efficiently enforced.

Key words: Prescription in criminal cases / Termination of prescription / Prescription remain interrupted

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(3)
บทคัดย่อภาษาไทย	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(6)
สารบัญตาราง	(10)
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและสภาพของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 สมมุติฐานของการศึกษา	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2 อายุความกับการดำเนินคดีและการลงโทษในคดีอาญา	7
2.1 ประวัติและความเป็นมาของอายุความ	8
2.2 ความหมายของอายุความ	10
2.3 อายุความคดีอาญาในระบบประมวลกฎหมาย	14
2.4 อายุความคดีอาญาในระบบกฎหมายจารีตประเพณี	17
2.5 หลักการเรื่องอายุความในคดีแพ่งและคดีอาญา	19
2.6 เหตุผลในการนำเรื่องอายุความมาใช้ – ในคดีแพ่งและคดีอาญา	23
2.7 วัตถุประสงค์ของการลงโทษในคดีอาญา	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 หลักเกณฑ์เรื่องอายุความและอายุความสะดุดหยุดอยู่ในต่างประเทศ และแนวทางขององค์การสหประชาชาติ	37
3.1 หลักเกณฑ์เรื่องอายุความและอายุความสะดุดหยุดอยู่ในประเทศที่ใช้ ระบบประมวลกฎหมาย หรือกฎหมายลายลักษณ์อักษร	38
3.2 หลักเกณฑ์เรื่องอายุความและอายุความสะดุดหยุดอยู่ในประเทศที่ใช้ ระบบคอมมอนลอว์	50
3.3 แนวทางขององค์การสหประชาชาติ	81
4 วิเคราะห์ เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยและต่างประเทศ	83
4.1 หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดอายุความ	87
4.2 กำหนดอายุความ: กรณีที่ไม่มีอายุความ	89
4.3 กรณีที่มีอายุความ	90
4.4 กรณีที่การหยุดนับอายุความและการขยายอายุความ	93
4.5 การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพื่อขยายอายุความและให้ อายุความสะดุดหยุดลงเพื่อป้องกันคดีและเพื่อการรับโทษ	98
5 สรุป ข้อเสนอแนะ	109
5.1 สรุป	109
5.2 ข้อเสนอแนะ	114
รายการอ้างอิง	118
ประวัติผู้เขียน	125

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 อายุความของความผิดต่อกฎหมายรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา	65
3.2 อายุความคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ	68
3.3 อายุความในความผิดเกี่ยวกับเพศที่กระทำต่อเด็กและเยาวชน	69
3.4 อายุความสำหรับคดีภาษีอากรโดยทั่วไป	71
3.5 การกำหนดอายุความทางอาญาของรัฐ Minnesota	73

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและสภาพของปัญหา

ปัญหาประการหนึ่งที่มีความสำคัญและได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศต่างๆ อย่างกว้างขวาง และได้สร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ การเมืองการทหาร และสังคม นั่นก็คือ ปัญหาอาชญากรรม เช่น ปัญหายาเสพติดและการกระทำความผิดเกี่ยวเนื่อง ปัญหาการคอร์รัปชัน หรือการฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะทวีความรุนแรงมากขึ้น สลับซับซ้อนและยากต่อการป้องกันและปราบปรามยิ่งขึ้นและประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และด้านอื่นๆ อย่างมาก ซึ่งปัญหาดังกล่าวไม่เป็นปัญหาเฉพาะประเทศไทย แต่เป็นปัญหาของเกือบทุกประเทศทั่วโลก จากการกระทำของอาชญากรและเครือข่ายอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร หรือที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในนามขององค์กรอาชญากรรม

เนื่องจากยุคปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วไร้ขีดจำกัดทางพรมแดน ทำให้การประกอบธุรกิจเกิดการขยายตัวอย่างกว้างขวางสร้างผลกำไรอย่างมหาศาล ในขณะเดียวกันวงการอาชญากรรมได้มีการพัฒนารูปแบบจากการประกอบอาชญากรรมโดยปัจเจกบุคคลมาเป็นการประกอบอาชญากรรมแบบองค์กรข้ามชาติหรือที่เรียกว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” (Transnational organized crime) ซึ่งมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย มีตัวบุคคลที่มีอำนาจอิทธิพลในวงการอาชญากรรมเป็นหัวหน้าและมีการสั่งการ การประกอบธุรกิจนอกกฎหมายและการดำเนินอาชญากรรมกระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก เมื่อองค์กรอาชญากรรมได้เงินหรือผลประโยชน์มาแล้วจะนำไปเข้าสู่กระบวนการฟอกเพื่อให้กลายเป็นเงินที่ถูกกฎหมายนำไปใช้เป็นทุนหล่อเลี้ยงองค์กรและขยายเครือข่ายให้กว้างขวาง นอกจากนี้เงินบางส่วนยังมีการใช้ในการติดสินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนและอุดหนุนนักการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติเพื่อซื้อความสะดวกในการประกอบธุรกิจนอกกฎหมายให้เป็นอย่างราบรื่น แต่ถ้าหากมีการจับกุมสมาชิกในองค์กรอาชญากรรมไปดำเนินคดี

ทางองค์กรจะมีการให้ความช่วยเหลือในการต่อสู้คดี เช่น มีการกำจัดพยาน จ้างพยานเท็จ จัดหาทนายสู้คดีให้ เป็นเหตุให้สามารถหลุดพ้นจากคดีและไม่สามารถที่จะสาวไปถึงตัวบุคคลผู้เป็นหัวหน้าที่อยู่เบื้องหลังได้ ทำให้องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติสามารถสร้างอิทธิพลขยายเครือข่ายก่อปัญหาให้แก่ประเทศต่างๆ ทั่วทุกภูมิภาค

และภายใต้ระบบเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบันการแข่งขันทางการค้าและเงินเฟ้อต่างๆ ที่ประเทศพัฒนาแล้วได้กำหนดขึ้น การครอบงำทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ ได้กลายมาเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงที่สำคัญของชาติ ก่อให้เกิดผลกระทบที่ตามมาต่อสภาพและโครงสร้างทางสังคม พฤติกรรม ค่านิยมและทัศนคติของคนในสังคมอันเป็นที่มาของปัญหาต่างๆ ซึ่งทำให้ปัญหาที่มีอยู่แล้วให้เพิ่มมากขึ้น เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความยากจน ปัญหาครอบครัว ปัญหาชุมชนแตกแยก ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี อาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ เป็นต้นซึ่งกลายมาเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศชาติและประชาคมโลก ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะทวีความรุนแรงมากขึ้น สลับซับซ้อนและยากต่อการป้องกันและปราบปราม ยิ่งขึ้นการที่อาชญากรรมได้ก่อผลภัยต่อประเทศไทยอย่างร้ายแรง จำเป็นต้องมีการปรับกระบวนการยุติธรรมอย่างเร่งด่วนเพื่อให้สามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับกฎหมายให้ทันสมัยเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการนี้การปรับเปลี่ยนกฎหมายเพื่อนำมาตรการใหม่ๆ มาใช้บังคับกับอาชญากรประเภทต่างๆ

ซึ่งปัญหาหนึ่งของการดำเนินคดีกับอาชญากร คือ ปัญหาเรื่องผู้กระทำความผิดที่หลบหนี (Fugitive) ซึ่งคอยเวลาที่คดีจะขาดอายุความตามกฎหมายเพื่อที่จะกลับเข้ามาในประเทศไทยโดยไม่ต้องถูกฟ้องร้องดำเนินคดี (หรือยังคงอยู่ในต่างประเทศได้โดยไม่อาจดำเนินการเรื่องส่งผู้ร้ายข้ามแดน) ซึ่งรัฐก็ไม่สามารถดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดได้

แต่เนื่องจากกฎหมายของประเทศไทยได้กำหนดเรื่องอายุความไว้ในหมวด 9 ลักษณะที่ 1 ของประมวลกฎหมายอาญา¹ ซึ่งบทบัญญัติเรื่องดังกล่าวนี้ได้ใช้มานานแล้ว ยังไม่ได้มีการทบทวนให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ทำให้ผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่หลบหนีอาจหลุดรอดจากการดำเนินคดีทางอาญา โดยที่ไม่สามารถนำตัวมาลงโทษได้

ดังนั้น ควรแก้ไขกฎหมายในเรื่องอายุความคดีอาชญากรรมที่ร้ายแรงและคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจบางประเภทที่ก่อความเสียหายแก่ประเทศและประชาชนอย่างร้ายแรงว่าควรมีกำหนดอายุความเหมือนคดีอาญาอื่นๆ หรือไม่ หรือไม่สมควรมีอายุความอาญาเลย หรือควรมีมาตรการให้อายุความสะดุดหยุดลงในช่วงเวลาที่บุคคลนั้นหลบหนีจากการถูกดำเนินคดี แต่ถ้าศึกษาคดีอาญาในประเทศต่างๆ แล้ว เราจะพบว่ามีหลายประเทศที่กำหนดให้ความผิดบางฐานความผิดไม่มีอายุความ เช่น ความผิดฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocides) หรืออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crime against humanities) ที่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะหลบหนีไปนานแค่ไหนก็ตามรัฐต่างๆ ที่ได้รับความเสียหายสามารถที่จะนำตัวมาดำเนินคดีและลงโทษได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงควรอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาถึงปัญหาและมาตรการทางกฎหมายในเรื่องอายุความทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 ว่ามีข้อจำกัดหรือควรแก้ไขประการใดบ้าง และศึกษากฎหมายในเรื่องของอายุความของต่างประเทศ เพื่อหาแนวทางใน

¹ ที่จริงแล้วยังมีกฎหมายบางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 ที่ได้กำหนดเรื่องอายุความในคดีอาญาไว้ต่างหาก โดยมาตรา 76 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ฯ ได้กำหนดว่า “ความผิดตามมาตรา 70 ถ้ามิได้ฟ้องต่อศาลหรือมิได้มีการเปรียบเทียบตามมาตรา 79 ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบการกระทำความผิดหรือภายในห้าปีนับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” นั่นคือจะต้องมีการดำเนินการกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 10 มาตรา 12 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง มาตรา 15 มาตรา 17 - มาตรา 22 มาตรา 22 ทวิ มาตรา 23 วรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม มาตรา 23 ทวิ วรรคหนึ่ง มาตรา 24 มาตรา 25 มาตรา 26 ทวิ วรรคหนึ่งหรือวรรคสี่ มาตรา 26 ตริ วรรคหนึ่ง มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง มาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 34 มาตรา 35 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา 37 มาตรา 51 มาตรา 53 มาตรา 54 มาตรา 55 หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งที่กำหนดตามมาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 20(1)(2)(4)(5)(6)(8) หรือ (11) มาตรา 22 ตริ มาตรา 23 ทวิ มาตรา 26 วรรคสอง มาตรา 26 ทวิ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา 26 ตริ วรรคสอง มาตรา 26 จัตวา มาตรา 29 ทวิ มาตรา 35 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา 37 มาตรา 54(1)(4)(5)(6)(8) หรือ(9) มาตรา 55 มาตรา 57 มาตรา 57 ทวิ มาตรา 57 ตริ หรือมาตรา 65 หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในกฎกระทรวงตามมาตรา 7 วรรคสาม ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่มีระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบการกระทำความผิดหรือภายในห้าปีนับแต่วันกระทำความผิด

การแก้ไขปัญหาเรื่องผู้กระทำความผิดที่หลบหนีซึ่งคอยเวลาที่คดีจะขาดอายุความตามกฎหมายแล้ว กลับมาใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย อันจะทำให้เกิดทั้งประสิทธิภาพ ความเป็นธรรมในการดำเนินคดี ประโยชน์แก่ ประชาชน สังคม และประเทศต่อไป

โดยที่ขณะนี้ประเทศทางตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาได้นำบทบัญญัติเรื่องอายุความ สะดุดหุดอยู่มาใช้ด้วยเหตุผลของการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมร้ายแรง นอกจากนี้หลักการเรื่องอายุความสะดุดหุดอยู่ยังได้รับการรับรองโดย องค์การสหประชาชาติ อนุสัญญาสำคัญๆ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้าม ชาติที่กำหนดให้ประเทศภาคีกำหนดอายุความให้มีระยะเวลายาวนานขึ้นในกรณีที่ถูกผู้กระทำความ ผิดหลบหนี และอนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตได้กำหนดให้นำหลักเกณฑ์ เรื่องอายุความสะดุดหุดอยู่ดังกล่าวมาใช้ จึงทำให้น่าศึกษาว่าการนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้จะ ส่งผลกระทบต่อหลักการลงโทษที่ใช้อยู่ในประเทศไทยหรือไม่ และหากมีการเปลี่ยนแปลงจะมี ผลกระทบใดๆ ในเชิงลบหรือไม่

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์เรื่องอายุความในคดีอาญาที่ใช้อยู่ใน นานาประเทศทั้งในระบบคอมมอนลอว์และระบบประมวลกฎหมาย ทั้งในกรณีของคนปกติและ ผู้ป่วยจิตเวช เพื่อการเปรียบเทียบหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการปรับปรุงกฎหมายในเรื่อง อายุความในคดีอาญาของไทยต่อไป โดยในบทที่ 2 จะเริ่มกล่าวถึงเรื่องอายุความกับการดำเนินคดี และการลงโทษในคดีอาญา โดยจะศึกษาถึงนิยามของคำว่าอายุความ หลักการและเหตุผลในการ นำเรื่องอายุความมาใช้ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการลงโทษในคดีอาญา บทที่ 3 จะได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์เรื่องอายุความและอายุความสะดุดหุดอยู่ในต่างประเทศ ซึ่ง กำหนดให้ไม่มีอายุความในความผิดร้ายแรง และ/หรือให้หุดอยู่ เช่น ของประเทศเยอรมันนี สวิตเซอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร และประเทศในเครือจักรภพ สหรัฐอเมริกา ตลอดจนแนวทาง ขององค์การสหประชาชาติ ในบทที่ 4 จะได้กล่าวถึงข้อพิจารณาในการแก้ไขบทบัญญัติเรื่อง อายุความในประเทศไทย อันจะนำมาสู่บทสรุปและข้อเสนอแนะในบทที่ 5

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดและหลักเกณฑ์เรื่องอายุความในคดีอาญาเพื่อนำมาใช้ ปรับปรุงกฎหมายเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการนิติบัญญัติ

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการหลบหนีของ อาชญากรที่กระทำความผิดแล้วคอยเวลาที่คดีจะขาดอายุความตามกฎหมายเพื่อที่จะกลับเข้ามาในประเทศ

โดยไม่ต้องถูกฟ้องร้องดำเนินคดี ทั้งในและต่างประเทศ โดยให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย และเกณฑ์มาตรฐานสากล

1.2.3 เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาของอาชญากรรมที่ร้ายแรงและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจใช้เป็นแนวทางในการอ้างอิง

1.3 สมมุติฐานของการศึกษาวิจัย

บทบัญญัติเรื่องอายุความทางอาญาตามมาตรา 95 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ทำให้ผู้กระทำความผิดร้ายแรงสามารถหลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดีอาญา การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเรื่องอายุความ จะเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีกับอาชญากร เนื่องจากการกระทำความผิดของอาชญากรบางประเภทไม่ควรหมดสิ้นไปโดยอายุความ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ศึกษาถึงสภาพปัญหาของอาชญากรรมที่ร้ายแรงและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจโดยเน้นสภาพการณ์ของประเทศไทย และศึกษาข้อความคิด ความหมาย แนวนโยบายของรัฐซึ่งเกี่ยวข้องกับกรณีของอาชญากรรมที่ร้ายแรงและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ได้กระทำความผิดแล้วหลบหนีไปจนคดีขาดอายุความ รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในเรื่องอายุความทางอาญามาตรา 95 ว่าความผิดบางเรื่องมีผลกระทบอย่างยิ่งต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศ อาทิความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ยาเสพติด องค์การอาชญากรรม เป็นต้น นั้นสมควรจะมีการกำหนดอายุความไว้เหมือนความผิดอาญาอื่นๆ หรือไม่ หรือให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ หรือการขยายอายุความ ทั้งนี้เพื่อให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันการกระทำความผิดโดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายในเรื่องอายุความทางอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา และศึกษาอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติของสหประชาชาติ (United Nation Convention Against Translations Organized Crime – UNTOC)

1.5 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ใช้วิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บทความ รายงานการวิจัย เอกสารอื่นๆ ของทางราชการ หนังสือพิมพ์ วารสาร ตำบตกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 สามารถนำเอาหลักเกณฑ์และแนวความคิดในเรื่องอายุความมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าและพัฒนากฎหมายโดยให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องอายุความ

1.6.2 ทำให้ทราบแนวคิดและมาตรการทางกฎหมายในเชิงป้องกันการกระทำความผิดของอาชญากรที่ร้ายแรงและอาชญากรทางเศรษฐกิจแล้วหลบหนีให้พ้นอายุความ และให้ทราบถึงข้อจำกัด ข้อบกพร่องในด้านเนื้อหาและการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายตามมาตรา 95 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

1.6.3 สามารถใช้เป็นองค์ความรู้ในการอ้างอิงทางวิชาการเกี่ยวกับสภาพปัญหาของอาชญากรรมที่ร้ายแรง อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

บทที่ 2

อายุความกับการดำเนินคดีและการลงโทษในคดีอาญา

ในประเทศไทย ก่อนที่จะมีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญานั้น เรื่องอายุความในการฟ้องร้องและการลงโทษในคดีอาญายังไม่เป็นที่รู้จัก ในบางกรณีอายุความในการดำเนินคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายทางแพ่งซึ่งมีผลในการลงโทษทางอาญาด่วนนั้นจะมีระยะเวลาค่อนข้างสั้น เช่น 15 วัน หรือ 3 เดือน และหากผู้เสียหายไม่ใช้สิทธิในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด พนักงานอัยการก็มีสิทธิดำเนินคดีได้เสมอ² ต่อมากฎหมายลักษณะอาญาได้กำหนดอายุความในการดำเนินคดีอาญาไว้ 20 ปี 15 ปี 5 ปี และ 1 ปี และอายุความในการลงโทษออกเป็น 20 ปี 15 ปี และ 5 ปี แม้ในขณะนั้นการดำเนินคดีอาญาจะอาศัยถ้อยคำของพยานบุคคลเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดเรื่องอายุความระงับคดีและให้เริ่มต้นนับอายุความใหม่ไว้ด้วย³ และต่อมาตามประมวลกฎหมายอาญาก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องอายุความโดยมีสาระสำคัญคล้ายกันกับที่เคยมีในกฎหมายลักษณะอาญาดังกล่าว แต่มีข้อแตกต่างกันในบางประการ เช่น รายละเอียดของกำหนดระยะเวลาของอายุความ และในส่วนของอายุความการฟ้องคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาได้ระบุให้ “ต้องได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาล” ด้วย (เพื่อให้สอดคล้องกันกับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165) ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติเรื่องอายุความฟ้องผู้กระทำความผิดอาญาเอาไว้ในมาตรา 95 ดังนี้

“มาตรา 95 ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

- (1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี

² สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, ผู้แปลและเรียบเรียง, บันทึกของนายออร์ซ ปาณซ์ ที่ปรึกษาการร่างกฎหมายของรัฐบาลสยามเกี่ยวกับการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2546), 81. และ พระอัยการลักษณะรับฟ้องบทที่ 11 ในกฎหมายตราสามดวง อ้างถึงใน จิตติ ดิงสภักดิ์, กฎหมายอาญา ภาค 1, (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2529), 1214.

³ กฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 79, 84, 85

- (3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
- (5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือ วิกลจริตและศาลสั่งการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้ว นับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งการพิจารณา ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน”

จะเห็นได้ว่าอายุความน้อยสุดเพียง 1 ปี และมากที่สุดจะมีแค่ 20 ปีเท่านั้น ไม่ว่าคดีนั้นจะมีโทษหนักประการใด หากผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไปจนพ้นกำหนดอายุความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (6) ดังนั้นเมื่อพ้นกำหนดอายุความดังกล่าวผู้กระทำความผิดมาเดินลอยชายอยู่ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่สามารถนำตัวผู้นั้นมาฟ้องได้

เนื่องจากการนำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้ในคดีอาญาจะมีผลทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีในกรณีที่ขาดอายุความ ซึ่งดูเหมือนจะเป็นการให้รางวัลแก่ผู้ที่สามารถหลบหนีได้จนคดีขาดอายุความ ในบทที่ 2 นี้จะศึกษาถึงเรื่องอายุความกับการลงโทษในคดีอาญา โดยศึกษาถึงในส่วนของอายุความไม่ว่าจะเป็นที่มาของแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความคดีอาญา บทนิยาม อายุความคดีอาญาในระบบประมวลกฎหมาย อายุความคดีอาญาในระบบจารีตประเพณี การนำเรื่องอายุความมาใช้ในคดีแพ่งและคดีอาญา ตลอดจนถึงเหตุผลในการนำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้ จากนั้นจะศึกษาถึงทฤษฎีการลงโทษทางอาญาเพื่อตรวจสอบถึงความเหมาะสมในการนำบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวมาใช้

2.1 ประวัติและความเป็นมาของอายุความ

โดยทั่วไป เมื่อเกิดมีรัฐ (ประเทศ) ขึ้น หน้าที่สำคัญที่สุดของรัฐที่จะต้องดำเนินการมีสามประการด้วยกัน สิทธิและหน้าที่ประการแรก คือ หน้าที่ในการออกกฎหมายที่จะต้องสร้างระเบียบและข้อห้าม ข้อบังคับต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ประชากรที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตของรัฐหรือประเทศนั้น ซึ่งประกอบไปด้วยคนหลายเผ่าพันธุ์หลายชนบทร่วมกันอยู่อย่างสงบสุข หน้าที่ดังกล่าวคือการออกกฎหมายมาใช้บังคับกับคนในรัฐของตน เพื่อให้มีแนวปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันอันจะยังให้คนภายในรัฐอยู่ร่วมกันอย่างสงบ ซึ่งรัฐมอบหมายหน้าที่นี้ให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาเป็นผู้ดำเนินการ สิทธิและหน้าที่

ประการที่สอง คือ หน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามข้อแรกคือการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อห้ามต่างๆ ที่ฝ่ายนิติบัญญัติออกมากับประชาชนภายในรัฐเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคม ซึ่งรัฐมอบหมายหน้าที่ดังกล่าวให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ สิทธิและหน้าที่ประการที่สาม คือ หน้าที่ในการให้ความยุติธรรมระงับข้อพิพาทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในรัฐ ไม่ว่าจะเป็นข้อพิพาทนั้นจะเป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกันเอง หรือระหว่างเอกชนกับรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นไปด้วยความเป็นธรรมเพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข หน้าที่ดังกล่าวรัฐมอบหมายให้ศาลเป็นผู้รับผิดชอบ

การที่คนหลากหลายเชื้อชาติ หลายเผ่าพันธุ์ หลายชนบทรรมนิยมจารีตประเพณี ศาสนา มารวมกันเป็นสังคมที่เรียกว่ารัฐหรือประเทศได้นั้น เนื่องจากคนเหล่านั้นมีความเชื่อถือและไว้วางใจในรัฐหรือประเทศนั้นว่าจะสามารถดูแลให้คนเหล่านั้นอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและปลอดภัย ซึ่งเป็นความประสงค์ขั้นพื้นฐานที่นักปราชญ์โบราณได้อธิบายไว้ เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นในสังคมใดสังคมหนึ่ง การกระทำดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนโดยตรง ไม่ว่าความผิดนั้นจะเป็นความผิดที่เป็นความผิดในตัวเอง (Mala in se) หรือความผิดที่กฎหมายห้าม (Mala prohibita) ก็ตาม เพราะการกระทำความผิดดังกล่าวทำให้ประชาชนในรัฐนั้นเกิดความไม่มั่นใจในสวัสดิภาพและความปลอดภัยของตนในอันที่จะอาศัยอยู่ภายในรัฐนั้นอย่างสงบสุขอีกต่อไป รัฐจึงมีหน้าที่ที่จะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพื่อให้เรียกความเชื่อมั่นจากประชาชนกลับคืนมา โดยหลักแล้วการฟ้องคดีอาญาควรจะสามารถทำได้ตลอดเวลาโดยไม่มีกำหนดอายุความ รัฐสามารถเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้เสมอไม่ว่าระยะเวลาจะล่วงเลยไปนานสักเพียงใดก็ตาม อย่างไรก็ตาม รัฐต้องคำนึงถึงพยานหลักฐานด้วย และตัวรัฐด้วยอาจเฉยเมยเพราะไม่มีอายุความปล่อยให้ระยะเวลาล่วงเลยนานไปก็อาจมีผลเสียในด้านกระบวนการพิจารณาคดี การพิสูจน์พยานหลักฐานและการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ ยิ่งระยะเวลานั้นนานออกไปมากเท่าไร ความทรงจำของพยานตลอดจนการหาพยานหลักฐานย่อมสูญหายหรือเลือนไปได้ในที่สุด นอกจากนี้ประชาชนก็จะไม่สนใจที่จะติดตามเรื่องอีกต่อไป เนื่องจากมีเรื่องอื่นสอดแทรกเข้ามาเบี่ยงเบนความสนใจไปจากเรื่องโทษผู้กระทำความผิดจึงไม่น่าจะเกิดประโยชน์อีกต่อไป ซึ่งเป็นที่มาของแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดให้มีอายุความฟ้องร้องในคดีอาญาขึ้น ขณะเดียวกัน ก็มีข้อเท็จจริงที่เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่สามารถทำให้เจ้าหน้าที่สามารถค้นพบพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ให้ทราบได้ว่าผู้ใดได้กระทำความผิด ซึ่งในขณะที่ความผิดเกิดขึ้นนักวิชาการในการพิสูจน์ยังไม่ก้าวหน้าทำให้ไม่สามารถที่จะพิสูจน์หลักฐานเช่นนั้นได้ เช่น เมื่อห้าสิบปีก่อน การพิสูจน์คราบเลือดหรือพยานหลักฐานที่ตกอยู่ในที่เกิดเหตุโดยการตรวจรหัสพันธุกรรม (DNA) ยังไม่สามารถทำได้ ทำให้ไม่สามารถพิสูจน์ได้

ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด แต่ปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาการสามารถนำเอรหัสพันธุกรรม (DNA) มาใช้ในการพิสูจน์ทราบเลือดหรือพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุได้ว่าเป็นคราบเลือดของผู้ตายหรือเป็นสิ่งที่ผู้กระทำความผิดทำตกไว้ขณะกระทำความผิด ทำให้สามารถพิสูจน์ได้ว่าคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อห้าสิบปีก่อน ผู้ใดคือผู้กระทำความผิด แต่ถ้านำเอาเรื่องอายุความมาปรับใช้คดีที่เกิดขึ้นดังกล่าว พนักงานสอบสวนจะไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เพราะเป็นคดีที่ขาดอายุความแล้ว ดังนั้น เพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ กฎหมายในบางประเทศจึงกำหนดให้คดีอาญาบางประเภทเป็นคดีที่ไม่มีอายุความ ทั้งสองแนวคิดเป็นผลเนื่องมาจากแนวคิดในระบบกฎหมายสองระบบใหญ่ ๆ คือ ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common law) กับระบบประมวลกฎหมาย (Civil law) ที่แตกต่างกันอยู่ในรายละเอียด

2.2 ความหมายของอายุความ

ในการให้ความหมายของคำว่าอายุความนั้น สมพร พรหมพิตร⁴ ได้ให้คำนิยามในภาพรวมทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาว่า “อายุความ” หมายความว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องคดี ถ้าเลยกำหนดนั้นไปแล้ว ถือว่าคดีขาดอายุความ และเห็นว่าเหตุที่กฎหมายได้กำหนดเรื่องอายุความไว้ก็ด้วยเกรงว่าหากปล่อยให้ใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องร้องคดีกันตามชอบใจโดยไม่คำนึงถึงกำหนดเวลาช้านานเพียงใด อาจทำให้พยานหลักฐานในคดีสูญหายไปตามกาลเวลาที่เนิ่นออกไป จึงต้องมีการวางกฎเกณฑ์กันไว้

สำหรับในคดีอาญานั้น พิพัฒน์ จักรางกูร และ ภัทรพร จักรางกูร⁵ ได้บันทึกไว้ว่า “เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาขึ้น ประมวลกฎหมายอาญาประสงค์จะให้มีการฟ้องและนำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่ศาลโดยเร็ว เพราะถ้าฟ้องช้าไป พยานอาจลืมข้อเท็จจริงที่ประสบ ความทรงจำยิ่งน้อยลง ความแม่นยำในเหตุการณ์ที่ผ่านไปเสื่อมลง ทั้งเมื่อเวลาล่วงเลยไปจนไม่มีใครสนใจ ย่อมไม่มีประโยชน์ที่จะรื้อฟื้นฟ้องกันอีก และการที่ผู้กระทำความผิดต้องหลบหนีไปเป็นเวลานาน ย่อมเป็นความทุกข์ทรมานเพียงพออยู่แล้ว ฉะนั้น เมื่อกำหนดเวลาระยะหนึ่งล่วงไปแล้ว ก็เป็นการสมควรที่จะห้ามมิให้ฟ้องร้อง กำหนดเวลาดังกล่าวเรียกว่า “อายุความ”

⁴ สมพร พรหมพิตร, อายุความ, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2546), 1.

⁵ พิพัฒน์ จักรางกูร และภัทรพร จักรางกูร, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1, (กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ, 2527), 575.

นอกจากนี้ยังได้นักวิชาการท่านอื่นๆ ที่แม้ไม่ได้ให้ความหมายของคำว่าอายุความเอาไว้ หากแต่ได้อธิบายถึงภาพกว้างๆ ของบทบัญญัติหมวดที่ 9 ลักษณะที่ 1 ของประมวลกฎหมายอาญา โดย ศ.จิตติ ดิงศภัทย์⁶ ได้กล่าวว่า “ประมวลกฎหมายอาญามวด 9 ว่าด้วยอายุความ มีบทบัญญัติเรื่องกำหนดเวลาฟ้องคดีอาญา กำหนดเวลาฟ้องคดีกักกัน กำหนดเวลาล่วงเลยการลงโทษ และล่วงเลยการบังคับค่าปรับ การกักกัน และทำทัณฑ์บนไว้ในหมวดเดียวกัน แต่ในทางวิชาการเป็นกรณีอายุความฟ้องคดีอาญาส่วนหนึ่ง และเป็นกำหนดเวลาล่วงเลยการลงโทษ⁷ อีกส่วนหนึ่ง รวมทั้งวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย” ส่วน ศ.หยุด แสงอุทัย⁸ ก็ได้จำแนกอายุความในทางกฎหมายอาญา ออกเป็น อายุความฟ้องร้อง อายุความในการฟ้องขอให้กักกัน อายุความล่วงเลยการลงโทษ อายุความล่วงเลยการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือการกักขังแทนค่าปรับ อายุความล่วงเลยการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

เป็นที่น่าสังเกตว่าในเรื่องอายุความฟ้องคดีและขอให้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้และอายุความล่วงเลยการลงโทษหรือบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น แม้ ศ.จิตติ ดิงศภัทย์ จะมีความเห็นว่าโดยทางทฤษฎีแล้วจะมีความแตกต่างกัน แต่นักวิชาการท่านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น ศ.หยุด แสงอุทัย⁹ หรือ ศ.เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์¹⁰ ต่างก็ได้ใช้คำว่า “อายุความ” กับกำหนดเวลาล่วงเลยการลงโทษ จึงอาจกล่าวได้ว่า อายุความตามหมวด 9 ลักษณะ 1 ของประมวลกฎหมายอาญา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ อายุความฟ้องคดีและขอให้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ กับอายุความล่วงเลยการลงโทษและบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย กล่าวคือ

1. อายุความฟ้องร้อง เป็นเรื่องที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรค 1 ได้กำหนดว่า ในคดีอาญาถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลภายในกำหนด เป็นอันขาดอายุความ ซึ่งหมายความว่า จะมีการฟ้องและมีตัวผู้กระทำความผิดมาส่งศาล (เว้นกรณีที่ตัวผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจควบคุม

⁶ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, 1213.

⁷ มีตำราหลายเล่มได้เรียกระยะเวลาล่วงเลยการลงโทษว่า “อายุความล่วงเลยการลงโทษ” เช่น หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), 224-225. และ พิพัฒน์ จักรางกูร และภัทรพร จักรางกูร, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1, 575.

⁸ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, 224 -225.

⁹ เรื่องเดียวกัน.

¹⁰ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), 792.

ของศาลอยู่ก่อนแล้วในขณะยื่นฟ้อง) ภายในกำหนดเวลาตามที่มาตรา 95 ได้กำหนดไว้ และกฎหมายได้กำหนดอายุความไว้ตามความร้ายแรงของความผิด กล่าวคือ ก) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี ข) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี ค) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี ง) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี จ) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น ซึ่งผลของการที่คดีขาดอายุความฟ้องร้องจะทำให้สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องระงับลงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 การฟ้องร้องคดีจึงทำไม่ได้ ถ้ามีขึ้นหรือคดีขาดอายุความเพราะจำเลยหลบหนีจนพ้นอายุความ แม้จำเลยจะไม่ได้อ้างขึ้น ศาลก็ต้องยกอายุความขึ้นพิจารณาเอง เพราะเป็นข้อที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน¹¹

2. อายุความในการฟ้องขอให้กักกัน โดยทั่วไปแล้วการฟ้องขอให้กักกัน หากฟ้องรวมไปในคดีอันเป็นมูลเหตุให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน จะไม่มีปัญหาเรื่องอายุความนัก แต่ถ้าจะฟ้องภายหลังการฟ้องคดีอันเป็นมูลเหตุให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกันแล้ว ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 97 ได้กำหนดให้ฟ้องในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดีนั้น มิฉะนั้นเป็นอันขาดอายุความ ซึ่งมีผลทำให้จะฟ้องขอให้กักกันไม่ได้ต่อไป

3. อายุความล่วงเลยการลงโทษ ในเรื่องอายุความล่วงเลยการลงโทษนี้ ศ.หยุด แสงอุทัย¹²ได้กล่าวไว้ว่าเนื่องจากประมวลกฎหมายอาญามีความประสงค์ที่จะให้มีการลงโทษผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดในระยะเวลาอันควร ฉะนั้น ถ้าไม่ได้ตัวผู้ต้องคำพิพากษามาลงโทษภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ก็ถือว่าเป็นการขาดอายุความล่วงเลยการลงโทษ และได้จำแนกกฎหมายเรื่องอายุความล่วงเลยการลงโทษออกเป็น 2 กรณี คือ ก) เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นยังมิได้รับโทษและยังไม่ได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษ นับแต่วันที่ที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด จนเกินเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 98 หรือ ข) เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นได้รับโทษมาบ้างแล้ว แต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนี และยังมีได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษต่อนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนี จนเกิน

¹¹ เดิมบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 86 ศาลอาจยกอายุความและกำหนดเวลาล่วงเลยการลงอาญาขึ้นใช้ แม้ผู้ร้องไม่ได้ร้องขอ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 543/2498 และ 2 Bouzat & Pinatel no.1067, 826.

¹² หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, 224 -225.

เวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 98 ในกรณีดังกล่าวมานี้จะลงโทษผู้นั้นไม่ได้¹³ โดยกำหนดเวลาตาม มาตรา 98 ได้กำหนดไว้ยาวสั้นตามความหนักเบาของโทษที่ผู้ต้องคำพิพากษาพึงจะได้รับ ดังนี้ ก) ยี่สิบปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี ข) สิบห้าปี สำหรับโทษ จำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี ค) สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี ง) ห้าปี สำหรับ โทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

4. อายุความล่วงเลยการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับหรือกักขังแทนค่าปรับ ในเรื่องอายุความ ล่วงเลยการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับหรือกักขังแทนค่าปรับนี้ มาตรา 99 วรรค 1 ได้บัญญัติว่า “การยึด ทรัพย์สินใช้ค่าปรับหรือการกักขังแทนค่าปรับ ถ้ามิได้ทำภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ให้มีคำพิพากษา ถึงที่สุด จะยึดทรัพย์สินหรือกักขังไม่ได้” แต่ถ้าเป็นกรณีการกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งทำต่อเนื่องกับ การลงโทษจำคุก มาตรา 99 วรรค 2 ได้กำหนดว่า “ไม่มีอายุความล่วงเลยการกักขังแทนค่าปรับ ทั้งนี้เพราะจะต้องลงโทษจำคุกซึ่งเป็นโทษหนักให้หมดเสียก่อนจึงจะลงโทษกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งเป็นโทษเบากว่าได้ และผู้ต้องคำพิพากษาอาจต้องถูกจำคุกมีกำหนดเวลาเกินกว่าห้าปีก็ได้”

5. อายุความล่วงการบังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย แบ่งออกเป็นกรณีกักกัน และกรณี บังคับตามคำสั่งศาลเกี่ยวกับการทำทัณฑ์บน ร้องขอให้ใช้เงินเมื่อทำผิดทัณฑ์บน โดย ก) กรณี กักกัน มาตรา 100 ได้กำหนดว่าเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กักกันผู้ใด และผู้นั้นยังมิได้รับการ กักกันจนพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่พ้นโทษโดยได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้วหรือโดยล่วงเวลา การลงโทษ และผู้นั้นได้รับการกักกันแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนี จนพ้นกำหนดสามปีนับแต่ วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกัน ซึ่งในกรณีนี้จะมีผลทำให้กักกันผู้นั้นไม่ได้เนื่องจาก ขาดอายุความ ข) กรณีการบังคับตามคำสั่งศาลเกี่ยวกับการทำทัณฑ์บน มาตรา 101 ได้กำหนดว่า การบังคับตามคำสั่งศาลซึ่งได้สั่งให้ทำทัณฑ์บนหรือหาประกัน และผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ศาลจะใช้อำนาจตามมาตรา 46 สั่งให้กักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ หรือสั่งห้าม ผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดนั้น จะต้องดำเนินการบังคับภายในกำหนดสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง ถ้า เกินกำหนดดังกล่าวแล้วศาลจะกักกันผู้นั้นหรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าเขตกำหนดไม่ได้ ค) กรณีการ ร้องขอให้ใช้เงินเมื่อทำผิดทัณฑ์บน มาตรา 101 ได้กำหนดว่า การร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินเมื่อ ผู้ทำทัณฑ์บนผิดประพฤติผิดทัณฑ์บนตามความในมาตรา 47 จะต้องร้องขอภายในกำหนดสองปี นับแต่วันที่ผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติผิดทัณฑ์บน มิฉะนั้นจะร้องขอไม่ได้

¹³ ศ.หยุด แสงอุทัย ก็เห็นว่า “การที่ผู้นั้นต้องหลบหนีการจับกุมของเจ้าพนักงานเพื่อไม่ต้องรับโทษเป็น ความทุกข์ทรมานอยู่ในตัวแล้ว” รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, 227.

จึงอาจสรุปได้ว่า “อายุความ” หมายความว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ใช้สิทธิเรียกร้อง ฟ้องคดี หรือดำเนินเกี่ยวกับคดีที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าถ้าไม่มีการดำเนินการภายในกำหนดให้ถือว่าคดีขาดอายุความ อันมีผลทำให้ไม่สามารถเรียกร้อง ฟ้องคดี ขอให้ดำเนินวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ บังคับโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคำว่าอายุความในคดีอาญาจะมีความหมายครอบคลุมถึงอายุความในการฟ้องคดี อายุความในการขอให้ดำเนินวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ บังคับโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยดังที่กล่าวมาแล้ว แต่เนื่องจากวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้มีจุดประสงค์ที่จะพิสูจน์ในเรื่องการกำหนดให้ไม่มีอายุความ หรืออายุความสะดุดหยุดอยู่ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการฟ้องคดีอาญาเป็นหลัก ในบทนี้จึงจะขอกล่าวถึงหลักการเรื่องอายุความ โดยเน้นถึงอายุความในการฟ้องคดีเป็นสำคัญ

2.3 อายุความคดีอาญาในระบบประมวลกฎหมาย (Civil law)

เนื่องจากระบบกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันแบ่งออกเป็นสองระบบใหญ่ๆ คือ ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common law) กับ ระบบประมวลกฎหมาย (Civil law) แนวคิดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอายุความในคดีอาญาของทั้งสองระบบมีแนวคิดที่แตกต่างกันอยู่ในรายละเอียด แนวคิดของระบบประมวลกฎหมาย (Civil law) จะเน้นให้มีอายุความในการฟ้องคดีอาญา โดยมีสาระสำคัญ¹⁴ คือ

1. กลุ่มประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย จะใช้หลักเรื่อง “กฎหมายลืม” (La loi de l’oubli) เป็นหลักในการกำหนดอายุความในคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งมีแนวคิดว่าเมื่อเกิดคดีขึ้น การนำหลักฐานต่างๆ ในที่เกิดเหตุมาพิสูจน์ความผิดแก่ผู้กระทำความผิดจะได้ผลที่สุด เมื่อกระทำให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว ยิ่งเวลาล่วงเลยไปนานเท่าใด ความทรงจำเกี่ยวกับพยานหลักฐานก็จะยิ่งลดน้อยลงหรือไม่อาจนำพยานมาสืบได้ เนื่องจากพยานหลักฐานสูญหายไปตามกาลเวลา หรือพยานบุคคลถึงแก่ความตายไปก่อนที่จะทำการสืบพยาน ยิ่งระยะเวลาล่วงเลยไปนานเท่าใดก็จะไม่มีใครจดจำเหตุการณ์ที่เป็นความผิดนั้นได้ โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดในการนำพยานบุคคลมาสืบย่อมมีมาก ทำให้เกิดความยุ่งยากในการสืบพิสูจน์ทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย

2. นักกฎหมายในระบบประมวลกฎหมายส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษในทันที และผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไปจนพ้นกำหนดเวลาที่

¹⁴ จิตติ ดิงศภัทิย์, *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1*, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2536), 1055-1056. และ อรุณี อ้นตชัยศิลป์, *อายุความในคดีอาญา* (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), 6.

กฎหมายกำหนดยอมเป็นการทรมานผู้ต้องหาสมควร ซึ่งถือได้ว่าเป็นการลงโทษอยู่แล้ว จึงไม่ควรลงโทษผู้ต้องหาอีก การที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปและไม่ไปกระทำความผิดอีกจนพ้นกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ย่อมแสดงว่าผู้ต้องหาได้ระมัดระวังความประพฤติของตนที่จะไม่ไปกระทำความผิดขึ้นอีก จึงไม่ควรลงโทษผู้ต้องหาอีกแล้ว การที่ผู้กระทำความผิดต้องระมัดระวังไม่กระทำความผิดขึ้นอีกนี้ถือได้ว่าเป็นนโยบายทางอาญาในการป้องกันความผิดทางอาญาอีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม หลักการเหล่านี้ยังมีผู้คัดค้านอยู่ เนื่องจากเห็นว่า การไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเพราะล่วงเลยกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด เป็นการคาดคะเนที่ปราศจากมูลความจริง โดยเฉพาะผู้ที่กระทำความผิดจนติดเป็นนิสัย จึงไม่ควรให้มีอายุความในความผิดบางเรื่อง

ประเทศฝรั่งเศสเป็นตัวอย่างของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายและมีการกำหนดอายุความในคดีอาญาไว้ ไม่ว่าจะเป็นคดีอาญาอุกฉกรรจ์หรือคดีอาญาธรรมดา โดยทั่วไปจะใช้กฎแห่งการลืม (La loi de l'oubli) เป็นหลักการในการกำหนดอายุความ

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศสใช้บังคับมาตั้งแต่สมัยนโปเลียน มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรกในปี ค.ศ. 1810 และใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน คือ Code penal [nouveau] ในกรณีที่มีความผิดอาญาเกิดขึ้น ถือว่าการกระทำความผิดอาญาเป็นการรบกวนความสงบเรียบร้อยของรัฐ และโดยที่รัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ รัฐเท่านั้นที่จะเป็นผู้เสียหาย เฉพาะอัยการแต่เพียงผู้เดียวที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาเนื่องจากอัยการเป็นผู้ฟ้องคดีแทนรัฐ ผู้เสียหายที่เป็นประชาชนไม่สามารถที่จะฟ้องคดีอาญาเองได้ เว้นแต่จะขอเป็นคู่ความทางแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในเรื่องนั้น การสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาเป็นดุลพินิจของพนักงานอัยการที่จะพิจารณาสั่งการ ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นสมควรสั่งฟ้องคดีอาญาในเรื่องใด พนักงานอัยการจะต้องฟ้องคดีดังกล่าวภายในกำหนดอายุความตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ในกรณีที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาเป็นเพียงการชะลอการฟ้องชั่วคราว ซึ่งอัยการอาจกลับมาฟ้องเป็นคดีใหม่ได้อีกภายในกำหนดอายุความ

ประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดอายุความ (La prescription) ในประมวลกฎหมายอาญาใหม่ (Le code penal nouveau) ดังนี้

1. ความผิดหลุโทษ (Contravention) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษปรับไม่เกิน 2,000 ฟรังก์ (3,000 ยูโร) จำคุกตั้งแต่ 1 วัน ถึง 2 เดือน มีกำหนดอายุความ 3 ปี¹⁵

¹⁵ Code penal [nouveau], livre premier : disposition general, titre III : des peines, chapitre III : de l'extinction des peines et de l'effacement des condamnations, section 1 : de la prescription, article 133-4 (Loi n 2002-1576 du 30 decembre 2002 art. 81 Journal officiel du 31 decembre 2002).

2. ความผิดที่มีโทษปานกลาง (Delit) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษปรับเกินกว่า 2,000 ฟรังก์ ขึ้นไป (3,000 ยูโร) หรือจำคุกตั้งแต่ 2 เดือนถึง 5 ปี มีอายุความ 5 ปี¹⁶

3. ความผิดอุกฉกรรจ์ (Crime) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จนถึงจำคุกตลอดชีวิต มีอายุความ 20 ปี¹⁷

4. ความผิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์มนุษย์ เช่น การคัดเลือกพันธุ์มนุษย์และการคัดลอกพันธุกรรม มีอายุความ 30 ปี¹⁸

อย่างไรก็ตาม มีความผิดบางฐานความผิดที่ไม่มีการนำเอาหลักการเรื่องกฎแห่งการลืม (La loi de l'oubli) มาใช้ ซึ่งจะบัญญัติไว้เป็นกรณีพิเศษและเป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความ คือ ความผิดในประมวลกฎหมายอาญา เล่มที่ 2 หมวดที่ 1 ความผิดอุกฉกรรจ์เกี่ยวกับมนุษยชาติ เช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ หรือคดีอุกฉกรรจ์อื่นๆ ที่กระทำต่อมนุษยชาติ เช่น การเอาคนลงเป็นทาส การลักพาตัว การทรมานหรือดูหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยมีเหตุจูงใจทางการเมือง ปรักญา การเหยียดผิว หรือศาสนา¹⁹ และความผิดตามกฎหมายหมายเลข 64-1326 วันที่ 26 ธันวาคม 1964 เกี่ยวกับความผิดตามมติสมัชชาสหประชาชาติในกรณีอาชญากรรมที่กระทำต่อมนุษยชาติตามกฎหมายบัตรสาละหว่างประเทศ วันที่ 8 สิงหาคม 1945 เป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความ²⁰ ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อยกเว้นของกฎแห่งการลืม (La loi de l'oubli)

กล่าวโดยสรุป ประเทศฝรั่งเศสแม้ว่าจะใช้กฎแห่งการลืม (La loi de l'oubli) เป็นหลักในการกำหนดอายุความ แต่ความผิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมสงคราม หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ เช่น การค้ามนุษย์ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เป็นต้น จะกำหนดให้เป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความ เนื่องจากคดีเหล่านี้ตามกฎหมายระหว่างประเทศ

¹⁶ Code penal [nouveau], livre premier : disposition general, titre III : des peines, chapitre III : de l'extinction des peines et de l'effacement des condamnations, section 1 : De la prescription, article 133-3.

¹⁷ Code penal [nouveau], livre premier : disposition general, titre III : des peines, chapitre III : De l'extinction des peines et de l'effacement des condamnations, section 1 : De la prescription, article 133-2.

¹⁸ Code penal [nouveau], article 124-1, article 124-2, article 124-3, article 124-4, sous-titre II : Des crimes contre l'espece humaine.

¹⁹ Article 211-1, article 212-1, article 212-2, article 212-3 du code penal [nouveau].

²⁰ Code penal [nouveau], article 213-5, sous-titre 1er : des crimes contre l'humanite.

ถือเป็นความผิดมหันตโทษ จึงไม่ยอมให้มีอายุความ และประเทศฝรั่งเศสก็เคยประสบเหตุการณ์ดังกล่าวมาแล้วในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง

2.4 อายุความคดีอาญาในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common law)

แนวคิดเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาในประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี (Common law) แตกต่างจากประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย (Civil law) กล่าวคือ ระบบกฎหมายจารีตประเพณีถือว่าการฟ้องคดีอาญาซึ่งเป็นการผิดอันเป็นความผิดที่ถือว่ารบกวนความสงบเรียบร้อยของส่วนรวมซึ่งรัฐ (กษัตริย์) เป็นผู้ดูแล การฟ้องคดีอาญาจึงเป็นการกระทำแทนกษัตริย์ ประกอบกับในระบบกฎหมายจารีตประเพณีมีแนวคิดที่ว่า กษัตริย์สามารถกระทำการสิ่งใดก็ได้โดยปราศจากความผิด (The king can do no wrong) จึงมีผลว่าแม้กษัตริย์จะปล่อยให้อายุความขาดอายุความก็ยังสามารถฟ้องคดีได้ ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาจึงเกิดหลักเรื่อง “nullum tempus occruit regi”²¹ หรือ “อายุความไม่ใช้กับกษัตริย์” (Time does not run against the king) ขึ้น กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นรัฐสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้เสมอ ไม่ว่าระยะเวลาจะล่วงเลยไปนานเท่าใดก็ตาม

ประเทศอังกฤษซึ่งเป็นประเทศแม่แบบของ Common Law ได้ใช้หลักเรื่อง “nullum tempus occruit regi” เป็นหลักในการดำเนินคดีอาญา เช่น ในปี ค.ศ. 1905 นาย John Appleton ถูกตัดสินลงโทษประหารชีวิต ในคดีที่เขาให้การรับสารภาพว่าได้ฆ่าภรรยาของตนในปี ค.ศ. 1882 คือเมื่อ 23 ปีมาแล้ว (หนังสือพิมพ์ Times, 15 July 1905)²²

ในปี ค.ศ. 1802 ผู้ว่าการ Wall ถูกนำตัวมาพิจารณาเพื่อลงโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำเมื่อ 30 ปีก่อน นาย William Horne ถูกนำตัวมาพิจารณาเพื่อลงโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำเมื่อ 35 ปีก่อน และนาย Stephen ถูกนำตัวมาพิจารณาเพื่อลงโทษสำหรับความผิดที่ได้ลักทรัพย์ไปเมื่อ 60 ปีก่อน²³

²¹ Kenny, C.S., **Outlines of criminal law**, 18th ed., (Cambridge: Cambridge University Press, 1962), 531. ; Kenny, C.S., **Outlines of criminal law**, 19th ed., (Cambridge: Cambridge University Press, 1966), 54. และอรุณี อันตชัยศิลป์, **อายุความในคดีอาญา**, 11.

²² Jolowicz, J.A., **Droit anglais**, (Paris: Dalloz, 1986), 599.

²³ Kenny, C.S., **Outlines of criminal law**, 531. ; Kenny, C.S., **Outlines of criminal law**, 54. และอรุณี อันตชัยศิลป์, **อายุความในคดีอาญา**, 11.

ต่อมาแนวคิดในเรื่องอายุความได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ หลักเรื่อง “nullum tempus occruit regi” จะไม่ใช้กับความผิดบางฐาน ความผิด เช่น

1. ความผิดฐานกบฏตาม Treason Act, 1695 ยกเว้นความผิดฐานประทุษร้ายต่อองค์พระมหากษัตริย์ จะต้องฟ้องคดีภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
 2. ความผิดฐานจลาจลตาม Riot Act, 1714 จะต้องฟ้องภายในสิบสองเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
 3. ความผิดตาม Night Poaching Act, 1828 จะต้องฟ้องคดีภายในสิบสองเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
 4. ความผิดทางเพศที่กระทำต่อเด็กหญิงอายุสิบสามปีถึงสิบหกปี จะต้องฟ้องคดีภายในสิบสองเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
 5. ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (Corrupt or illegal practice at election) จะต้องฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
 6. ความผิดตาม Customs Acts จะต้องฟ้องภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
 7. ความผิดตาม Perjury Act, 1911 ในกรณีเกี่ยวกับการปลอมแปลงสูติบัตรและมรณบัตร จะต้องฟ้องคดีภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
 8. ความผิดตาม Merchandise Marks Act, 1887 จะต้องฟ้องคดีภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น หรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายทราบการทำความผิด
 9. บรรดาคดีที่มีโทษสถานเบาจะต้องฟ้องคดีภายในหกเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น²⁴
- กล่าวโดยสรุปประเทศอังกฤษ แม้คดีอาญาส่วนใหญ่จะใช้หลักเรื่อง “nullum tempus occruit regi” ในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิด โดยสามารถจะฟ้องคดีอาญาได้โดยไม่มีกำหนดอายุความก็ตาม แต่ก็มีการพัฒนาความผิดบางฐานใหม่โดยกำหนดให้มีอายุความในการฟ้องคดีขึ้น เพื่อให้การพิสูจน์พยานหลักฐานและการพิจารณาตัดสินคดีเสร็จสิ้นโดยเร็ว เนื่องจากลักษณะความผิดบางฐานหากปล่อยให้เนิ่นนานไปจะไม่มีใครจดจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ อันจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการนำสืบพยานทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย หรืออาจก่อให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในสังคมได้ เช่น คดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ไม่ชอบ ถ้าศาลไม่รีบตัดสินโดยเร็วอาจก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบขึ้นในการเลือกตั้งได้ และอาจส่งผลกระทบต่อสังคมได้ในที่สุด

²⁴ Kenny, C.S., *Outlines of criminal law*, 532. ; คะนิง ฤาไชย, “วิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายอังกฤษ,” วารสารอัยการ 9, 108 (ธันวาคม 2529): 16. และอรุณี อันทชัยศิลป์, *อายุความในคดีอาญา*, 14.

2.5 หลักการเรื่องการนับอายุความในคดีแพ่งและคดีอาญา

หลักการเรื่องอายุความในคดีแพ่งจะมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงและแตกต่างจากอายุความในคดีอาญา โดยมีข้อพิจารณาจำแนกได้เป็นประเด็น ดังนี้

ประการแรก การเริ่มนับอายุความในคดีอาญามีหลักการในทำนองเดียวกันกับในคดีแพ่ง กล่าวคือไม่นับวันแรก เช่น หากได้ความว่าจำเลยกระทำความผิดเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2527 วันสุดท้ายของการนับอายุความ 10 ปี คือวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2537²⁵

ประการที่สอง อายุความในคดีแพ่งเป็นเรื่องกำหนดเวลาให้ใช้สิทธิเรียกร้อง ไม่ว่าในกรณีที่จะทำให้ได้สิทธิ²⁶ หรือเสียสิทธิ²⁷ แต่เรื่องอายุความในคดีแพ่งนี้จะแตกต่างกับอายุความในคดีอาญาตรงที่ในคดีแพ่งถูกหนี้ยาจกเอาเรื่องอายุความขึ้นมาเป็นข้อต่อสู้ปฏิเสธการชำระหนี้²⁸ เพราะการที่คดีขาดอายุความในทางแพ่งไม่ได้เป็นเหตุให้หนี้ระงับ ดังนั้นแม้ลูกหนี้ได้ชำระหนี้ไปโดยไม่ทราบว่าการขาดอายุความก็ไม่ได้เป็นเหตุให้เรียกคืน²⁹ แต่การที่อายุความฟ้องร้องในคดีอาญาขาดลง จะทำให้สิทธิการนำคดีอาญาไปฟ้องระงับลง³⁰ ทำให้ศาลจะต้องยกเหตุเรื่องอายุความขึ้นพิจารณาแม้จะไม่มีข้อต่อสู้ไว้

ประการที่สาม ในขณะที่เรื่องอายุความในคดีอาญาเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนนั้น การดำเนินคดีแพ่งถือเป็นเรื่องระหว่างเอกชนกับเอกชน หลักการเรื่องอายุความในคดีแพ่งโดยทั่วไปจึงไม่ได้ถือเคร่งครัดอย่างในคดีอาญา ดังนั้นลูกหนี้จึงอาจสละประโยชน์เรื่อง

²⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2144/2539.

²⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1333 ที่บัญญัติว่า “..กรรมสิทธิ์นั้นอาจได้มาโดยอายุความ ..”.

²⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/9 ได้กำหนดว่า “...สิทธิเรียกร้องใด ๆ ถ้ามิได้ใช้บังคับในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด สิทธิเรียกร้องนั้นเป็นอันขาดอายุความ”.

²⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/10 และ 193/29.

²⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/24-28.

³⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39.

อายุความ³¹ ด้วยการทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่กฎหมายถือว่าเป็นการรับรองหรือยอมรับในหนี้หรือสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ เช่น ยอมรับสภาพหนี้กับเจ้าหนี้ และกฎหมายได้ถือรวมว่าการที่เจ้าหนี้ได้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้องหรือเพื่อให้ชำระหนี้ ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้มอบข้อพิพาทให้อนุญาตศาลพิจารณา หรือได้กระทำการอื่นใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกับการฟ้องคดี³² จะทำให้อายุความสะดุดหยุดลง โดยให้เริ่มนับอายุความใหม่ในระยะเวลาเท่าเดิม³³ ซึ่งจะเท่ากับเป็นการยืดอายุความโดยผลของกฎหมาย³⁴ นอกจากนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังได้ยอมให้มีการขยายและยื่นอายุความออกไปในบางกรณี เช่น ในกรณีการใช้สิทธิเรียกร้องระหว่างสามีภรรยา³⁵ และกรณีเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือผู้ไร้ความสามารถ³⁶

ส่วนในคดีอาญานั้น จะมีหลักเกณฑ์ที่จำกัดกว่าในคดีแพ่งโดยจะมีบทบัญญัติพิเศษเกี่ยวกับอายุความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรค 2 ที่กำหนดว่า กรณีที่ได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาลแล้ว และต่อมาผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลได้สั่งการพิจารณาไว้จนเกินกำหนด ก) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือ

³¹ เมื่อมูลหนี้เดิมขาดอายุความแล้ว จำเลยได้ทำสัญญารับสภาพความรับผิดชอบ ถือว่าจำเลยได้สละเสียซึ่งอายุความที่ครบบริบูรณ์แล้วสัญญารับสภาพความผิดย่อมสมบูรณ์และมีผลบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 188 วรรค 3, 192 วรรค 1 เดิม จึงต้องนับอายุความใหม่นับแต่วันทำสัญญารับสภาพความผิดเป็นต้นไป (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5088/2533) อย่างไรก็ตามหากเป็นหนี้ที่มีการค้ำประกันกฎหมายถือว่าการสละประโยชน์เรื่องอายุความของลูกหนี้ไม่มีผลกระทบต่อผู้ค้ำประกัน (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/24) ทั้งยอมให้ผู้ค้ำประกันยกเรื่องอายุความของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 694) กำหนดอายุความในคดีแพ่งจะแตกต่างกันไปตามมูลฐานแห่งสิทธิ แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีกำหนด 10 ปี (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30).

³² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14 นอกจากนี้ตามกฎหมายเดิมยังกำหนดให้มีเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่ (หยุดแล้วนับต่อ) ในกรณีฟ้องคดีตั้งหลักฐานแห่งสิทธิเรียกร้องและยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายตามมาตรา 175 และ 178 รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก สมพร พรหมพิตร, อายุความ, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2546), 34.

³³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/15.

³⁴ สมพร พรหมพิตร, อายุความ, 34.

³⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/22.

³⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/20-21.

จำคุกยี่สิบปี ข) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี ค) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี ง) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี จ) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น นับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งการพิจารณา ก็ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความเช่นกัน นั่นคือจะต้องมีการเริ่มนับอายุความใหม่นับแต่ศาลได้สั่งการพิจารณา อันจะเท่ากับเป็นการขยายอายุความด้วยผลของกฎหมาย นักกฎหมายจึงเห็นว่าเนื่องอายุความเป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เอาตัวบุคคลมาลงโทษ และกฎหมายอาญาได้บัญญัติเรื่องอายุความไว้ชัดเจนแล้ว จึงนำเรื่องการขยายอายุความ หรืออายุความสะดุดหยุดอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้ไม่ได้³⁷ ประการที่สี่ หลักเกณฑ์เฉพาะสำหรับคดีอาญา ซึ่งตามกฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าวนี้เป็นการขยายบททั่วไปในเรื่องอายุความฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ซึ่งได้กำหนดว่า “ในคดีอาญา ถ้าไม่ได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ”³⁸ ที่โดยหลักการแล้วหมายความว่า จะต้องมีการฟ้องคดีภายใน กำหนดอายุความ โดยในการฟ้องนั้นจะต้องได้ตัวผู้ต้องหาไปฟ้องด้วย หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 95 นี้เปลี่ยนแปลงหลักในกฎหมาย ลักษณะอาญาเดิมมาตรา 78 ที่นับจนถึงวันยื่นฟ้อง กล่าวคือในกรณีนี้ ถ้าได้ฟ้องต่อศาล แต่ยังไม่ได้นำตัวจำเลยมาขึ้นศาล³⁹ หรือขอให้ ชั่งจำเลยก่อนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 แต่ยังไม่ได้นำตัวจำเลยมาฟ้อง ถ้าครบกำหนดอายุความก่อน ได้ตัวจำเลยมาศาลหรือก่อนฟ้อง ก็ต้องถือว่าคดีขาดอายุความ⁴⁰

³⁷ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4635/2531, ที่ 1413/2535. และทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, **ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับอ้างอิง**, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2543), 206-209.

³⁸ สำหรับการนับอายุความนั้น ศาลฎีกาได้นำวิธีการนับอายุความในคดีแพ่งมาใช้กับคดีอาญา เช่น หากได้ความว่าจำเลยกระทำความผิดเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2527 วันสุดท้ายของการนับอายุความ 10 ปี คือวันที่ 3 ธันวาคม 2537 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2144/2539) โจทก์ทราบจำเลยหมิ่นประมาทโจทก์เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2506 โจทก์ฟ้องคดีวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2506 คดีไม่ขาดอายุความ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 198-199/2509) และในเรื่องนี้ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า การที่ศาลฎีกาได้นับอายุความในคดีอาญาโดยถือหลักเดียวกับคดีแพ่งโดยไม่นับวันแรกเข้าด้วย (ต่างจากการนับเวลาจำคุก) จะเป็นการเทียบเคียงกฎหมายที่เป็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยหรือไม่ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, **ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับอ้างอิง**, 207. นอกจากนี้ การนับอายุความต้องถือตามทางพิจารณาเป็นหลัก (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2192/2539).

³⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 986/2514.

⁴⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 986/2514.

อย่างไรก็ตามหากศาลได้สั่งชำระระหว่างสอบสวนจะถือว่าจำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้ว หากจำเลยหนีการคุมขังไป พนักงานอัยการฟ้องได้เพราะถือว่าตัวจำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้ว ต้องนับอายุความตามมาตรา 95 วรรค 2⁴¹ แต่ถ้ามีการฟ้องคดีต่อศาลที่ไม่มีอำนาจแม้จะฟ้องใหม่ได้ก็ไม่ใช้กรณีที่นับอายุความใหม่ คงต้องนับอายุความเดิม ตั้งแต่วันกระทำผิดจนถึงวันที่ฟ้องและส่งตัวต่อศาลในคดีใหม่⁴² แต่หากศาลสั่งให้แยกฟ้องจำเลยบางคนเป็นคดีใหม่ และพนักงานอัยการได้ฟ้องภายในเวลาที่ศาลกำหนด อายุความนับถึงวันฟ้องคดีเดิม แต่หากไม่ฟ้องภายในกำหนดต้องนับอายุความตั้งแต่วันที่กระทำผิดถึงวันที่ฟ้องและได้ตัวจำเลยในคดีใหม่⁴³

ในคดีที่ศาลได้ส่วนมูลฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 หากพนักงานอัยการเป็นโจทก์ต้องส่งตัวจำเลยต่อศาลพร้อมฟ้องตามมาตรา 143 ถ้าราษฎรเป็นโจทก์เมื่อได้แจ้งวันนัดให้จำเลยทราบแล้ว ศ.จิตติ ดิงศภัทย์ เห็นว่าน่าจะถือว่าได้ตัวจำเลยมาศาลแล้ว⁴⁴ อย่างไรก็ตามศาลได้ถือว่าการส่งหมายเรียกทางประกาศหนังสือพิมพ์ไม่ถือว่าได้ตัวจำเลยมาศาล⁴⁵ และหากเป็นกรณีที่ราษฎรได้ยื่นฟ้องคดีอาญาเองโดยขอให้ศาลดำเนินการออกหมายจับเพื่อให้ได้ตัวจำเลยมา⁴⁶ ในระหว่างนั้นแม้จะเรียกได้ว่ามีการยื่นฟ้องแล้ว แต่ก็ไม่ได้ถือว่ามี การฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความ โดยในเรื่องนี้ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 270/2528 วินิจฉัยว่ากรณีนี้จะถือว่าจำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้วไม่ได้ อายุความจึงยังไม่หยุดนับ⁴⁷ ตัวอย่างเช่น จำเลยกระทำผิดวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2527 วันสุดท้ายของการนับอายุความ 10 ปี ถือ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2537 โจทก์ฟ้องจำเลยวันที่

⁴¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1735/2514 หากมีการฟ้องไว้ก่อนแล้ว ขอให้ศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับ หรือส่งตัวจำเลยภายหลัง กรณีเช่นนี้ไม่ช่วยให้อายุความหยุดนับได้เลย และ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญาภาค 1, 1230.

⁴² จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญาภาค 1, 1230.

⁴³ เรื่องเดียวกัน, 1230-1231.

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน, 1231.

⁴⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 986/2516.

⁴⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 169.

⁴⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 270/2528 อ้างถึงโดย เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, 777.

2 ธันวาคม พ.ศ. 2537 โดยที่ยังไม่ได้ตัวจำเลยมาศาล จนกระทั่ง 7 ธันวาคม พ.ศ. 2538 อันเป็นวันไต่สวนมูลฟ้อง ก็ยังไม่ได้ตัวจำเลยมาศาล คดีจึงขาดอายุความ⁴⁸

2.6 เหตุผลในการนำเรื่องอายุความมาใช้-ในคดีแพ่งและคดีอาญา

เนื่องจากหลักการและเหตุผลในการบัญญัติกฎหมายแต่ละเรื่องเป็นสิ่งสำคัญที่จะชี้ให้เห็นชัดถึงวัตถุประสงค์ในการออกกฎหมาย และโดยทั่วไปแล้วปรัชญาในการดำเนินคดีแพ่งจะต่างจากการดำเนินคดีอาญา เนื่องจากสภาพของแพ่งเป็นการพิพาทระหว่างเอกชนและเอกชน กับคดีอาญาที่เป็นเรื่องระหว่างรัฐกับเอกชน ส่วนนี้จึงจะศึกษาถึงเหตุผลในการนำเรื่องอายุความมาใช้ โดยเปรียบเทียบทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา เพื่อชี้ให้เห็นถึงจุดที่ร่วมกันและแตกต่างกันของการนำเรื่องอายุความมาใช้ในการดำเนินคดีทั้งสองประเภท

กำชัย จงจักรพันธ์⁴⁹ ได้กล่าวถึงเหตุผลของการบัญญัติเรื่องอายุความในคดีแพ่ง โดยพิจารณาในแง่ของรัฐ เจ้าหนี้ และลูกหนี้ว่า 1) ในแง่ของรัฐ เห็นว่าการกำหนดอายุความเป็นนิตินโยบายของรัฐที่จะก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในสิทธิต่างๆ ของบุคคล⁵⁰ อันเป็นการปรามมิให้นำเรื่องราวที่เกิดขึ้นมานานแล้วมาฟ้องร้องต่อกัน เพราะเรื่องที่เกิดขึ้นมานานแล้วย่อมเป็นการยุ่งยากมากสำหรับเจ้าหนี้ และลูกหนี้ในการหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ต่อกัน โดยอาจสูญหายหรือคลาดเคลื่อน ทำให้การวินิจฉัยคดีเกิดความเป็นธรรมได้ยากยิ่งขึ้น กฎหมายจึงกำหนดเรื่องอายุความไว้เพื่อตัวปัญหาเหล่านี้ 2) ในแง่เจ้าหนี้ เหตุผลที่กฎหมายได้กำหนดเรื่องอายุความไว้ก็เพื่อลงโทษเจ้าหนี้ที่ปล่อยปละละเลยไม่ใช้สิทธิเรียกร้องของตนเองเสียที จนทำให้เลยกำหนดอายุความที่กำหนดไว้และทำให้ลูกหนี้เกิดสิทธิปฏิเสธขึ้น กำหนดอายุความจึงจะเป็นเสมือนเครื่องกระตุ้นให้เจ้าหนี้รีบใช้สิทธิเรียกร้องของตนภายในกำหนด 3) กำหนดอายุความจะช่วยปลด

⁴⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2144/2539 และมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 270/2528 ซึ่งวินิจฉัยว่า ศาลไต่สวนมูลฟ้องหมายเรียกจำเลยมาพิจารณาได้เมื่อเกิน 10 ปี แม้ราษฎรยื่นฟ้องไว้ในอายุความ 10 ปี ก็ขาดอายุความ.

⁴⁹ กำชัย จงจักรพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยระยะเวลาและอายุความ, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544).

⁵⁰ เทพวิฑูร, พระยา, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 -2 มาตรา 1 ถึง 240, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยพิทยา, 2509), 592 อ้างถึงโดย กำชัย จงจักรพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยระยะเวลาและอายุความ, 85.

เปลื้องภาระของลูกหนี้ ทำให้ลูกหนี้ไม่ต้องเก็บหลักฐานเหล่านั้นไว้ตลอดชีวิต เพราะเมื่อพ้นจากกำหนดอายุความตามกฎหมายแล้ว ลูกหนี้สามารถปฏิเสธการชำระหนี้ได้ด้วยเพียงแต่ยกข้อต่อสู้ว่าหนี้ขาดอายุความเท่านั้น

จึงอาจกล่าวได้ว่าเนื่องจากโดยสภาพของคดีแพ่งซึ่งเป็นการพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกัน หลักเกณฑ์เรื่องอายุความจึงมีขึ้นเพื่อวางกรอบที่เหมาะสมในการต่อสู้คดีที่จะมีขึ้น เพื่อให้มีการดำเนินการกันภายในเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้โดยพิจารณาจากสภาพพยานหลักฐานที่อาจจะสูญหายไปตามกาลเวลา เป็นอุปสรรคในการกระตุ้นให้เจ้าหนี้เร่งใช้สิทธิภายในเวลาที่เหมาะสม ทั้งช่วยให้ลูกหนี้ไม่ต้องมีภาระที่หนักเกิดสมควรในการเก็บพยานหลักฐานเพื่อการต่อสู้คดี ซึ่งหลักการเรื่องอายุความนี้จะตรงกับที่นานาประเทศได้ใช้ในคดีแพ่งโดยถือว่า “ถ้าไม่ฟ้องเสียในเวลาอันสมควร จะมาฟ้องไม่ได้”⁵¹

สำหรับในคดีอาญานั้น เนื่องจากโดยสภาพแล้วเป็นการพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน ในต่างประเทศ เช่น คอมมอนลอว์ของสหราชอาณาจักรจะไม่ยอมรับเรื่องอายุความในคดีอาญา โดยถือว่าอรรถาธิบายเรื่องอายุความต่อรัฐไม่ได้ สำหรับในประเทศไทยนั้นได้ปรากฏเรื่องอายุความในกฎหมายเก่าโดยมีการกำหนดเวลาฟ้องร้องเอกไว้เพื่อเรียกค่าเสียหายทางแพ่งและมีผลลงโทษทางอาญา เช่น ในพระอัยการลักษณะรับฟ้องบทที่ 11 และบทอื่นๆ ในกฎหมายตราสามดวง และเป็นที่น่าสังเกตว่าอายุความในบางเรื่องจะสั้นมาก เช่น 15 วัน สำหรับเหตุผลที่มีบทบัญญัติเรื่องอายุความฟ้องร้องคดีและกำหนดเวลาล่วงเลยการลงโทษ นักวิชาการได้บันทึกว่ามีการจำแนกออกเป็น 3 ประการดังนี้⁵² 1) กฎเหตุแห่งการลืม โดยเห็นกันว่าหากเวลาล่วงเลยไปยิ่งนานเท่าใด ความทรงจำของพยานบุคคลยิ่งเลือนหายไปเท่านั้น ความแม่นยำในเหตุการณ์ที่ผ่านไปก็ลดลง ความยากลำบากในการพิสูจน์ทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยยิ่งเพิ่มขึ้น โอกาสผิดพลาดก็ยิ่งมากขึ้น⁵³ นอกจากนี้เมื่อเวลา

⁵¹ Kenny, C.S., *Outlines of criminal law*, 507 อ้างถึงโดย จิตติ ดิงศกัทธิย์, กฎหมายอาญาภาค 1, 1213.

⁵² 1, 2 Bouzat & Pinatel (*Traite de Droit Penal et de Criminologie* 1963 tome I, II par Bouzat, tome III par pinatel), 887: 677, 1060: 819 อ้างถึงโดย จิตติ ดิงศกัทธิย์, กฎหมายอาญาภาค 1, 1215 และ ศ.จิตติ ดิงศกัทธิย์ ก็ได้บันทึกไว้ว่าเหตุผลเหล่านี้ก็มีผู้คัดค้านว่า ไม่เป็นการยุติธรรมที่จะปล่อยให้ผู้กระทำความผิดพ้นอาญาไปเพราะล่วงเลยกำหนดเวลา ข้อที่ว่าผู้ซึ่งหลบหนีคดีต้องทนทุกข์และทรมานตนเองนั้นก็เป็นการคาดคะเนอันปราศจากมูลความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีนิสัยเป็นผู้ร้ายใจฉกรรจ์ กฎหมายบางประเทศจึงไม่ยอมให้มีอายุความในบางเรื่อง รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก 1 Vidal (*Cours de droit Ciminal it de Science Penitentiare ed.9 par*), 586: 813 และจิตติ ดิงศกัทธิย์, กฎหมายอาญาภาค 1, 1215.

⁵³ 2 *Manual of German Law*, 71: 95 อ้างถึงโดย จิตติ ดิงศกัทธิย์, กฎหมายอาญาภาค 1, 1213.

ล่วงเลยไปจนไม่มีใครสนใจเหตุการณ์ที่เป็นความผิดนั้นแล้วย่อมไม่มีประโยชน์อย่างใดที่จะรื้อฟื้นฟ้องร้องพิพากษาลงโทษกันอีก เป็นการก่อความวุ่นวายแก่ประชาชนขึ้นใหม่โดยใช่เหตุ 2) การที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องโทษหลบหนีอยู่จนพ้นเวลาที่กำหนดไว้ ย่อมเป็นการทรมานผู้นั้นพอสมควร เป็นการลงโทษอยู่ทางหนึ่งแล้ว ไม่ควรลงโทษซ้ำอีก 3) การที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องโทษหลบหนีอยู่ได้ด้วยความสะดวกพ้นกำหนดเวลานั้น ไม่ทำความผิดให้เป็นที่สนใจของประชาชนจนถูกจับอีก เป็นการแสดงว่าเขาได้ระมัดระวังประพฤติตนจนไม่ควรลงโทษอีกแล้ว อายุความและกำหนดเวลาล่วงเลยการลงโทษจึงเป็นเครื่องคลบ้นดาลให้ผู้นั้นต้องระมัดระวังไม่กระทำความผิดหรือการใดๆ ที่จะก่อความสนใจของประชาชนในตัวเขาขึ้น เป็นนโยบายทางอาญาที่มีผลในทางป้องกันอีกทางหนึ่ง⁵⁴

จะเห็นได้ว่าแม้เหตุผลที่นำมากล่าวอ้างจะน่าฟังเนื่องจากพยานหลักฐานโดยเฉพาะประจักษ์พยานเป็นสิ่งสำคัญในการพิสูจน์ความผิดในคดีอาญา ซึ่งแต่เดิมนั้นการรับฟังพยานหลักฐานจำต้องฟังถึงความตรงใจของมนุษย์เป็นสำคัญ และเมื่อเป็นธรรมชาติที่สิ่งที่พยานบุคคลรู้เห็นจะลืมนั่นไปตามกาลเวลา อันอาจทำให้เกิดปัญหาเรื่องความน่าเชื่อถือเรื่องพยานหลักฐาน จึงจำเป็นต้องหยิบยกประเด็นเรื่องอายุความขึ้นมาใช้ แต่ในเรื่องนี้เนื่องจากสภาพความเป็นจริงที่การกระทำความผิดอาญาเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ที่รัฐสามารถดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้เสียหายเป็นผู้ดำเนินการเองอย่างในคดีแพ่ง ทั้งโดยสภาพของสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป มีการกระทำความผิดที่ร้ายแรงและก่อให้เกิดความเสียหายแก่คนในสังคมมากขึ้น ทั้งสภาพโลกไร้พรมแดนที่บุคคลสามารถเดินทางไปในที่ต่างๆ ได้สะดวกขึ้น อันอาจทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสที่จะแฝงตนหรือหลบหนีไปใช้ชีวิตอย่างเป็นสุขในต่างประเทศโดยที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยไม่สามารถดำเนินการอย่างใดได้ จึงทำให้บทบัญญัติเรื่องอายุความที่เคยกำหนดไว้เหมือจะสั้นขึ้นและเหตุผลที่แสดงถึงความชอบธรรมในการนำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้มีความหนักแน่นน้อยลง

นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ทำให้รูปแบบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานจากการกระทำความผิดเปลี่ยนแปลงไป จากภาพของการกระทำความผิดที่ถูกบันทึกไว้ในความทรงจำของมนุษย์ที่เป็นที่อาจมีการลืมนั่นไปตามกาลเวลา ได้เปลี่ยนเป็นภาพที่ได้จากการนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (Closed circuit television) ที่สามารถบันทึกความเคลื่อนไหวของภาพที่มีการกระทำความผิด และอาจดึงภาพเพื่อดูรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าหน้าตาของผู้กระทำความผิด อาวุธที่ใช้ ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่อยู่ในที่เกิดเหตุ อันทำให้สามารถได้

⁵⁴ ในเรื่องเหตุผลของการกำหนดให้มีอายุความในคดีอาญา ในทำนองเดียวกันนี้ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก สมพร พรหมพิตร, อายุความ, 154-157.

พยานหลักฐานในการดำเนินคดีที่น่าเชื่อถือโดยไม่ได้ต้องพึ่งพิงอยู่กับความทรงจำของมนุษย์เป็นสำคัญอย่างที่เคยเป็น⁵⁵ ทั้งการที่เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากขึ้นจึงทำให้มีพยานหลักฐานการกระทำความผิดในรูปแบบของดิจิทัล⁵⁶ เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ของธนาคารพาณิชย์ที่สามารถเก็บรักษาพยานหลักฐานการกระทำความผิดได้สมบูรณ์กว่าวิธีการแบบเดิมที่นิยมใช้กันในอดีต เช่น กระดาษ ซึ่งง่ายต่อการสูญหายเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา

นอกจากนี้เนื่องจากสภาพของสังคมยุคข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนทั่วไปมีโอกาสรับรู้เรื่องราวของการกระทำความผิดมากขึ้น ทั้งโดยสภาพความร้ายแรงและความเสียหายของความผิดที่เกิดขึ้นทำให้สภาพความรู้สึกสะเทือนขวัญดังกล่าวดูเหมือนจะติดอยู่ในความทรงจำของประชาชนจำนวนมากที่คอยติดตามข่าวสารของการได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ดังนั้นข้อกล่าวอ้างที่ว่า “เมื่อเวลาล่วงเลยไปจนไม่มีใครสนใจจำเหตุการณ์ที่เป็นความผิดนั้นแล้วย่อมไม่มีประโยชน์อย่างใดที่จะรื้อฟื้นฟ้องร้องพิพากษาลงโทษกันอีก เป็นการก่อความวุ่นวายแก่ประชาชนขึ้นใหม่โดยใช่เหตุ” น่าจะไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในสังคมปัจจุบัน อีกทั้งนโยบายเรื่องการลงโทษตามที่ได้กล่าวในข้อ 3 ที่ว่า “การที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องโทษหลบหนีอยู่ได้ด้วยความสงบจนพ้นกำหนดเวลานั้น ไม่ทำความผิดจนถูกจับอีก เป็นการแสดงว่าเขาได้ระมัดระวังประพฤติตนจนไม่ควรลงโทษอีกแล้ว ถือเป็นนโยบายทางอาญาที่มีผลในทางป้องกันอีกทางหนึ่ง” ก็น่าจะ

⁵⁵ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Natthavasah Chatpaitoon, “Digital CCTV: a new version of identification evidence?,” **an essay submitted to Edinburgh Law School**, (UK: University of Edinburgh, 2003) สำหรับในประเทศไทยนั้นได้เริ่มมีการนำ CCTV มาใช้เช่นกัน และได้ผลในการจับภาพเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น เช่น กรณีคนร้ายวางระเบิดที่จังหวัดยะลา รายละเอียดโปรดดูเพิ่มเติมได้จาก หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับลงวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2548; ขณะนี้ได้มีการนำ CCTV มาใช้มากขึ้น โดยเมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2549 ได้มีการเตรียมติดตั้ง CCTV เพิ่มเติมจำนวน 9,000 จุด ที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้รายละเอียดโปรดดูเพิ่มเติมได้จาก ศูนย์ข่าวอิสรา สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย <<http://www.tjanews.org>>

⁵⁶ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก ณัฐวสา ฉัตรไพฑูรย์ และคนอื่นๆ, **การค้นและยึดคอมพิวเตอร์ และการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ในการสอบสวนคดีอาญา** [ออนไลน์], แหล่งที่มา www.institute.ago.go.th เป็นการนำหลักอาญาวิทยามากล่าวอย่างไม่น่าจะสมเหตุผล และเนื่องจากหลักเกณฑ์ทางอาญาวิทยานี้เป็นรากฐานสำคัญในการนำบทบัญญัติทางอาญามาใช้ จึงจะขอแยกไปกล่าวไว้อย่างละเอียดในบทความต่อไปจากนี้

2.7 วัตถุประสงค์ของการลงโทษในคดีอาญา

โดยทั่วไปแล้ว โทษจะหมายถึงผลแห่งความผิดที่ผู้กระทำจะได้รับเมื่อมีการฝ่าฝืน กติกาที่รัฐได้วางเอาไว้ ซึ่งโดยสภาพแล้วโทษจะก่อให้เกิดความเจ็บปวด ทุกข์ทรมาน ความถึงพ้อใจ แก่ผู้ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามนักวิชาการก็เห็นกันว่า การลงโทษไม่ควรเป็นสิ่งที่กระทำเพื่อการแก้แค้น ผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียว แต่ควรจะรวมถึงการคุ้มครองผู้กระทำความผิดมิให้ถูกแก้แค้นจากผู้เสียหาย เนื่องจากการแก้แค้นกันเองย่อมก่อให้เกิดความไม่สงบสุขในสังคม การยับยั้งมิให้มีการ กระทำความผิดที่กฎหมายห้าม การก่อให้เกิดความทุกข์น้อยที่สุดทั้งต่อผู้กระทำผิดและผู้อื่นในสังคม การให้ผู้กระทำความผิดสำนึกผิดในการกระทำของตน ตลอดจนการแสดงออกว่าสังคมไม่ยอมรับการ กระทำความผิดนั้น⁵⁷ โดยทางทฤษฎีได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการลงโทษหลักออกเป็น 4 ประการ คือ เพื่อการแก้แค้นตอบแทน การป้องกัน การทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถไปกระทำความผิดอีก และการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด⁵⁸ ดังนี้

2.7.1 การแก้แค้นตอบแทน (Retribution) แนวความคิดนี้มีความหมายเป็นหลายนัย ทฤษฎี นี้มีความหมายหลายประการแตกต่างกันไปตามยุคสมัยโดย บางครั้งอาจมีความหมายถึงการแก้ แค้น (Vengeance) หรือการชดใช้ความผิด (Expiation) แต่ในขณะนี้ประเทศทางตะวันตกโดยเฉพาะ ในสหราชอาณาจักรจะหมายถึงการที่ให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษที่เหมาะสมกับ ความผิดที่กระทำ (Just deserts) รวมถึงการติเตียน (Censure) หรือประณาม (Denunciation)

ทฤษฎีแก้แค้นตอบแทนในนัยของ “การแก้แค้น (Vengeance)”⁵⁹ จะถือว่าการลงโทษ เป็นการแสดงอย่างชัดเจนและยืนยันถึงความเกลียดชังที่มีต่อการกระทำความผิด และทำให้เกิด ความชอบธรรมในการลงโทษ เพราะกฎหมายอาญามีพื้นฐานมาจากกฎศีลธรรม เมื่อมีการกระทำ ความผิดเกิดขึ้นอันเป็นการล่วงละเมิดศีลธรรมของชุมชน กฎหมายจึงได้ดำเนินบทบาทในเชิงสังคม บนหลักการที่ว่าเป็นความชอบธรรมทางศีลธรรมที่จะลงโทษผู้กระทำความผิด โดยรัฐจะดำเนินการ ลงโทษเพื่อวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เข้ามาดำเนินการแทนผู้เสียหาย ญาติๆ และเพื่อนๆ เพื่อ

⁵⁷ Walker Aims of Punishment (1971), 48-65 อ้างถึงโดย ประธาน วัฒนาวณิชช์, ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับอาชญาวิทยา, (กรุงเทพฯ: ประกายพริก, 2546), 365.

⁵⁸ Clarkson, C.M.V. & Keating, H.M., **Criminal law: text and materials**, 5th ed. (London: Sweet and Maxwell), 26.

⁵⁹ Stephen, J.F, Sir. **A history of the criminal law of England**, (London: MacMillan, 1883), 81-82.

ป้องกันไม่ให้มีการแก้แค้นกันเอง และสนองมโนธรรมของคนในสังคมที่ต้องให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิด เนื่องจากเชื่อว่าการแก้แค้นเป็นสัญชาตญาณ เฉกเช่นเดียวกับสัตว์ที่มักจะกัดตอบเมื่อถูกทำร้าย การแก้แค้นผู้กระทำความผิดจึงไม่ใช่เพียงเรื่องที่สังคมยอมรับกัน แต่เป็นความต้องการในฐานะที่เป็นทางระบายออก เพราะหากไม่มีการลงโทษก็จะต้องมีการอดกลั้นความรู้สึกที่ไม่ชอบธรรมนี้ จนอาจถึงจุดระเบิดอันนำไปสู่การลุกฮือและกระทำที่ในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์⁶⁰

สำหรับทฤษฎีแก้แค้นตอบแทนในตามความหมายของ “การชดใช้ความผิด (Expiation) เกิดขึ้นจากความเชื่อว่าผู้กระทำความผิดจะต้องชดใช้ความผิดที่ได้กระทำ จึงต้องทนรับความทุกข์ เรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องทำนองเดียวกับการแก้แค้นตอบแทน เพราะผู้กระทำความผิดจะต้องชดใช้หนี้ต่อสังคม และการที่ต้องรับผิดดังกล่าวจะทำให้สังคมยอมรับเพราะมีการลงโทษแล้ว ที่จริงแล้ว แนวความคิดนี้มีพื้นฐานมาจากอิทธิพลของศาสนา แต่นักวิชาการบางท่านจะมองว่าเป็นเรื่องจิตวิทยา ที่ผู้กระทำความผิดเองต้องการจะชดใช้ความผิด

ทฤษฎีแก้แค้นตอบแทนตามนัยของ “การลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดที่กระทำ” (Just deserts) ถือเป็นแนวความคิดใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาเนื่องจากกระแสคัดค้านทฤษฎีป้องกัน และทฤษฎีแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิด⁶¹ และเห็นกันว่าควรลงโทษผู้กระทำความผิดเพราะเขาควรจะได้รับ⁶² ในขณะนี้ทฤษฎีการลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดที่กระทำ (Just deserts) นี้ ถือเป็นทฤษฎีหลักของการลงโทษทางอาญาในสหราชอาณาจักร ตาม Criminal Justice Act 1991⁶³ และมลรัฐส่วนใหญ่ในสหรัฐอเมริกาก็ได้มีการปฏิรูปการลงโทษโดยยึดถือแนวความคิดเรื่องการลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดที่กระทำ⁶⁴

⁶⁰ ข้อถกเถียงในเรื่องนี้ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Puttkammer, **Administration of Criminal Justice** 9 (1953) และ Cohen, “Moral Aspects of the Criminal Law,” 49 **Yale L.J.** 987 (1940): 1025.

⁶¹ Hirsch, A.v., & Ashworth, A (Eds), **Principled sentencing**, (Boston: Northeastern University Press, 1992), 254-255.

⁶² รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Walker and Hough, **Public Attitudes to Sentencing**, (1998), 185-186.

⁶³ พระราชบัญญัติฉบับนี้เกิดขึ้นจาก White Paper ของรัฐบาลหนึ่งที่เสนอในช่วงปี 1990 รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Home Office White Paper Crime, Justice and Protecting the Public (1990) Cm. 965, para 1.6.

⁶⁴ Clarkson, C.M.V. & Keating, H.M., **Criminal law: text and materials**, 28.

Clarkson และ Keating ได้กล่าวว่าทฤษฎีเรื่องการลงโทษโดยยึดถือแนวความคิดเรื่องการลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดที่กระทำนี้ได้เกิดขึ้นตามแนวความคิดของ Kant ที่ว่าบุคคลจะต้องรับโทษหากทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งด้วยวิธีการนี้จะทำให้นุญธ์การพดตนเอง และรับผิดชอบในการกระทำของตนที่ได้เลือกที่จะกระทำความผิด เพราะการลงโทษเพื่อการแก้ไขปรับปรุงอาจจะเป็นการปฏิบัติต่อนุญธ์เฉกเช่นเดียวกับสัตว์เลี้ยง ทั้งนี้เนื่องจากทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ได้กำหนดไว้ว่าบุคคลมีหน้าที่ที่จะไม่ไปทำอะไรที่กระทบกับสิทธิของผู้อื่น กฎหมายจึงได้กำหนด ให้ชัดเจนเพิ่มเติมว่าบุคคลทุกคนจะต้องเคารพกฎหมาย และเนื่องจากการกระทำความผิดจะทำให้ผู้กระทำได้รับประโยชน์อันไม่ชอบ ที่ผู้ที่ปฏิบัติตามกติกากฎบ้านเมืองไม่อาจได้มา ทั้งจะคิดนิยัตชอบกระทำความผิด บุคคลดังกล่าวจะเป็นเสมือนเรือที่ไม่มีหางเสืออันถือเป็นศีลธรรมประจำตนอย่างของคนอื่นมี⁶⁵ การลงโทษจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะเรียกคืนซึ่งประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้ไปโดยไม่ชอบดังกล่าว ทั้งจะเป็นการฟื้นฟูคุณภาพทางสังคม⁶⁶

ประการสุดท้าย ทฤษฎีการแก้แค้นตอบแทนตามความหมายของ “การติเตียน” (Censure) หรือ “ประณาม” (Denunciation) เป็นแนวความคิดที่กล่าวเพิ่มเติมทฤษฎีการลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดที่กระทำ (Just deserts) ซึ่งเห็นว่าตัว “ความเหมาะสมในการลงโทษ” ก็คือวัตถุประสงค์ของการลงโทษ เพราะจะมีการลงโทษเพื่อบางสิ่งที่เป็นสิ่งที่ดี นั่นคือความเป็นธรรม⁶⁷ แต่นักวิชาการในกลุ่มนี้เห็นเพิ่มเติมว่าการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดที่กระทำ ควรจะมีการผสมผสานการแสดงออกซึ่งการไม่ยอมรับและการประณามการกระทำ ความผิดรวมถึงตัวผู้กระทำความผิด⁶⁸ และได้ยกตัวอย่างกรณีของผู้พิพากษาได้นำแนวความคิดนี้มาใช้ในคดี Yorkshire Ripper ซึ่งนาย Sutcliffe จำเลยได้ข่มขืนและฆ่าผู้หญิงจำนวนมาก และได้ให้การรับสารภาพในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยประมาท ในคดีนี้ศาลปฏิเสธไม่ยอมรับคำให้การรับ

⁶⁵ “Morris on persons and Punishment,” *Law and philosophy* 18 (1999): 475.

⁶⁶ แนวความคิดนี้ยังได้ตรงกับที่ Jean Hampton กล่าวว่า การกระทำความผิดทางอาญาจะทำให้เกิดความเสียหายทางศีลธรรม คุณค่าความเป็นมนุษย์ (value) ของผู้เสียหายจะถูกกระทบ โทษจึงเป็นสิ่งสำคัญในการกู้คืนซึ่งคุณค่าดังกล่าว การที่ผู้กระทำความผิดลงมือกระทำความผิดถือเป็นการเอาประโยชน์จากผู้เสียหายโดยมิชอบ จึงต้องมีการเรียกคืนประโยชน์ดังกล่าวด้วยการลงโทษ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Hampton, “Correcting harms versus righting wrongs: the goal of retribution,” 39 *UCA L.Review*, 1659, 1686.

⁶⁷ Moore, M.S., “The moral worth of retribution” in Schoeman, (N.P.: n.p., 1987).

⁶⁸ Hirsch, A.V., *Past or future crimes: deservedness and dangerousness in the sentencing of criminals*, (Manchester: Manchester University Press, 1986), 52.

สารภาพ และได้สั่งให้มีการสืบพยานด้วยเพราะเห็นว่าคดีนี้เป็นเรื่องการฆ่าและจะต้องมีการจำคุกตลอดชีวิต⁶⁹ โดยแสดงให้เห็นถึงการที่ผู้พิพากษาจึงเลือกให้มีการพิจารณาคดีที่ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการค่อนข้างสูง ทั้งที่สามารถที่จะยอมรับฟังคำให้การรับสารภาพของจำเลยและลงโทษจำคุกตลอดชีวิตเช่นเดียวกัน

2.7.2 การข่มขู่ (Deterrence)

ต่างจากเรื่องการแก้แค้นตอบแทน ทฤษฎีป้องกันจะเน้นไปที่ผลของการลงโทษ ทั้งนี้เพื่อลดการกระทำความผิดที่จะเกิดขึ้นด้วยการลงโทษให้เห็นเป็นตัวอย่าง แนวความคิดเรื่องการป้องกันแบ่งพิจารณาออกได้เป็น 3 ประการ คือ การป้องกันส่วนบุคคล การป้องกันทั่วไป และการป้องกันเนื่องจากบทเรียนที่เกิดขึ้น ดังนี้

“การป้องกันส่วนบุคคล” (Individual deterrence) เรื่องนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของทฤษฎีป้องกันที่มีจุดหมายในการลดแรงจูงใจในการกระทำความผิด โดยมีความคาดหวังว่าการที่ได้รับโทษจะทำให้ผู้กระทำความผิดไม่กลับไปกระทำความผิดอีก ดังนั้นหน้าที่สำคัญของผู้พิพากษาคือตามแนวความคิดนี้ก็คือคาดการณ์และเลือกโทษที่จะส่งผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดให้มากที่สุด โดยผู้กระทำความผิดบางคนอาจที่ไม่มีแนวโน้มที่จะไปกระทำความผิดอีกอาจไม่ต้องรับโทษ ในขณะที่ต้องใช้โทษรุนแรงจนดูเหมือนไร้ความปรานีแก่ผู้กระทำความผิดอีกคนหนึ่ง อย่างไรก็ตามก็มีการกล่าวกันว่าทุกครั้งที่มีการกระทำความผิด ทฤษฎีป้องกันนี้จะถูกสั่นคลอน และเห็นกันว่าทฤษฎีนี้จะมีผลเมื่อใช้กับผู้กระทำความผิดซ้ำ นั่นคือการที่การลงโทษที่มีขึ้นในครั้งแรกล้มเหลว⁷⁰

“การป้องกันการทั่วไป” (General deterrence) เนื่องจากเห็นว่าการขู่ว่าจะลงโทษจะมีผลเป็นการยับยั้งบุคคลไม่ให้กระทำความผิด ในขั้นตอนการออกกฎหมาย รัฐสภาจึงต้องกำหนดโทษเอาไว้เพื่อการขู่ไม่ให้บุคคลคิดไปกระทำความผิด และในขั้นตอนการลงโทษจะต้องลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อแสดงให้เห็นในสังคมเห็นและไม่ให้เขาเป็นเยี่ยงอย่าง มีข้อน่าสังเกตตามทฤษฎีนี้ 2 ประการ คือ หากจะให้การขู่ได้ผลควรจะต้องมีการกำหนดสิ่งที่ดีถือว่าเป็นความผิดไว้อย่างละเอียดเพื่อการปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง และหากต่อมาพบว่ามีการกระทำความผิดบางประเภทเพิ่มมากขึ้น ก็ควรจะมีการเพิ่มโทษในเรื่องดังกล่าวเพื่อชี้ให้คนในสังคมเห็นว่าเป็นเรื่องร้ายแรงและไม่ควรไปกระทำ ได้มีการนำแนวความคิดเรื่องนี้มาใช้ในสหราชอาณาจักร เช่น กรณีปราบปรามการทำร้ายชนกลุ่มน้อย

⁶⁹ Walker, N. & Padfield, N., *Sentencing: theory, law and practice*, 2nd ed. (Oxford: Oxford University Press, 1996), 79-95.

⁷⁰ Ibid.

ที่ Notting Hill ในปี 1958 กรณีป้องกันการเพิ่มจำนวนของผู้ที่ชอบทำร้ายคนชราในช่วงทศวรรษที่ 1970⁷¹ กรณีสกัดการใช้ความรุนแรงของแฟนฟุตบอล (Football hooliganism) ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1970⁷² และกรณีพยายามหยุดคลื่นของผู้ก่อความไม่สงบและผู้กระทำความผิดในเหตุการณ์ Brixton and Toxteth

“การป้องกันเนื่องจากบทเรียนที่เกิดขึ้น” (Educative deterrence) ตามทฤษฎีป้องกันทั่วไป บุคคลทั่วไปซึ่งคิดจะกระทำความผิดจะถูกขัดขวางเนื่องจากการรู้ว่าจะได้รับการลงโทษอย่างเดียวกับที่ผู้กระทำความผิดได้รับ อย่างไรก็ตาม การลงโทษอาจส่งผลดีต่อสังคม ด้วยการสร้างทัศนคติว่า จะไม่กระทำความผิด ซึ่งจะมีผลเป็นการยับยั้งการกระทำความผิดโดยทางจิตสำนึก และเป็นการสอนคนในสังคมให้รู้จักแบ่งแยกระหว่างความดีและความชั่ว เช่น ในทุกครั้งที่มีคนถูกลงโทษในข้อหาลักทรัพย์ ศีลธรรมของสังคมที่ว่าการลักทรัพย์เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องจะได้รับการตอกย้ำและตักเตือนไม่ให้คนในสังคมมีนิสัยชอบลักขโมย หากมีสามารถลงโทษผู้ที่ลักทรัพย์ดังกล่าวในทันที การยับยั้งในเรื่องลักทรัพย์ตลอดจนศีลธรรมคดียของคนในสังคมที่ว่าการลักทรัพย์เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ก็จะถูกสั่นคลอน ความคิดที่จะไม่ไปลักทรัพย์ผู้อื่นก็จะเปลี่ยนแปลงไป และอาจจะเริ่มไปลักทรัพย์กันอีก ทฤษฎีนี้ได้อธิบายเลยไปถึงการแก้ปัญหากรณีการกระทำความผิดเล็กๆ น้อยๆ ของอาชญากรที่มีความรู้ความสามารถในสำนักงานหรือในโรงงานอุตสาหกรรม เช่น การใช้โทรศัพท์ของสำนักงานเพื่อการส่วนตัวโดยที่นายจ้างได้ห้ามไว้ ความผิดประเภทนี้ในบางประเทศจะต้องรับโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินห้าปี⁷³ อย่างไรก็ตาม โดยความเป็นจริงแล้วการฟ้องคดีประเภทนี้จะมีไม่มากนัก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากว่าคนในสังคมยังไม่เห็นว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง จึงยังไม่เกิดการยับยั้งทางจิตสำนึกต่อการกระทำความผิด เพราะเห็นว่าเป็นเพียงเรื่องที่น่าอึดใจไม่ยอม ทำให้ไม่มีพลังในการกระตุ้นจิตสำนึกคนสังคมว่าควรมีการลงโทษการกระทำความผิดในลักษณะนี้ อย่างไรก็ตาม การที่ไม่สามารถกระตุ้นจิตสำนึกของคนในสังคมดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อการกระทำความผิดในเรื่องลักทรัพย์อื่นๆ เพราะคนในสังคมอาจจะรู้สึกว่ามันน่าจะไม่ต่างไปจากการแอบใช้โทรศัพท์สำนักงานเพื่อการส่วนตัวโดยที่นายจ้างไม่อนุญาต อันจะมีผลในเชิงป้องกันการกระทำความผิดในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

⁷¹ Storey (1973) 57 Cr.App.R. 840.

⁷² Motley (1978) 66 Cr.App.R. 274; Bruce (1977) 65 Cr.App.R. 148.

⁷³ Theft Act 1968 s 13.

2.7.3 การทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถไปกระทำผิดอีก (Incapacitation)

ทฤษฎีนี้เป็นเรื่องการทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถกระทำผิดอีก จะทำโดยการแยกบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ออกจากสังคม ซึ่งอาจจะเป็นการถาวรหรือเป็นเพียงชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้คนในสังคมได้รับความปลอดภัยจากทุกข้อนที่จะเกิดขึ้นจากบุคคลที่ไม่พึงประสงค์นั้น ทั้งนี้เนื่องจากว่ามีผู้กระทำความผิดบางคนที่ไม่สามารถนำทฤษฎีป้องกันหรือแก้ไขฟื้นฟูมาใช้ ทำให้บุคคลดังกล่าวอาจจะไปกระทำความผิดหากทำได้ ดังนั้นมาตรการคุมครองสังคมที่พอจะทำได้ก็คือการควบคุมบุคคลดังกล่าวไว้ชั่วคราวหนึ่งเพื่อไม่ให้ไปก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น⁷⁴ แต่เดิมนั้นได้มีการใช้การประหารชีวิต ตัดแขนตัดขา หรือเนรเทศ กับผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้ แต่ในปัจจุบันนี้อาจจะใช้การควบคุมบุคคลไว้ในเขตที่กำหนด (Curfew) ยึดใบอนุญาตขับขี่ หรือจำคุก ซึ่งจะนำมาตราการอย่างไรมาใช้จะขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิด

2.7.4 การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitation)

การลงโทษเพื่อการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดเป็นพัฒนาการที่สำคัญของทฤษฎีการลงโทษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่ใช่การสร้างความปลอดภัยว่าจะถูกลงโทษ แต่เป็นการแก้ไขที่จิตสำนึกของบุคคล ได้มีการอธิบายกระบวนการแก้ไขดังกล่าวนี้ว่าเป็นการ “ขัดเกลาคติประพฤติก่อนหน้าเพื่อให้ไม่ต้องกลับไปกระทำผิดอีกถึงแม้ว่าบุคคลนั้นจะไม่กลัวการลงโทษ”⁷⁵ ได้มีการกล่าวถึงสาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงของนิสัยใจคอกันมาก แต่ขณะนี้ก็ยังไม่ได้คำตอบที่ชัดเจน จุดกำเนิดของแนวความคิดเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนี้จะเกาะเกี่ยวอย่างแน่นแฟ้นกับความเคลื่อนไหวทางมนุษยธรรมเพื่อการปรับปรุงคุกและกลุ่มผู้เรียกร้องให้มีการนำแนวความคิดเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมาใช้⁷⁶ นักปฏิรูปการลงโทษในศตวรรษที่ 18 ไม่ว่าจะเป็น Beccaria, Bentham, Eden และ Romilly ต่างให้การสนับสนุนระบบการลงโทษซึ่งผสมผสานระหว่างการป้องกันและการปรับปรุง อย่างไรก็ตามนักวิชาการดังกล่าวก็เห็นว่าการปรับปรุงควรเป็นผลมาจากการลงโทษ เช่น ระยะเวลาที่ถูกขังซึ่งจะกระตุ้นความรู้สึกเสียใจ และต้องการปรับปรุงตัว

⁷⁴ คดี Sargent (1975) 60 Cr.App.R. 74.

⁷⁵ Walker, N., **Punishing, denouncing or reducing crime?**, (New York: Stevens and Sons, 1978), 393.

⁷⁶ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Cullen, F.T., Gilbert, K.E. & Cullen, F.T., **Reaffirming Rehabilitation**, (London: Anderson Publishing Company, 1982).

ในปี 1793 พวก Quakers⁷⁷ จึงได้สร้างเรือนจำแห่งแรกใน Philadelphia เพื่อเป็นที่ให้นักโทษได้ชดใช้บาปที่กระทำเพื่อการกลับใจ⁷⁸ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีนิสัยดีขึ้น สามารถที่จะกลับคืนเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับคนอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งน่าจะดีกว่าการที่เพียงจี้ให้เห็นบาป (ความผิด) ที่ได้กระทำและให้ชดใช้แก่สังคม ในปลายศตวรรษที่ 19 ที่วัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อการปรับปรุง (และการป้องกัน) ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการลงโทษในสหราชอาณาจักร โดยปรากฏจากมาตราหลายประการที่นำมาใช้

แม้เป็นที่ชัดเจนว่าคำพิพากษาของผู้กระทำความผิดเอาไว้เพื่อให้กลับใจอาจจะทำให้ผู้กระทำความผิดแค้น แต่ก็ไม่ได้นำแนวความคิดเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมาใช้อย่างจริงจัง จนกระทั่งช่วงกลางศตวรรษที่ 20 ที่ข้อเสนอแนะทางศีลธรรมและศาสนาเพื่อการปรับปรุงถูกแทนที่ที่ละเล็กละน้อยด้วยวิทยาศาสตร์และการแพทย์เกี่ยวกับความประพฤติ โดยยังมีการศึกษาเรื่องพฤติกรรมมนุษย์มากขึ้น ยังทำให้มีความหวังว่าจะสามารถหาวิธีการรักษามาใช้เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดมากขึ้น ผนวกกับความเชื่อที่ว่ากระทำความผิดเป็นผลมาจากความเจ็บป่วย หากมีการเยียวยาที่เหมาะสมก็จะสามารถรักษาให้หาย⁷⁹ ลูกจึงยังเป็นที่จำเป็นในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ทำให้บางครั้งผู้พิพากษาอาจต้องลงโทษจำคุกที่ยาวขึ้นเพื่อให้นักโทษได้ผ่านกระบวนการขัดเกลา⁸⁰ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาในสหราชอาณาจักรพบว่า แม้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหลายเรื่องจะกระทำกันอย่างเต็มที่ด้วยความซื่อสัตย์ แต่ก็ไม่ได้ผลตามที่ตั้งใจไว้ ทำให้นักโทษที่ได้รับการปล่อยตัวไปก่อนกำหนดตามโครงการกลับเข้ามาสู่ร่างแหของกระบวนการยุติธรรมอย่างรวดเร็ว⁸¹ นอกจากนี้แม้จะมีการนำมาตราการลงโทษที่ไม่ใช่โทษจำคุก

⁷⁷ สมาชิกสมาคมแห่งหนึ่งในอังกฤษสมัยก่อนมีลัทธิเคร่งศาสนา รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก New model English-Thai dictionary version3.

⁷⁸ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Walker, N., **Crime and punishment in Great Britain**, (Edinburgh: Edinburgh University Press, 1965), 134-138. and Morris, N., **The future of imprisonment**, (Chicago: Chicago Press, 1974).

⁷⁹ Clarkson, C.M.V. & Keating, H.M., **Criminal law: text and materials**, 54.

⁸⁰ Cross, R., **Prison and the public**, (London: Stevens&Sons, 1971).

⁸¹ Rutherford, A., **Criminal justice and the pursuit of decency**, (Oxford: Oxford University Press, 1993), 29.

จำนวนมากมาใช้ในระหว่างปีทศวรรษที่ 1960-1970⁸² แต่ก็พบว่ามิเฉพาะโทษบริการสังคมที่เห็นประโยชน์ชัดเจน⁸³

แม้แนวความคิดเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะได้รับการสนับสนุนจากผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมซึ่งสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษได้ตามสมควร แต่ก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องสัดส่วนของโทษที่ลง (แก่ผู้กระทำความผิด) โดยแทนที่จะพิจารณาจากพฤติการณ์ที่มีการกระทำความผิดแต่กลับจะคำนึงถึงเฉพาะอนาคตของผู้กระทำความผิด โทษที่ลงจึงเป็นสิ่งที่น่าจะทำให้ผู้กระทำความผิดกลับใจและไม่อาจนำหลักการเรื่องการลงโทษตามสัดส่วนความผิดที่ได้กระทำมาใช้ ทั้งที่นักวิชาการส่วนใหญ่เห็นกันว่าการนำเรื่องการลงโทษตามสัดส่วนความผิดที่ได้กระทำความผิดจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการลงโทษ คือปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดในลักษณะใกล้เคียงกันเหมือนกัน ซึ่งหากเป็นเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดแล้วจะต้องพิจารณาเป็นรายคดีไปทำให้การลงโทษจะต้องไปผูกติดกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน

Von Hirsch นักวิชาการที่มีชื่อเสียงในสหราชอาณาจักรได้กล่าวว่า ข้อเท็จจริงที่มีการพูดถึงในเรื่องแนวความคิดเรื่องการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดจะอยู่ที่ตรงที่ผู้ที่เห็นด้วยจะได้ประโยชน์ แนวความคิดนี้จะเห็นว่าการแก้ไขและป้องกันการกระทำความผิด โดยไม่ต้องคาดว่าผู้กระทำความผิดทุกคนจะสามารถสำนึกผิดได้ การแก้ไขจะเน้นไปที่กลุ่มจำเลยที่เห็นชัดว่าจะกลับใจและหากเห็นว่าจะทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่สังคม คือผู้กระทำความผิดไม่เหมาะสมกับการรักษาหรือทำแล้วไม่ดีขึ้นก็ควรจะแยกบุคคลดังกล่าวออกจากสังคมไป⁸⁴

ถึงแม้ว่าแนวความคิดเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะดึงดูดใจตรงที่กระบวนการแก้ไขอาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ไปกระทำความผิดซ้ำ แต่แนวความคิดนี้ก็ได้รับความนิยมลดลงอย่างรวดเร็ว และถูกวิจารณ์จากนักวิชาการทั่วสหราชอาณาจักร โดยเริ่มจากว่าระบบ

⁸² Criminal Justice Act 1967 ss 60 and 22 ได้กำหนดให้นำเรื่องการพักโทษ (parole) และรอการลงโทษ (Suspended sentence) มาใช้มาตรการทั้งสองประการนี้จะมุ่งไปที่การลดปริมาณนักโทษในคุก ซึ่งประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง.

⁸³ Powers of Criminal Court Act 1973 s 14 การบริการสังคมเป็นเรื่องที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างโดยอยู่ในความควบคุมของพนักงานคุมประพฤติชั่วระยะเวลาหนึ่ง (โดยจะอยู่ระหว่าง 40 – 240 ชั่วโมง) อ้างถึงโดย Clarkson, C.M.V. & Keating, H.M., **Criminal law: text and materials**, 55.

⁸⁴ Hirsch, A.V., **Past or future crimes: deservedness and dangerousness in the sentencing of criminals**, (Manchester: Manchester University Press, 1986), 5.

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ได้มีไว้เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอย่างเดียว แต่เพื่อจุดหมายอื่นๆ ด้วย เช่น การป้องกัน ทั้งยังถูกวิจารณ์ว่าแม้ในขณะนี้ยังไม่อาจพบวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

เนื่องจากสหราชอาณาจักรได้นำเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญานานพอสมควรแล้ว จึงมีการประเมินผล ในการประเมินว่าโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูประสบความสำเร็จหรือไม่ส่วนใหญ่แล้วจะดูโดยศึกษาเรื่องการกระทำผิดซ้ำ น้อยครั้งที่ศึกษาไปถึงแนวความคิดเรื่องงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดสำหรับผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ และพบว่าการศึกษาบางกรณีซึ่งเน้นไปที่วิธีการแก้ไขนักโทษบางประเภทค่อนข้างประสบความสำเร็จ จึงไม่อาจสรุปว่าการนำเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมาใช้ “ไม่ได้ผล” ตรงกับที่ Robert Martinson กล่าวไว้ในปี 1974 ว่า “มีน้อยกรณี ที่การนำเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมาใช้ จะไม่ได้ผลในเรื่องการกระทำผิดซ้ำ”⁸⁵ อย่างไรก็ตาม จากผลการประเมินการนำเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมาใช้ได้ทำให้มีข้อถกเถียงทางจริยธรรมในเรื่องรูปแบบการแก้ไข และเกิดความต้องการให้มีการลงโทษโดยเน้นไปที่ทฤษฎีสัดส่วนของการกระทำผิด⁸⁶

จะเห็นได้ว่าแม้ประเทศไทยจะได้รับเอาทฤษฎีการลงโทษสากลมาใช้ แต่ก็ยังไม่ได้เน้นว่าวัตถุประสงค์การลงโทษแบบใดถือเป็นวัตถุประสงค์หลักอย่างที่ทำกันในประเทศ ทั้งยังไม่มี การประเมินผลการนำเอาทฤษฎีการลงโทษต่างๆ มาใช้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจทำให้เกิดความคลุมเครือ ในการกำหนดแนวทางการพัฒนากฎหมาย ที่โดยสภาพแล้วน่าจะมีการเอาผิดกับการกระทำผิดที่ สังคมถือว่าร้ายแรงอย่างจริงจัง ทั้งไม่ควรตั้งเงื่อนไขเวลาขึ้นมาเพื่อให้รางวัลแก่ผู้ที่สามารถหลบหนี จากกระบวนการยุติธรรม อันจะทำให้กฎหมายอาญาที่ใช้อยู่ไม่น่าเชื่อถือและมีการปฏิบัติตามกัน อย่างจริงจัง แม้เมื่อพิจารณาถึงสภาพผู้กระทำความผิดที่หลบหนีว่าอาจไม่สามารถใช้ชีวิตอย่าง คนปกติเพราะมีคดีและถูกติดตามจับกุมอันอาจก่อให้เกิดความทุกข์แก่บุคคลดังกล่าวอยู่แล้ว แต่คำว่า “ให้อภัย” ที่มีกหิบบกมาใช้ก็น่าจะมีน้ำหนักน้อยลง เมื่อเทียบกับสภาพความเป็นจริงของสังคม

⁸⁵ “What Works?” (1974) public interest 35 บ่อยครั้งที่จะมีการคัดบทความของ Martinson มาอย่างไม่ ถูกต้องนักโดยกล่าวว่า “ไม่ได้ผล” และพิสูจน์ได้ว่ามีผล รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Lipton, Martinson, and Wilks, Effectiveness of Correctional Treatment (1975) ต่อมาในปี 1979 Martinson ได้เขียนบทความซึ่ง บางส่วนจะตรงข้ามกับที่เคยได้กล่าวไว้ใน “New Findings, New Views: A Note of Caution Regard Sentencing Reform,” *Hofstra L. Rev.*, 7 (1979): 243.

⁸⁶ Clarkson, C.M.V. & Keating, H.M., *Criminal law: text and materials*, 56-67.

ในปัจจุบันที่มีการกระทำความผิดร้ายแรงขึ้น เกิดความเสียหายที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนมากขึ้น และสภาพโลกไร้พรมแดน จึงทำให้ควรมีการหันมาเอาจริงเอาจังกับความชัดเจนของกติกากฎบ้านเมือง ซึ่งถือเป็นสัญญาณสำคัญที่จะกระตุ้นเตือนไม่ให้คนในสังคมเลือกที่จะไปกระทำสิ่งที่ไม่พึงประสงค์

บทที่ 3

หลักเกณฑ์เรื่องอายุความและอายุความสะดุดหยุดอยู่ในต่างประเทศ และแนวทางขององค์การสหประชาชาติ

เมื่อกล่าวถึงคำว่าอายุความ สารานุกรม Wikipedia ได้บันทึกไว้ว่า ในประเทศที่อยู่ในระบบคอมมอนลอว์ “อายุความ” (Statute of limitations) จะหมายถึงความถึงบทบัญญัติ (Statute) ซึ่งกำหนดเวลาสูงสุดที่กฎหมายจะสามารถเข้ามาดำเนินการนับแต่เกิดเหตุ แต่ประเทศที่อยู่ในระบบประมวลกฎหมายจะกำหนดเรื่องนี้เอาไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งหรือประมวลกฎหมายอาญาและเรียกโดยรวมว่า “Prescription” หรือ “Prescriptive period” สำหรับเหตุผลที่มีการนำเรื่องอายุความมาใช้ในต่างประเทศจะไม่ต่างจากที่หยิบยกขึ้นมากล่าวกันในประเทศไทยนัก นั่นคือเพื่อ “ความเป็นธรรม” และ “ความแน่นอนในการดำเนินคดี” เพราะเหตุว่าพยานหลักฐานที่ใช้ในการพิสูจน์ความผิดอาจจะเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา ควรดำเนินการกับเรื่องที่เกิดขึ้นในปัจจุบันไม่ใช่อดีต และเนื่องจากการยากลำบากที่จะหาผู้ใกล้ชิดคดีอย่างไม่วันจบสิ้น บทบัญญัติเรื่องอายุความจึงทำให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองสามารถหยุดการค้นหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิด อย่างไรก็ตามกำหนดอายุความจึงแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ แต่ละรัฐ และแต่ละจังหวัด และมักจะขึ้นอยู่กับประเภทของคดีหรือความร้ายแรงของความผิดที่ได้กระทำ การกระทำความผิดบางประเภท เช่น การฆ่าผู้อื่น หรือก่อสงคราม ถือเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดความหวาดกลัวแก่คนในสังคม หลายประเทศจึงกำหนดให้ไม่มีอายุความ และเนื่องจากมักจะพบข้อถกเถียงที่เรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการกับผู้กระทำความผิดร้ายแรงเพราะเหตุอายุความ ประเทศส่วนใหญ่จึงได้กำหนดให้มีการหยุด (Toll) อายุความไว้ทำให้ยังสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้หากเข้าเงื่อนไขอื่นๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้⁹¹ ในบทนี้จึงจะศึกษาถึงหลักเกณฑ์เรื่องอายุความในคดีอาญาของประเทศต่างๆ ทั้งที่อยู่

⁹¹ เช่น ในกรณีหากผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ หรือจำเลยตกเป็นผู้ล้มละลาย โดยมักจะกำหนดให้อายุความหยุดจนกว่าเงื่อนไขดังกล่าวจะหมดไป อาจมีปัจจัยหลายประการที่กระทบต่อการหยุดอายุความเอาไว้ ในหลายกรณีการพบว่าได้รับความเสียหายจะเป็นจุดเริ่มต้นในการนับอายุความ (เช่น กรณีละเมิดเนื่องจากความประมาทของแพทย์) ในบางประเทศ การฟ้องร้องจะไม่เพิ่มขึ้นจนกว่าจะพบการกระทำความผิด แต่บางประเทศการฟ้องร้องจะเพิ่มขึ้นเมื่อปรากฏว่าประมาท แต่อาจหยุดการฟ้องร้องให้ชัดใช้ค่าเสียหายจนกว่าผู้เสียหายจะพบความเสียหายที่ได้รับ

ในระบบคอมมอนลอว์และระบบประมวลกฎหมาย รวมถึงแนวทางขององค์การสหประชาชาติที่ได้กำหนดมาตรการต่างๆ เกี่ยวกับอายุความเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะในความผิดร้ายแรงเพื่อให้สามารถดำเนินการกับผู้กระทำความผิดได้แม้เวลาจะล่วงเลยไปนานแล้ว

3.1 หลักเกณฑ์เรื่องอายุความและอายุความสะดุดหยุดอยู่ในประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย หรือ กฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil law)

เนื่องจากประเทศที่อยู่ในระบบประมวลกฎหมาย โดยเฉพาะประเทศในภาพพื้นยุโรป ได้รับอิทธิพลของกฎหมายโรมัน ซึ่งกำหนดบทบัญญัติเรื่องอายุความไว้โดยตรง ทำให้ประเทศเหล่านี้มีบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยอายุความ⁹² และเนื่องจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ทำให้ประเทศเหล่านี้มีนามาตราการพิเศษในเรื่องอายุความมาใช้ เช่น การขยาย⁹³ หรือให้หยุดอยู่ และเนื่องจากประเทศเยอรมนีได้มีบทบัญญัติเรื่องอายุความไว้ค่อนข้างละเอียดในส่วนนี้จึงจะกล่าวถึงหลักเกณฑ์เรื่องอายุความในประเทศเยอรมนีและตามมาด้วยของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ซึ่งจะปรากฏในรูปแบบของข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ

3.1.1 ในเยอรมนี

ตามประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมนี (Strafgesetzbuch, StGB)⁹⁴ ส่วนที่ 5 เรื่องอายุความ ได้แบ่งเรื่องอายุความออกเป็น 2 ประเภท คือ อายุความฟ้องคดีและอายุความบังคับโทษ โดยเรื่องอายุความในการฟ้องคดีได้มีมาตรา 78 กำหนดไว้ว่า การฟ้องคดีจะต้องทำภายในกำหนดอายุ

⁹² ในเยอรมนี อายุความอาชญากรรมกำหนด 6 เดือน สำหรับการฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับทางบริหารไปจนถึง 30 ปี ในกรณีที่มีโทษประหารชีวิต (ขณะนี้เปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต)

⁹³ ตามกฎหมายเรื่องอายุความของเยอรมนี จะมีการฟ้องอาชญากรรมขึ้นภายหลังจากปี ค.ศ. 1969 ไม่ได้ในปีนั้นจึงได้มีการขยายอายุความในเรื่องนี้ออกไป 10 ปี ทำให้ยังสามารถดำเนินคดีกับพวกนาซีได้จนถึงปี ค.ศ. 1979 ในการเรียกร้องให้มีการขยายระยะเวลาขึ้น พวก Knesset ซึ่งเป็นตัวแทนของชาวยิวได้ให้เหตุผล เช่นว่า อาชญากรรมนาซีมีลักษณะพิเศษในประวัติศาสตร์มนุษยชาติตรงที่ความน่ากลัว และความโหดร้าย ดังนั้นจึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมทั่วไป ซึ่งยกโทษให้ได้และอยู่ในกฎเกณฑ์ของเรื่องอายุความ.

⁹⁴ Federal Law Gazette I [Online]. Available from www.iuscomp.org/goa/statutes/StGB.htm

ความ⁹⁵ เว้นแต่ในความผิดอาญาร้ายแรงบางประเภท เช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์⁹⁶ และฆ่าผู้อื่น⁹⁷ (ฆ่าผู้อื่น) ไม่ให้อยู่ในบังคับของเรื่องอายุความ⁹⁸ และได้กำหนดอายุความแตกต่างกันไปตามความร้ายแรงของการกระทำความผิด เช่น อายุความ 30 ปี ในคดีที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต 20 ปี ในคดีที่มีโทษจำคุก 10 ปีขึ้นไป 10 ปี ในคดีที่มีโทษจำคุก 5 ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 10 ปี 5 ปี ในคดีที่มีโทษจำคุก 1 ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 5 ปี และ 3 ปี ในกรณีอื่นๆ⁹⁹ ส่วนเรื่องอายุความบังคับโทษ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 79 กำหนดไว้ว่า ไม่ให้บังคับโทษหรือมาตรการอื่นๆ เพื่อการลงโทษซึ่งถึงที่สุดแล้วภายหลังจากที่ขาดอายุความ¹⁰⁰ (ในการบังคับโทษสำหรับความผิดฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตไม่มีกำหนดอายุความในทำนองเดียวกันกับเรื่องอายุความฟ้องคดี) และได้กำหนดอายุความบังคับโทษไว้ดังนี้ 25 ปี ในคดีที่มีโทษจำคุก 10 ปีขึ้นไป 20 ปี ในคดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปถึง 10 ปี 10 ปี ในคดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปถึง 5 ปี 5 ปี ในคดีที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี และโทษปรับอัตรารายวัน (Daily rates) 30 วันขึ้นไป และ 3 ปี ในคดีที่มีโทษปรับไม่เกินอัตรารายวัน 30 วัน¹⁰¹ ทั้งนี้ให้เริ่มนับอายุความ (บังคับโทษ) ตั้งแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุด¹⁰²

⁹⁵ Code of Criminal Law, s.78(1); สำหรับการนับอายุความให้เริ่มเมื่อมีการกระทำสมบูรณ์เป็นความผิด Code of Criminal Law, s. 78a.

⁹⁶ Code of Criminal Law, s.220a.

⁹⁷ Code of Criminal Law, s. 211.

⁹⁸ Code of Criminal Law, s.78(2)

⁹⁹ Code of Criminal Law, s. 78(3)-(4).

¹⁰⁰ Code of Criminal Law, s. 79(1).

¹⁰¹ Code of Criminal Law, s. 79(2)-(3) อย่างไรก็ตาม Code of Criminal Law, s. 79(4) ได้กำหนดว่าการกักตัวเพื่อการป้องกันไม่มีอายุความ ในกรณีการนำมาตรการอื่น ๆ มาใช้จะมีอายุความ 10 ปี อย่างไรก็ตาม หากมีคำสั่งให้มีการคุมประพฤติหรือให้จำคุกเพื่อหยุดรักษา (Withdrawal treatment) ให้มีอายุความ 5 ปี และหากมีการลงโทษจำคุกและโทษปรับในขณะเดียวกัน หรือหากมีคำสั่งให้ใช้โทษข้างเคียงอื่น เช่น มาตรการที่กระทบต่อเสรีภาพหรือทรัพย์สิน ไม่ใช้นับอายุความกับการนำโทษหรือมาตรการอื่นๆ มาใช้พร้อมกัน อย่างไรก็ตามหากมีการลงโทษอื่นไปพร้อมกับการสั่งให้กักตัวไว้เพื่อการป้องกัน โทษกักตัวไว้ดังกล่าวจะไม่มีผลในการหยุดอายุความบังคับโทษหรือมาตรการอื่นๆ (Section 79(5))

¹⁰² Code of Criminal Law, s. 79(6).

ประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมันนียังได้กำหนดบัญญัติพิเศษเรื่องอายุความ เช่น เรื่อง อายุความสะดุดหยุดอยู่ (Tolling, interruption) ไว้ค่อนข้างละเอียด โดยกำหนดให้มีการหยุดอยู่ทั้ง ในชั้นฟ้องคดีและบังคับโทษ และยังให้ศาลสามารถขยายอายุความการบังคับโทษได้ โดยในเรื่อง อายุความสะดุดหยุดอยู่ในชั้นฟ้องคดี ประมวลกฎหมายอาญาได้วางหลักเกณฑ์ไว้ 2 กรณี คือ การ สะดุดหยุดอยู่ตาม มาตรา 78 บี และการสะดุดหยุดอยู่ตาม 78 ซี โดย 1) การสะดุดหยุดอยู่ตามมาตรา 78 บี (Tolling) จะเป็นการที่อายุความสะดุดหยุดอยู่ตามเงื่อนไขที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ซึ่งกฎหมาย ได้กำหนดดังนี้ 1.1) ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่จนกว่าผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญาทาง เพศตามมาตรา 176-179 จะมีอายุครบ 18 ปี หรือตามที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าไม่ให้เริ่มนับอายุความ หรือให้นับต่อ กรณีนี้จะไม่นำมาใช้หากไม่อาจฟ้องคดีเพราะไม่มีการร้องทุกข์หรือขอให้ฟ้องคดี¹⁰³ 1.2) เมื่อไม่อาจฟ้องคดีได้เพราะผู้กระทำความผิดเป็นสภานิติบัญญัติ (Bundestag หรือ legislative body of a land) ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ตั้งแต่วันที่พนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบการกระทำและตัวผู้กระทำความผิด หรือมีข้อมูลการกระทำความผิดอาญา หรือการร้องทุกข์เกี่ยวกับผู้กระทำความผิด¹⁰⁴ 1.3) เมื่อมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้นก่อนขาดอายุ ความ กำหนดอายุความจะไม่สิ้นสุดลงก่อนการเสร็จสิ้นกระบวนการพิจารณา และ 1.4) เมื่อ กฎหมายได้กำหนดโทษจำคุกเกินกว่า 5 ปี ในการเพิ่มโทษโดยเฉพาะในคดีร้ายแรงและมีกระบวนการ พิพิจารณาในศาลประจำเขต (Landgericht หรือ regional court) ให้อายุความหยุดอยู่ตามมาตรา 78 (3) no. 4 โดยให้เริ่มจากวันที่ศาลเริ่มการพิจารณาเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี

สำหรับการสะดุดหยุดอยู่ตามมาตรา 78 ซี (Interruption) ซึ่งเป็นเรื่องที่อายุความจะสะดุด หยุดลงโดยการขอต่อศาล ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดเงื่อนไขไว้ว่า 1) ให้อายุความสะดุด หยุดอยู่ในกรณี เช่น ในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาครั้งแรก ได้ความว่าการสอบสวนเป็นไป ในทางที่เป็นปฏิกิริยาแก่ผู้ต้องหา หรือมีคำสั่งให้มีการสอบสวน มีการสอบปากผู้ถูกกล่าวหาของ ศาล หรือมีคำสั่งเช่นนั้น มีการดำเนินการใดๆ ของผู้เชี่ยวชาญตามคำสั่งศาลหรือพนักงานอัยการ หากผู้ถูกกล่าวหาเคยถูกสอบปากคำ หรือบุคคลดังกล่าวได้รับหมายให้เริ่มดำเนินการสอบสวน มีการออกหมายจับหรือค้นและคำพิพากษาของศาลต่อผู้นั้น มีการออกหมายจับ คำสั่งให้ควบคุมตัว (Placement order) คำสั่งให้นำตัวมาศาลเพื่อการสอบปากคำและการตัดสินของศาลต่อผู้นั้น มีการ พิพิจารณาสั่งคดีโดยสาธารณชน (Public indictment) มีการดำเนินการในชั้นศาล มีการกำหนดวัน สืบพยาน มีคำสั่งทางอาญาหรือการตัดสินอย่างอื่นที่เท่ากับการทำคำพิพากษา มีคำสั่งให้จำหน่ายคดี

¹⁰³ Code of Criminal Law, s. 78b(1).

¹⁰⁴ Code of Criminal Procedure, s. 158.

(Dismissal of the proceedings) เนื่องจากไม่มีตัวผู้ต้องหาที่ได้มีการสั่งฟ้องไว้ หรือคำสั่งใดๆ ของศาลหรือพนักงานอัยการซึ่งมีขึ้นภายหลังจากที่มีการจำหน่ายคดี หรือในขั้นตอนที่ไม่ได้ตัวผู้ต้องหาที่มีการสั่งฟ้องไว้มาเพื่อให้ได้ความแน่ชัดเรื่องที่อยู่ของบุคคลดังกล่าวหรือเพื่อรักษาพยานหลักฐาน มีคำสั่งศาลให้จำหน่ายคดีเนื่องจากผู้ต้องหาที่มีการสั่งฟ้องไว้ไม่สามารถต่อสู้อย่างคดี หรือมีคำสั่งใดๆ ของศาลหรือพนักงานอัยการที่ออกภายหลังจากที่มีการจำหน่ายคดีเพื่อทบทวนความสามารถในการต่อสู้อย่างคดีของจำเลยที่มีการสั่งฟ้องไว้ และมีคำขอใดๆ ของศาลเพื่อให้มีการสอบสวนในต่างประเทศ ในขั้นตอนการกักตัวไว้เพื่อการป้องกันและในขั้นตอนอื่น ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่เมื่อมีการกักตัวไว้เพื่อการป้องกันหรือการดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขอให้มีการสอบสวนในต่างประเทศ¹⁰⁵

การสะดุดหยุดอยู่ของอายุความตามมาตรานี้จะต้องเป็นไปโดยคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรของศาล ที่จะมีผลบังคับในเวลาที่มีการลงนามคำสั่งนั้น อย่างไรก็ตามหากไม่มีการดำเนินการตามคำขอเพื่อออกคำสั่งดังกล่าวในทันที กฎหมายให้ถือเอาเวลาที่มีการเสนอเพื่อพิจารณาเป็นเวลาที่ให้มีผลบังคับ¹⁰⁶ นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดให้นับอายุความต่อ (new) เมื่อเหตุการณ์ที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดอยู่นั้นหมดไป โดยการฟ้องคดีจะต้องทำภายในกำหนดอายุความล่าสุด หากอายุความที่เพิ่มขึ้นได้หมดลงในเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 78 เอ หรือ 3 ปี (หากเวลาดังกล่าวสั้นกว่า 3 ปี) โดยไม่ให้นามตรา 78 บี มาใช้บังคับ นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดให้อายุความที่สะดุดหยุดอยู่มีผลเฉพาะกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกรณี¹⁰⁷ และหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมแนวทางปฏิบัติ (ที่นำมาใช้แก่กรณี) ในเวลาที่ยกก่อนการตัดสินและทำให้อายุความสั้นลง ให้การกระทำที่ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ (ซึ่งใช้ก่อนการบังคับตามกฎหมายใหม่) มีผลใช้บังคับ แม้ว่าในเวลาที่ยกอายุความสะดุดหยุดอยู่จะไม่อาจฟ้องคดีเพราะขาดอายุความแล้ว¹⁰⁸

ส่วนกรณีที่อายุความสะดุดหยุดอยู่ในชั้นบังคับโทษ จะมีเฉพาะในกรณีที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ในมาตรา 79 เอ ที่ว่าให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ (Tolling) ครอบคลุมที่กฎหมายกำหนดว่ายังไม่เริ่มบังคับโทษหรือไม่ให้บังคับโทษต่อ¹⁰⁹ ครอบคลุมที่ผู้ต้องหาต้องคำพิพากษาได้รับ (เอ) การชะลอการบังคับโทษ (Deferment or interruption) (บี) การชะลอการลงโทษหรือคุมประพฤติโดยศาลหรือได้รับการผ่อนผัน หรือ (ซี) ให้ชำระเงินในกรณีที่ถูกรับหรือรับทรัพย์ และครอบคลุมที่ผู้ต้องหา

¹⁰⁵ Code of Criminal Law, s.78c(1).

¹⁰⁶ Code of Criminal Law, s.78c(2).

¹⁰⁷ Code of Criminal Law, s.78c(3)-(4).

¹⁰⁸ Code of Criminal Law, s.78c(5).

¹⁰⁹ Code of Criminal Law, s.78a(1).

พิพากษาถูกกักขังหรือจำคุกโดยคำสั่งของหน่วยงานของรัฐในเยอรมนีหรือต่างประเทศ¹¹⁰ อย่างไรก็ตามกฎหมายก็ได้วางหลักเกณฑ์ให้สามารถขอให้ศาลขยายอายุความบังคับโทษในมาตรา 79 บี ว่าหากมีคำร้องขอของเจ้าหน้าที่ ศาลอาจขยายอายุความออกไปก่อนสิ้นอายุความ เป็นเวลาครึ่งหนึ่งของอายุความเดิม หากบุคคลที่ต้องคำพิพากษาอยู่ประเทศที่ไม่อาจส่งผู้ร้ายข้ามแดนหรือโอนตัวนักโทษ

มาตรา 78 ซี (Interruption) กำหนดให้ (1) อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีมีการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาครั้งแรก หากได้ความว่าการสอบสวนเป็นไปในทางที่เป็นปฏิปักษ์แก่ผู้ต้องหา หรือคำสั่งเพื่อให้มีการสอบปากคำเช่นนั้น (2) มีการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาโดยศาล หรือมีคำสั่งเช่นนั้น (3) มีการออกหมายยึดหรือค้นและมีคำพิพากษาของศาลต่อผู้นั้น หรือ (4) มีการออกหมายจับ คำสั่งให้ควบคุมตัว คำสั่งให้นำตัวมาศาลเพื่อการสอบปากคำและมีการตัดสินของศาลต่อผู้นั้น เป็นต้น และตามมาตรา 78 ซี (2) (Interruption) กำหนดให้การสะดุดหยุดอยู่ของอายุความต้องเป็นไปโดยคำสั่งซึ่งเป็นลายลักษณ์อักษรของศาล

3.1.2 ในสวิตเซอร์แลนด์

ในสวิตเซอร์แลนด์ได้ปรากฏหลักฐานจาก Switzerland Federal Act on International Mutual Assistance in Criminal Matters¹¹¹ ว่ามีบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยอายุความและอายุความสะดุดหยุดอยู่ซึ่งทำให้ประเทศคู่สัญญาที่ทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศอาจขอให้ทางการของสวิตเซอร์แลนด์พิจารณาในเรื่องนี้¹¹² โดยหยุด (Toll) อายุความในกรณีการกระทำความผิดร้ายแรงบางประเภท¹¹³ เช่น การกระทำความผิดที่มีจุดประสงค์ในการทำลายล้าง หรือกำจัดกลุ่มบุคคลอันเนื่องมาจากสัญชาติ เชื้อชาติ ศาสนา หรือชนกลุ่มน้อย การกระทำความผิดต่ออนุสัญญาเจนีวา¹¹⁴ และอนุสัญญาอื่นที่มีขึ้นเพื่อคุ้มครองเหยื่อจากสงครามที่ได้มีการให้สัตยาบันแล้ว หากได้ความว่าการกระทำความผิดดังกล่าวร้ายแรงมาก หรือการกระทำความผิดซึ่งมีวิธีข่มขู่ ทำให้เสียชีวิต ทำให้เกิดอันตราย หรือข่มขู่ว่าจะทำให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตและร่างกาย โดยเฉพาะเมื่อมีจุดหมายในการทำลายล้าง หรือมีการใช้อาวุธปืน หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนเป็น

¹¹⁰ Code of Criminal Law, s.78a(2)(3).

¹¹¹ The Federal Assembly of the Swiss Confederation, **Federal act on international mutual assistance in criminal matters (IMAC)**, 20 March 1981, 351.1.

¹¹² มาตรา 13 ของ IMAC.

¹¹³ มาตรา 75 ทวิ ของ IMAC.

¹¹⁴ The Defence Minister of the USSR on the Geneva conventions, 12 August 1949.

จำนวนมาก หรือเมื่อมีการยึดตัวประกัน อย่างไรก็ตามหากได้ความว่ามีการฟ้องคดีเหล่านี้ภายในกำหนดอายุความ ศาลอาจใช้ดุลพินิจลดโทษได้

3.1.3 ในประเทศชิลี (Chile)

ประเทศชิลีได้วิเคราะห์ประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมซึ่งกฎหมายอาญาแบ่งออกเป็น 2 กลไก

3.1.3.1 หลักการให้อภัยโทษ อภัยโทษตามกฎหมายมีผลประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งอาจได้ก่ออาชญากรรมไว้ แต่ไม่ได้ถูกดำเนินคดี

3.1.3.2 เรื่องอายุความ อายุความจะทำให้การถูกดำเนินคดีลดลง

การให้อภัยโทษและอายุความนั้น จะไม่นำมาใช้กับคดีที่เป็นคดีอาชญากรรมสงคราม หรือฆ่าคนตาย และคดีละเมิดสิทธิมนุษยชน Human rights ดังต่อไปนี้

1. การทำร้ายถึงแก่ชีวิต หรือทำร้ายร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การฆ่าคนตาย หั่นศพ การปฏิบัติกรอย่างโหดร้ายทารุณ ทรมานหรือทำโทษหนัก

2. เอาตัวประกันไว้

3. ทำลายเกียรติยศของมนุษย์

4. ฆ่าคนตายโดยไม่ต้องขึ้นศาล หรือให้ต้องโทษประหารชีวิต

5. ตั้งศาลขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

3.1.4 ในประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสใช้ระบบประมวลกฎหมายนับแต่สมัยนโปเลียน รวมทั้งประมวลกฎหมายอาญาก็เริ่มใช้นับแต่ ค.ศ. 1810 ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้บังคับนับแต่ ค.ศ. 1808 และมีการใช้ฉบับใหม่เมื่อปี ค.ศ. 1959 โดยเป็นหลักการพิจารณาผสมผสานระหว่างระบบไต่สวนและระบบกล่าวหา แต่ส่วนสำคัญยังใช้ระบบไต่สวน นอกจากนี้ พนักงานอัยการมีอำนาจในการฟ้องคดีอาญาแต่เพียงฝ่ายเดียว ราษฎรไม่สามารถฟ้องคดีอาญาด้วยตนเองได้ แต่อาจฟ้องทางอ้อมโดยขอเป็นคู่ความร่วมในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญาได้ (โกเมน ภัทรภิรมย์, 2513)¹¹⁵

การกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศส พิจารณาจากฐานความผิดและอัตราโทษสูงสุดในฐานความผิดดังกล่าว เช่น กำหนดอายุความไว้ 3 กรณี คือ 1 ปี 3 ปี 10 ปี ตามความร้ายแรงของฐานความผิดและอัตราสูงสุดของโทษในฐานความผิด ซึ่งการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องอยู่ในดุลพินิจของพนักงานอัยการ เช่น หากผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิด เมื่อพยานหลักฐานไม่เพียงพอหรือเพื่อผลประโยชน์ของสังคม หรือกรณีที่กระทบกระเทือนแต่เพียงเล็กน้อยหรือเห็นว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญ และเห็นว่าผู้ต้องหาได้กระทำไปโดยมิเหตุผลอันสมควร พนักงานอัยการอาจสั่งไม่ฟ้อง ซึ่ง

¹¹⁵ โกเมน ภัทรภิรมย์, “การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส,” อัยการนิเทศ 165, 2 (32) (2513): 165.

อัยการสั่งไม่ฟ้องเป็นเพียงวิธีการชั่วคราว อัยการอาจกลับสั่งฟ้องใหม่ได้เสมอภายในอายุความ ดังต่อไปนี้ (คมสัน ใจมา, 2547)¹¹⁶

1. ความผิดลหุโทษ (Contravention) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษปรับตั้งแต่ 1 ยูโร ถึง 2,000 ยูโร จำคุกตั้งแต่ 1 วัน ถึง 2 เดือน ซึ่งความผิดลหุโทษแบ่งออกเป็น 5 ระดับชั้นมีอายุความ 1 ปี
2. ความผิดโทษปานกลาง (Delit) คือความผิดที่มีโทษปรับเกินกว่า 2,000 ฟรังก์ ขึ้นไป หรือจำคุกเกินกว่า 2 เดือน ขึ้นไปถึง 5 ปี มีอายุความ 3 ปี
3. ความผิดอุกฉกรรจ์ (Crime) คือความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป จนถึงประหารชีวิต มีอายุความ 10 ปี

โดยสรุป การกำหนดอายุความทางอาญา ของประเทศตามแนวคิดของระบบประมวลกฎหมายนั้น จะเป็นการพิจารณาการกำหนดอายุความ ที่พิจารณาโดยสัมพันธ์กับฐานความผิด และอัตราโทษ เป็นสำคัญ ส่วนการกำหนดอายุความทางอาญาของประเทศ ตามแนวคิดของระบบจารีตประเพณี พิจารณาโดยสัมพันธ์กับฐานความผิดเป็นหลักสำคัญ

การกำหนดอายุความที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน

ประเทศสหรัฐอเมริกา (ข้อมูลจาก Linda M. Samel รองหัวหน้าฝ่ายยึดทรัพย์และการฟอกเงิน ตามจดหมายลง วันที่ 13 กันยายน 2547) ปรากฏข้อความดังนี้

ตามที่ท่านได้ขอข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องข้างต้นนั้น ดิฉันขอส่งส่วนหนึ่งของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาสหรัฐอเมริกา ซึ่งอยู่สองมาตราที่ท่านน่าจะสนใจมาตราแรกสั้นและดีมาก คือ Title 18 ม.3290 ที่กล่าวว่าบทบัญญัติเรื่องอายุความจะไม่นับเมื่อผู้ต้องหาหลบหนี เจตนารมณ์ของมาตรานี้มีว่า อาชญากรไม่ควรจะได้รับประโยชน์ และสามารถหลีกเลี่ยงจากการถูกดำเนินคดี ด้วยเหตุที่อายุความหมดลงขณะที่หลบหนี ด้วยเหตุนี้ ภายใต้กฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา บทบัญญัติเรื่องอายุความจะไม่ถูกนำมาบังคับใช้เมื่อผู้ต้องหาหลบหนี ด้วยเหตุเดียวกันนี้ อายุความไม่ควรจะมีผลบังคับเมื่อหลักฐานที่พนักงานอัยการต้องการเพื่อฟ้องคดีอยู่ในต่างประเทศ เนื่องจากการรวบรวมหลักฐานที่อยู่ต่างประเทศมักจะต้องใช้เวลามาก และเป็นสิ่งที่สหรัฐฯ ไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นภายใต้ Title 18 มาตรา 3292 ตามประมวลกฎหมายนี้ อายุความจึงไม่นับ (เวลาไม่เดิน) ในขณะที่กำลังรวบรวมหลักฐานที่อยู่ในต่างประเทศ

Title 18

มาตรา 3290 การหลบหนีการดำเนินคดี

บัญญัติเรื่องอายุความจะไม่มีผลบังคับใช้ ในกรณีที่บุคคลใดหลบหนีจากการดำเนินคดี

¹¹⁶ คมสัน ใจมา, กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีอายุความในการบังคับใช้กฎหมาย (การศึกษาศิระ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517).

มาตรา 3290 อายุความไม่นับ เพื่อให้สหรัฐฯ รวบรวมหลักฐานจากต่างประเทศ

(a)(1) ในกรณีที่สหรัฐฯ ได้มีคำขอต่อต่างประเทศ ก่อนศาลจะปฏิเสธไม่รับคำฟ้องและก่อนที่คณะลูกขุนจะขึ้นนั่งพิจารณาถึงความผิดดังกล่าว หากศาลพบว่าได้มีการยื่นคำขออย่างเป็นทางการเพื่อขอหลักฐานและตามที่ได้ปรากฏออกมาในที่สุด หรือได้ปรากฏออกมาแล้วก่อนที่จะได้มีการร้องขอว่าหลักฐานเหล่านั้น อยู่หรือเคยอยู่ในต่างประเทศ ศาลจะสั่งให้ไม่นำกฎหมายอายุความมาใช้ในคดีนั้น

(2) ศาลจะสั่งตามคำขอภายในสามสิบวันหลังจากได้รับคำขอ

(b) เว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ตามข้อ (c) ของมาตรานี้ ช่วงเวลาที่ไม่นับอายุความจะเริ่มตั้งแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้ยื่นขอ และสิ้นสุดลงเมื่อศาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศนั้นๆ ได้ดำเนินการตามคำขออนเสร็จสิ้น

(c) ระยะเวลาที่ไม่นับอายุความภายใต้มาตรานี้และอายุความเกี่ยวกับการกระทำความผิดจะต้อง

(1) ไม่เกิน 3 ปี และ

(2) จะไม่ขยายอายุความในการฟ้องคดีอาญาอีกเกินกว่า 6 เดือน หากหน่วยงานในประเทศนั้นๆ ดำเนินการตามคำขออนเสร็จสิ้นก่อนที่ช่วงเวลาดังกล่าวจะสิ้นสุดลงโดยขัดกับมาตรานี้

(d) “คำขออย่างเป็นทางการ” ตามมาตรานี้ หมายถึง หนังสือถึงศาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจอื่น ๆ ในต่างประเทศเพื่อส่งประเด็นไปสืบพยาน คำขอภายใต้อนุสัญญา หรือสนธิสัญญา หรือคำขออื่นใดในการที่จะได้มาซึ่งหลักฐานที่ออกโดยศาลหรือหน่วยงานสหรัฐฯ ที่อาศัยอำนาจตามกฎหมายอายุ¹¹⁷

3.1.5 ในประเทศออสเตรเลีย

หมวด 15ข (15B) แห่งพระราชบัญญัติอาชญากรรม ค.ศ. 1914 (พ.ศ. 2437) (Cth) กล่าวว่า การดำเนินคดีต่อบุคคลในความผิดภายใต้กฎหมายใดๆ ของออสเตรเลียสามารถกระทำได้ทุกเวลา (ไม่มีอายุความ) หากความผิดนั้นมีโทษสูงสุดให้จำคุกเกินกว่า 6 เดือน สำหรับความผิดที่มีโทษจำคุกน้อยกว่า 6 เดือน จะมีกำหนดอายุความ 1 ปี นับแต่วันกระทำความผิด

ภายใต้หมวด 18 และ 19 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ค.ศ. 2002 (Cth) จะสามารถดำเนินคดีได้ภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐ หากไม่เกิน 6 ปี นับแต่วันกระทำ

¹¹⁷ ประเทือง ธนิยผล, การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550), 37.

ความผิด อย่างไรก็ตาม ในความผิดที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย จะสามารถดำเนินคดีได้ทุกเวลา (ไม่มีอายุความ)¹¹⁸

3.1.6 ในประเทศสวีเดน

ภายใต้กฎหมายฟอกเงินของสวีเดน ผู้ต้องหาสามารถถูกลงโทษได้ทั้งจากฐานความผิดปกติ ร้ายแรง และฐานเบา

ในฐานความผิดปกติ ผู้ต้องหาจะได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และผู้ต้องหายังอาจได้รับโทษปรับแทนที่จะเป็นโทษจำคุก ความผิดฐานปกติมีอายุความ 5 ปี

ในความผิดร้ายแรง ผู้ต้องหาจะต้องรับโทษจำคุกเพียงอย่างเดียวเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน แต่ไม่เกิน 6 ปี ความผิดร้ายแรงมีอายุความ 10 ปี¹¹⁹

3.1.8 ในประเทศเนเธอร์แลนด์

ประเทศเนเธอร์แลนด์กำหนดอายุความมีบัญญัติไว้ในเล่มที่ 2 หัวข้อที่ 4 มาตรา 281 และ 282 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแห่งดัตช์

มาตรา 281 กล่าวถึงผู้ต้องหาที่ไม่ได้อยู่ระหว่างถูกกักขัง

1. ผู้พิพากษาสามารถสั่งพักการพิจารณาชั่วคราวโดยจะมีกำหนดเวลาหรือไม่ก็ได้ในกรณีที่จะเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนคดีอาญา

2. การพักการพิจารณาแบบมีกำหนดระยะเวลาสามารถยืดระยะเวลาออกไปได้เท่าที่ต้องการ

3. เหตุแห่งการพักการพิจารณาต้องแสดงเป็นคำกล่าวต่อศาลในระหว่างการพิจารณาและให้บันทึกไว้

4. คำขอจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดที่กล่าวไว้ในมาตรา 326 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

5. การสืบสวนต่อเนื่องสามารถดูได้จาก มาตรา 319 ถึง 322

โดยทั่วไปศาลจะสั่งพักการพิจารณาเป็นระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น (มาตรา 277 กำหนดให้ 1 เดือนถึงมากที่สุด 3 เดือน)

ในกรณีที่มีการพักได้ถูกสั่งโดยเหตุที่ต้องส่งประเด็นไปสืบพยาน การพักจะไม่ใช้การพักระยะสั้น ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่กฎหมายในชั้นการสืบสวนจะใช้ระยะเวลาประมาณ 1 ปี การพัก

¹¹⁸ เรื่องเดียวกัน, 38.

¹¹⁹ เรื่องเดียวกัน, 38-39.

การพิจารณาจึงไม่เกิดขึ้นบ่อยนักในเนเธอร์แลนด์ ในการขอให้ศาลสั่งพักในกรณีที่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากต่างประเทศในคดีอาญาไม่จำเป็นต้องมีวิธีการเฉพาะต่างหาก และด้วยเหตุที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น การพักการพิจารณาระยะยาวในกรณีความช่วยเหลือทางกฎหมายการดำเนินคดีอาญาจะเป็นไปอย่างไม่มีกำหนด

ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าคดีใดๆ ก็สามารถถูกระงับอย่างไม่มีกำหนดได้ การระงับยังต้องขึ้นอยู่กับความสำคัญของความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของคดีอาญานั้นๆ และความร้ายแรงของความผิด

นอกจากนี้ประเด็นต่างไปนี้ก็ต้องนำมาพิจารณาดูด้วยเช่นกัน

1. กฎหมายระหว่างประเทศ (มาตรา 5 แห่งสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนแห่งประชาคมยุโรป) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี และการลงโทษภายในกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม

2. การอยู่ในระหว่างการถูกคุมขังของผู้ต้องหา (มาตรา 281 และ 282)

มาตรา 282

1. หากผู้ต้องหาอยู่ในการคุมขังให้นำข้อกำหนดต่อไปนี้มาใช้

2. หากศาลสั่งพักการพิจารณาอย่างมีกำหนดเวลา ระยะเวลาสั้นจะต้องไม่เกิน 1 เดือนในกรณีจำเป็นมากจริงๆ ศาลอาจสั่งเป็นระยะเวลานานกว่านั้นได้ แต่จะต้องไม่เกิน 3 เดือน

3. หากศาลสั่งพักการพิจารณา จะต้องกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการดำเนินคดีต่อเนื่อง

4. หากผู้ต้องหาอยู่ในการควบคุมเพื่อความปลอดภัย และได้มีการขยายอายุความออกไปแล้ว 2 ครั้ง อัยการอาจขอให้ศาลสั่งพักการพิจารณาได้ในกรณีที่แจ้งให้ผู้ต้องหาทราบแล้วในหมายเรียก¹²⁰

3.1.9 ในประเทศเบลเยียม

เรื่องอายุความของความผิดภายใต้กฎหมายเบลเยียมเป็นเรื่องที่อธิบายได้ยาก โดยพื้นฐานแล้วกฎหมายอาญาของเบลเยียมแยกความผิดออกเป็น 3 ประเภท จำแนกตามความร้ายแรงและโทษกำหนดอายุความมี 10 ปี 5 ปี และ 6 เดือน ตามความร้ายแรงของความผิด อายุความจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ได้กระทำความผิด และสามารถขยายออกไปได้ด้วย 2 เหตุต่อไปนี้

1. อายุความจะหยุดลงเมื่อมีการกระทำอย่างเป็นทางการ เช่น การสืบสวน การดำเนินคดี เอกสาร จดหมายรายงาน การสืบพยานบุคคล หรือคำสั่งศาลเบื้องต้น ในกรณีดังกล่าว อายุความจะเริ่มนับใหม่ตั้งแต่ได้มีการกระทำอย่างเป็นทางการ

¹²⁰ ประเทือง ธนิยผล, การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 39-40.

2. อีกกรณีหนึ่งคือการหยุดนับชั่วคราว ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อศาลเริ่มนั่งพิจารณา การไต่สวนมูลฟ้องและผลจากวิธีพิจารณาความ ทั้งนี้อาจมีข้อยกเว้นในเรื่องเขตอำนาจศาล (นอกจากจะมีหลักฐานแน่นหนาพอ) ผลจากการหยุดนับชั่วคราวนี้ก็ถือเป็นเวลาเฉพาะเวลาที่เหลืออยู่เท่านั้นที่จะนำมานับต่อก่อนที่ความผิดจะหมดอายุความ

จากหลักวิธีพิจารณาความที่ได้พัฒนาในเรื่องอายุความ หนังสือร้องขอให้ส่งพยานหลักฐานที่อยู่ในต่างประเทศ หรือการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศในการนี้ จะถือเป็น “การกระทำอย่างเป็นทางการ” ที่จะทำให้ต้องเริ่มนับอายุความใหม่ตามข้อ 1

ความผิดฐานฟอกเงินตกอยู่ในประเภทที่ 2 ซึ่งมีอายุความ 5 ปี อย่างไรก็ตามในบางกรณีที่เป็นความผิดต่อเนื่อง เช่น กรณีที่มีการครอบครอง หรือจัดการเงินที่ฟอกแล้ว อายุความจะเริ่มนับเมื่อการกระทำความผิดเสร็จสิ้น¹²¹

3.1.10 ในประเทศเบลารุส

มาตรา 83 การยกเว้นจากความรับผิดชอบทางอาญาภายใต้บทบัญญัติเรื่องอายุความ

1. บุคคลจะได้รับการยกเว้นความผิดทางอาญาเมื่อได้กระทำความผิดไปแล้วนานกว่า

2 ปี ในความผิดที่ไม่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างร้ายแรง

5 ปี ในความผิดที่เป็นอันตราย

10 ปี ในความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรง

15 ปี ในความผิดที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงที่ได้บัญญัติไว้เฉพาะ เว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ในข้อ 5

ไว้ในข้อ 5

2. อายุความจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่กระทำความผิดจนถึงวันที่ศาลประทับรับฟ้อง และจะไม่สะดุดหยุดลงในระหว่างการดำเนินคดี

3. เมื่อการนับอายุความถูกรบกวนด้วยเหตุที่บุคคลได้กระทำความผิดอีกก่อนที่อายุความตามข้อ 1 จะหมดลง อายุความจะยังคงดำเนินต่อไปโดยรวมอายุความของความผิดที่กระทำภายหลังทุกความผิดด้วย

4. อายุความจะสะดุดหยุดลงด้วยเหตุแห่งการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม และจะเริ่มนับต่อในวันแรกที่ผู้ต้องหาถูกกักขัง หรือนับจากวันที่จำเลยรับผิดชอบตามข้อกล่าวหา แต่จะต้องฟ้องร้องดำเนินคดีต่อผู้ต้องหาภายใน 15 ปี นับแต่วันที่ได้กระทำความผิด และอายุความจะต้องไม่ถูกรบกวนด้วยเหตุที่ผู้ต้องหากระทำความผิดเพิ่ม เว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ในข้อ 5

¹²¹ ประเทือง ธนียผล, การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย

5. การขยายอายุความในความผิดที่มีโทษสูงสุดเป็นโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต จะต้องได้รับการพิจารณาโดยศาล ศาลจะสั่งเมื่อเห็นว่าผู้ต้องหาไม่สมควรได้รับการยกเว้นโทษ ด้วยเหตุกำหนดแห่งอายุความ แต่จะลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตไม่ได้ คงลงโทษได้ แต่โทษจำคุก

มาตรา 84 การอภัยโทษเมื่อผู้ต้องหาได้ถูกจำคุกไปเป็นระยะเวลาหนึ่ง

1. บุคคลจะได้รับการยกเว้นโทษหากไม่ได้มีการลงโทษภายในระยะเวลาต่อไปนี้ นับแต่บทลงโทษมีผลบังคับใช้

- 1 ปี ในความผิดที่ไม่มีการคุมขังหรือเป็นความผิดที่มีโทษเป็นการถูกวินัยทหาร
- 2 ปี ในความผิดที่มีโทษกักขังหรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี
- 3 ปี ในความผิดที่มีโทษกักขังหรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี
- 10 ปี ในความผิดที่มีโทษกักขังหรือจำคุกไม่เกิน 10 ปี
- 15 ปี ในความผิดที่มีโทษจำคุกเกินกว่า 10 ปี เว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ในข้อ 4

2. อายุความจะสะดุดหยุดลงด้วยเหตุแห่งการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม อายุความจะเริ่มนับต่อในวันแรกที่ผู้ต้องหาถูกกักขัง หรือนับจากวันที่จำเลยรับผิดตามข้อกล่าวหา แต่จะต้องลงโทษผู้ต้องหาภายใน 15 ปี นับแต่วันที่กระทำความผิด และการนับอายุความไม่ถูกรับทวน (ตามมาตรา 83 ข้อ 3)

3. หากการนับอายุความถูกรับทวนด้วยเหตุที่บุคคลได้กระทำความผิดอีกก่อนที่อายุความตามมาตรา 83 จะหมดลง อายุความสำหรับการนี้จะเริ่มนับใหม่ นับแต่วันที่กระทำความผิดอีกครั้งหนึ่ง

4. การขยายอายุความในความผิดที่มีโทษสูงสุดเป็นโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต จะต้องได้รับการพิจารณาโดยศาล ศาลจะสั่งเมื่อเห็นว่าผู้ต้องหาไม่สมควรได้รับการยกเว้นจากการลงโทษด้วยเหตุกำหนดแห่งอายุความในการอภัยโทษ แต่จะลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตไม่ได้ คงลงโทษได้แต่โทษจำคุก¹²²

¹²² ประเทือง ธนิยผล, การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 41-42

3.2 หลักเกณฑ์เรื่องอายุความและอายุความสะดุดหยุดอยู่ในประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์

ประเทศที่อยู่ในระบบคอมมอนลอว์จะให้ความสำคัญกับการดำเนินคดีอาญาของรัฐมาก โดยคอมมอนลอว์ของอังกฤษได้ถือว่าการดำเนินคดีอาญาเป็นเรื่องที่รัฐเข้ามาดำเนินการเพื่อดูแลความสงบสุขของสังคม จึงได้มีการวางหลักเกณฑ์ห้ามไม่ให้มีการยกเรื่องอายุความขึ้นต่อผู้กับรัฐ ซึ่งในเรื่องนี้ประเทศต่างๆ ในเครือจักรภพ เช่น ในแคนาดาก็ได้ดำเนินการตามแนวทางนี้ โดยกำหนดให้นำเรื่องอายุความมาใช้เฉพาะในคดีความผิดที่ไม่ร้ายแรงนัก ส่วนสหรัฐอเมริกา นั้น ด้วยเหตุผลทางประวัติศาสตร์จึงมีการรับเอาเรื่องอายุความในคดีอาญามาใช้และกำหนดอายุความไว้ค่อนข้างสั้น อย่างไรก็ตามต่อมาก็ได้มีการยกเว้นไม่ให้นำเรื่องอายุความในคดีอาญามาใช้ในการกระทำความผิดร้ายแรง เช่น ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต และเมื่อมีการปรับปรุงกฎหมายแต่ละครั้งก็ได้มีการกำหนดให้อายุความยาวขึ้นเรื่อยๆ¹²³ ทั้งนี้ได้นำเรื่องอายุความสะดุดหยุดมาใช้หากได้ความว่าผู้กระทำความผิดหลบหนี ในบทนี้จึงจะกล่าวถึงแนวทางการนำเรื่องอายุความและอายุความสะดุดหยุดอยู่ของประเทศคอมมอนลอว์ ทั้งของสหราชอาณาจักร ประเทศในเครือจักรภพ และสหรัฐอเมริกา

3.2.1 ในสหราชอาณาจักรและประเทศในเครือจักรภพ

ในคดีแพ่ง กฎหมายของอังกฤษยุคแรกๆ คือช่วงศตวรรษที่ 13-14 จะนำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้เฉพาะกับเรื่องทรัพย์สิน โดยมีลักษณะชั่วคราว และจะกำหนดอายุความไว้เป็นปีโดยยึดโยงกับจุดอ้างอิง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตมนุษย์¹²⁴ ต่อมาในต้นศตวรรษที่ 17 อังกฤษจึงได้มีกฎหมายเรื่องอายุความที่ใช้ทั่วไป ไม่ว่าในเรื่องนี้ สัญญา หรือละเมิด คือ An Act for Limitation of Actions, and for Avoiding of Suits in Law of 1623 (Limitations act) ที่นำมาใช้แทนกฎหมายเรื่องอายุความเดิมทั้งหมด และถือเป็นต้นแบบของกฎหมายเรื่องอายุความ ในการฟ้องร้องในคดีแพ่งของประเทศอาณานิคมเป็นจำนวนมาก¹²⁵ รวมทั้งสหรัฐอเมริกา

¹²³ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก ตารางแสดงกำหนดอายุความตามกฎหมายสหรัฐ.

¹²⁴ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Angell, J.K., **A treatise on the limitations of actions at law and suits in equity and admiralty**, 6th ed. (Boston: Little Brown, 1876) and Wood, H.G., Gould, J. & Moore, D., **A treatise on the limitations of actions at law and in equity**, 4 th ed. (Boston: The Boston Book Company, 1916).

¹²⁵ Wood V. Carpenter, 101 U.S. 135, 139 (1879) (กล่าวว่าสหรัฐอเมริกาได้นำกฎหมายเรื่องอายุความมาใช้ตั้งแต่ในสมัยอาณานิคม และกฎหมายดังกล่าวได้เป็นรากฐานของบทบัญญัติเรื่องอายุความที่ใช้กันอยู่ในทุกวันนี้).

ในยุคแรกๆ ศาลจะตีความกฎหมายที่กำหนดอายุความในการฟ้องร้องคดีแพ่งค่อนข้างแคบ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวจะตัดสิทธิผู้เสียหาย โดยทำให้เขาไม่สามารถเรียกร้องความเสียหายได้ อย่างไรก็ตาม แต่ต่อมาแนวความคิดเรื่องอายุความนี้ก็ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย นักวิชาการได้นำเหตุผลเรื่องความเป็นธรรมของจำเลย¹²⁶ กฎธรรมชาติ¹²⁷ ประสิทธิภาพในการบริหารงานยุติธรรม และความสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจ¹²⁸

สำหรับในคดีอาญานั้นคอมมอนลอว์ของอังกฤษจะยึดหลัก *Nullum tempus occurrit regi* และถือว่าการดำเนินคดีอาญาเป็นเรื่องของรัฐ จึงสามารถทำในเวลาใดก็ได้¹²⁹ แตกต่างจากระบบประมวลกฎหมายของภาคพื้นยุโรปที่รับเอาหลักเกณฑ์เรื่องอายุความของกฎหมายโรมันมาใช้ ด้วยเหตุนี้ สหราชอาณาจักรจึงยังไม่มีบทบัญญัติทั่วไปว่าด้วยอายุความในคดีอาญาแม้ในปัจจุบันนี้¹³⁰ จะมีเฉพาะบางกรณีที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้¹³¹

¹²⁶ เนื่องจากความนิยมในเรื่องอายุความในคดีแพ่งตั้งแต่ใช้ Limitations Act 1623 จึงไม่ค่อยมีการโต้แย้งเรื่องเป้าประสงค์ของกฎหมายเรื่องอายุความ Wood, H.G., Gould, J. & Moore, D., **A treatise on the limitations of actions at law and in equity**. (เป้าประสงค์ของเรื่องอายุความก็เพื่อป้องกันการที่รัฐจะนำคดีเก่ามาฟ้องทำให้อาจกระทบต่อสิทธิของบุคคลที่ได้ทิ้งพยานหลักฐานฝ่ายตนไปแล้ว); and Developments in the Law. “Statutes of limitations,” **63 HARV.LREV** 1177, 1179 (1950); เลขหน้า. (กฎหมายเรื่องนี้มีขึ้นเพื่อสร้างความเป็นธรรมแก่จำเลย).

¹²⁷ Bishop, J., **Commentaries on the Criminal Law**, (Boston: Little Brown, 1856). (ตัวอย่างเช่น ตามหลักการเรื่องความยุติธรรมตามธรรมชาติการดำเนินคดีกับจำเลยที่ปฏิเสธต้องทำก่อนที่พยานของจำเลยดังกล่าวจะเสียชีวิต และไม่สามารถใช้พยานเอกสารมายืนยันความบริสุทธิ์ได้ จึงควรมีการดำเนินการในเวลาที่เหมาะสม).

¹²⁸ Developments in the Law. “Statutes of limitations,” **63 HARV.LREV**.

¹²⁹ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Wood, H.G., Gould, J. & Moore, D., **A treatise on the limitations of actions at law and in equity**, 628-29. นักวิชาการในยุคศตวรรษที่ 19 ได้บันทึกไว้ว่าในเรื่องอายุความนั้น กฎหมายของอังกฤษได้กำหนดให้แตกต่างจากที่อื่นตรงที่จะไม่มีบทบัญญัติทั่วไปเรื่องอายุความในคดีอาญา รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Stephen, J.F, Sir., **A history of the criminal law of England**, (London: MacMillan, 1883), 1-2.

¹³⁰ Developments in the Law, “Statutes of limitations,” **63 HARV.LREV**.; Note, “The Statute of Limitations in Criminal Law: A Penetrable Barrier to Prosecution,” **102 U.P.A.L.REV**. 630, 631 (1954).

¹³¹ Kenny (Outlines of Criminal Law ed. 17 by Turner) no. 639 p 507 อ้างถึงโดย จิตติ ดิงศักดิ์, **กฎหมายอาญา ภาค 1**, 1213.

สำหรับประเทศเครือจักรภพ พบว่าจะมีการกำหนดเรื่องอายุความในคดีอาญาสำหรับการกระทำความผิดที่มีโทษระดับกลาง (Misdemeanors) 2 ปี อย่างไรก็ตาม ในแคนาดา¹³² จะมีกำหนดอายุความเฉพาะในคดีอาญาที่ไม่ร้ายแรง (Less serious offences) โดยมีกำหนด 6 เดือนนับแต่มีการกระทำความผิด ดังนั้น จะต้องมีการฟ้องคดีในข้อหาว่าไม่ได้แจ้งว่ามีพยานในน้ำแข็งภายในกำหนด 6 เดือน นับแต่ที่กระทำความผิด เว้นแต่พนักงานอัยการและจำเลยจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น (Unless both the crown and the defence agree) และจะต้องมีการฟ้องคดีในความผิดร้ายแรง เช่น กระทำความผิดทางเพศ พนักงานอัยการจะฟ้องผู้กระทำความผิดในเวลาใดก็ได้ แม้ว่าเวลาจะล่วงเลยไปถึง 20 ปี

3.2.2 ในสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่าโดยรวมจัดเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบ Common Law แนวคิดเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาจะมีลักษณะใกล้เคียงกันกับแนวคิดของประเทศอังกฤษ แต่เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยหลายมลรัฐ แต่ละมลรัฐต่างก็มีกฎหมายของตนเอง บังคับใช้อยู่ คดีอาญาส่วนใหญ่จะถูกบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายของแต่ละมลรัฐซึ่งจะมีรายละเอียดของโทษและอายุความในคดีอาญาแตกต่างกันไป

อย่างไรก็ตาม แนวคิดตามระบบ Common Law จะมีบทบาทสำคัญต่อระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา เพราะในสหรัฐอเมริกาความผิดที่เรียกว่า Misdemeanors หรือความผิดที่มีโทษสถานเบาจะเป็นความผิดที่มีอายุความระหว่างสองปีถึงหกปี

สำหรับคดีที่เป็นความผิดร้ายแรงที่เรียกว่า Felony โดยเฉพาะในความผิดระดับ First Degree เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย หรือฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เป็นต้น จะเป็นตามหลักเรื่อง “nullum tempus occurrit regi” ในระบบ Common Law กล่าวคือ เป็นความผิดที่ไม่มีอายุความ รัฐสามารถที่จะฟ้องคดีแก่ผู้กระทำความผิดเมื่อใดก็ได้

ความผิดที่ทั้งสหพันธรัฐ (รัฐบาลกลาง) และมลรัฐทุกมลรัฐถือว่าเป็นความผิดที่ไม่มีอายุความฟ้องคดีอาญา ได้แก่

1. ความผิดฐานฆ่าคนตาย และความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ซึ่งเป็นแนวคิดในระบบ Common Law

2. ความผิดต่อความมั่นคงตาม Patriot Act, 2001 ได้แก่ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย

¹³² กฎหมายสำคัญที่กำหนดเรื่องอายุความในแคนาดานับหนึ่งคือ Limitations Act (มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2005) พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้นำมาใช้แทนพระราชบัญญัติอายุความฉบับเดิมซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่จะนำมาจากกฎหมายลายลักษณ์อักษรของอังกฤษและมีการบัญญัติระหว่างปี ค.ศ. 1623 และปลายทศวรรษที่ 1800 รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก The Limitation Act.

3. ความผิดฐานอาชญากรรมสงครามตาม Rome Statute

ความผิดทั้งสามฐานเป็นความผิดที่สร้างความน่ากลัวอย่างมากแก่สังคม จึงเป็นความผิดที่ไม่มีอายุความ ส่วนความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยเฉพาะความผิดฐานทำร้ายทางเพศหรือล่วงละเมิดทางเพศที่กระทำต่อเด็กจะเป็นความผิดที่ไม่มีอายุความในมลรัฐ Alabama, Alaska, Arizona, Delaware (เฉพาะความผิดฐานข่มขืนในระดับ first degree), Idaho, Indiana (เฉพาะความผิดฐานข่มขืนในระดับ class A), Kentucky, Louisiana (เฉพาะความผิดฐานข่มขืนในระดับร้ายแรง), Maryland, Mississippi (เฉพาะความผิดฐานข่มขืน), Missouri (เฉพาะความผิดฐานข่มขืนโดยใช้กำลัง), New Jersey (ความผิดฐานประทุษร้ายทางเพศ), New Mexico (เฉพาะความผิดฐานข่มขืนในระดับ first degree), North Carolina (เฉพาะความผิดฐานข่มขืน), Rhode Island (เฉพาะความผิดฐานประทุษร้ายทางเพศในระดับ first degree), South Carolina, Vermont (เฉพาะความผิดฐานประทุษร้ายทางเพศอย่างร้ายแรง), Virginia (ความผิดฐานข่มขืน), West Virginia, Wyoming ในมลรัฐอื่น ความผิดเกี่ยวกับเพศเป็นความผิดที่มีอายุความ

ความผิดฐานอื่นๆ ที่มีอายุความเกี่ยวกับเพศเป็นความผิดที่มีอายุความ เนื่องจากเป็นคดีที่ไม่ทำให้สังคมเกิดความหวาดกลัว และหากทิ้งไว้เนิ่นนานเกินไปพยานหลักฐานอาจสูญหายหรือไม่อาจหาพยานหลักฐานมาได้ และประชาชนจะไม่สนใจเรื่องในอดีตอีกต่อไปจะสนใจเฉพาะการดำรงชีพของตนเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม อายุความในคดีที่มีกำหนดอายุความให้ฟ้องคดี กำหนดอายุความดังกล่าวจะไม่นับในกรณีที่ผู้กระทำความผิดอยู่นอกเขตอำนาจศาล¹³³ เช่น ผู้กระทำความผิดหลบหนีออกไปนอกประเทศ อายุความจะไม่นับจนกว่าจะได้ตัวกลับมาจึงจะเริ่มนับอายุความ หลักในเรื่องการไม่นับอายุความนี้มีใช้ในทุกรัฐ เช่น New York, Illinois เป็นต้น

อายุความในคดีอาญาในกฎหมายต่างประเทศเท่าที่ทำการศึกษาค้นคว้าพบว่าอายุความในการฟ้องคดีอาญาหรืออายุความในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษระหว่างระบบ Civil Law และระบบ Common Law มีแนวคิดที่แตกต่างกันอยู่หลายเรื่อง และมีวิวัฒนาการที่สวนทางกัน

ในระบบ Civil Law ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายเป็นหลัก ความผิดอาญาเกือบทั้งหมดจะมีการกำหนดอายุความในการฟ้องคดีหรืออายุความในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยกำหนดให้สัมพันธ์กันระหว่างความผิดและโทษ ยกเว้นความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับ

¹³³ U.S. Code, Title 18 : Crime and criminal procedure, Part II : criminal procedure, Chapter 213 : limitations, section 3290: fugitives from justice. (No Statute of limitations shall extend to any person fleeing from justice).

กฎหมายระหว่างประเทศ เช่น ความผิดฐานก่อการร้าย และความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมสงคราม ซึ่งเป็นความผิดที่ก่อให้เกิดความหวาดกลัวกับมนุษยชาติ ถือเป็นความผิดที่ไม่มีอายุความ รัฐต่างๆ สามารถฟ้องคดีได้ไม่ว่าเวลาจะผ่านพ้นไปนานสักเท่าใดก็ตาม

ส่วนในระบบ Common Law ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี จะถือว่าความผิดเกี่ยวกับการฆ่าคนตาย การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ (ความผิดฐานก่อการร้าย) และความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม และมีความผิดเกี่ยวกับเพศบางเรื่อง ถือว่าร้ายแรง เช่น ความผิดเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศกับผู้เยาว์ เป็นความผิดที่สร้างความหวาดกลัวให้กับประชากรในสังคม และ ทำให้สังคมโดยรวมเกิดความไม่ไว้วางใจในความสามารถของรัฐที่จะปกป้องและคุ้มครองภัยอันตรายให้กับพวกเขา ซึ่งรัฐจะต้องเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ถือเป็นความผิดที่ไม่มีอายุความ ส่วนความผิดอื่นๆ ที่มีความผิดสถานเบา มีการกำหนดอายุความในการฟ้องคดีอยู่ด้วย

ประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวปฏิบัติในทำนองเดียวกันกับประเทศที่ใช้ Common Law เพียงแต่นำกฎหมายในเรื่องต่างๆ ไปเขียนเป็นประมวลในรูปแบบ Compilation โดยแยกเป็น 52 หัวข้อ และในแต่ละมลรัฐก็จัดทำประมวลกฎหมายในลักษณะเดียวกันกับที่รัฐบาลกลางจัดทำเช่นเดียวกัน แต่แนวคิดต่าง ๆ ในกฎหมายเหล่านี้เป็นแนวคิดในระบบ Common Law ทั้งสิ้น แต่ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีออกจากเขตอำนาจศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดี อายุความในการฟ้องคดีจะไม่รื้อนับจนกว่าผู้กระทำความผิดจะกลับเข้ามาอยู่ในเขตอำนาจของศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิดนั้นอีก

3.2.2.1 ประวัติความเป็นมา ลักษณะ และเป้าประสงค์ของกฎหมายเรื่องอายุความ

บทบัญญัติเรื่องอายุความในสหรัฐอเมริกา ถือเป็นเครื่องมือประการหนึ่งในการป้องกันจำเลยจากการถูกพิพากษาผิดพลาดเนื่องมาจากพยานหลักฐานเก่า¹³⁴ และยังเชื่อกันว่าบทบัญญัติเรื่องอายุความจะสามารถป้องกันอาชญากรรม เพราะจะทำให้มีการเร่งนำคดีขึ้นสู่ศาลและป้องกันไม่ให้เกิดความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากระยะเวลาที่ทอดนานออกไป¹³⁵ ดังนั้น ทั้งสหรัฐและมลรัฐ

¹³⁴ Adlestein, A.L., "Conflict of the criminal statute of limitations with lesser offences at trial," 37

William and Mary L.Rev. 199 (1995): 262.

¹³⁵ เรื่องอายุความในคดีอาญานี้ แตกต่างจากอายุความในคดีแพ่งตรงที่จะถือเป็นเรื่องเด็ดขาด ไม่ว่าคู่ความหรือศาลจะไม่สามารถดำเนินการใดๆ ได้หากคดีขาดอายุความ เช่น ในคดีที่มีความผิดหลายข้อหา หากข้อหาบางข้อหาอายุความ ศาลก็จะไม่สามารถพิพากษาลงโทษจำเลยได้แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพในข้อหาดังกล่าว อย่างไรก็ตามขณะนี้ได้มีการหยิบยกประเด็นเรื่องการสละประโยชน์เรื่องอายุความในคดีอาญาขึ้นมาศึกษา แต่การที่จะสละประโยชน์เรื่องอายุความในคดีอาญาได้หรือไม่คงจะต้องขึ้นอยู่กับเหตุผลทางประวัติศาสตร์ ลักษณะ และเป้าประสงค์ของเรื่องอายุความในคดีอาญา รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น Waters V. United States, 328

จะมีบทบัญญัติเรื่องอายุความไว้ ทั้งที่ไม่ปรากฏว่าศาลได้เคยวางบรรทัดฐานว่าจะต้องมีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้ โดยถือว่าเป็นเรื่องของฝ่ายบริหาร¹³⁶ และบทบัญญัติเรื่องอายุความนี้ก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสม ตามที่ฝ่ายบริหารจะเห็นสมควรและสามารถยกเลิกบทบัญญัติเรื่องอายุความได้¹³⁷ ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้เคยกล่าวรับรองไว้ว่า อายุความเป็นสิ่งสำคัญต่อความผาสุกของสังคม เป็นกฎหมายที่เป็นที่ชื่นชอบ และได้รับการยอมรับในประเทศที่เจริญแล้ว เพราะกฎหมายเรื่องนี้ได้ส่งเสริมความสงบสุข ความปลอดภัยและความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งถือเป็นนโยบายสาธารณะที่สำคัญ ทั้งยังได้ส่งเสริมให้มีการดำเนินการแก้ไขในเวลาที่เหมาะสม¹³⁸

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติเรื่องอายุความในสหรัฐอเมริกาจะแตกต่างกันออกไปตามแต่ประเภทของอาชญากรรม¹³⁹ และในแต่ละมลรัฐยังกำหนดอายุความต่างกันออกไปแม้ใน ความผิด

F.2d 739, 743 (10th Cir. 1964); Benes v. United States, 276 F.2d 99, 108-09 (6th Cir, 1960); Tim A. Thomas, Annotation ‘Waivability of Bar of Limitations Against Criminal Prosecution’ 78 A.L.R.4TH 693; and Fuecher v. State, 24 S.W. 292 (Tex.Crim.App. 1893); 2 Wayne R. LaFare & Jerold H. Israel Criminal Procedure 18.5(a) (1984) (ตัดสินว่าไม่อาจพิพากษาลงโทษข้อหาเบาที่ขาดอายุความแล้ว) แต่รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Wayne R. LaFare & Jerold H. Israel Criminal Procedure 18.5(a) (2d ed. 1992) (ที่กล่าวถึงแนวโน้มในขณะนี้ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะยอมให้จำเลยสละประโยชน์เรื่องอายุความในคดีอาญา เมื่อมีการให้การรับสารภาพในข้อหาเบา).

¹³⁶ นักวิชาการบางท่านเห็นกันว่าเรื่องอายุความในคดีอาญาไม่ใช่เรื่องของสิทธิ แต่เป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดไว้ อย่างไรก็ตามศาลก็ได้ยอมรับบทบัญญัติเรื่องอายุความทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น Toussie v. United States, 397 U.S. 112, 114-15 (1970); Bridges v. United States, 346 U.S. 209, 215-16 (1953); Wood v. Carpenter, 101 U.S. 135, 139 (1879); and Adams v. Wood, 6 U.S. 336, 341 (1805).

¹³⁷ เช่น เมื่อไม่นานมานี้กฎหมายของ New Jersey ได้ยกเลิกอายุความในความผิดข้อหาประมาทเป็นเหตุให้ผู้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย.

¹³⁸ Wood v. Carpenter, 101 U.S. 135, 139 (1879).

¹³⁹ เช่น กฎหมายของสหรัฐจะกำหนดอายุความในความผิดทุกประเภทเว้นแต่กรณีที่มีโทษประหารชีวิต อ้างถึงโดย Adlestein, A.L., “Conflict of the criminal statute of limitations with lesser offences at trial,” 37 William and Mary L.Rev.: 262.

ประเภทเดียวกัน¹⁴⁰ แต่ส่วนใหญ่แล้วมักจะกำหนดให้ไม่มีอายุความในความผิดที่มีโทษประหารชีวิต หรือความผิดฐานฆ่าผู้อื่นที่แม้ไม่มีโทษประหารชีวิต¹⁴¹ รวมตลอดถึงการกระทำความผิดร้ายแรงอื่นๆ¹⁴² และในขณะนี้ทั้งสหรัฐและมลรัฐมีแนวโน้มที่จะกำหนดให้อายุความในความผิดบางประเภทยาวขึ้น เช่น ในคดีล่วงละเมิดต่อเด็กและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ¹⁴³ จึงมีการกล่าวกัน

¹⁴⁰ ดูเปรียบเทียบ MICH.COMP.LAWS ANN. s. 767.24 (West 1982 & Supp.1994) (กำหนดอายุความ 10 ปี สำหรับความผิดในข้อหาลักพาตัว ฆาตกรรม โศกนาฏกรรม ทำร้ายโดยเจตนาให้ผู้อื่นตาย สมคบเพื่อฆ่าผู้อื่น) กับ KAN.STAT.ANN s. 21-3106 (1988 & Supp.1994) (กำหนดอายุความ 2 ปี สำหรับความผิดทางอาญาทั่วไปที่ไม่ใช่การฆ่าผู้อื่น ความผิดทางเพศบางฐาน และความผิดบางประเภทที่กระทำโดยลูกจ้างของรัฐ) กำหนดอายุความสำหรับความผิดอาญาร้ายแรงส่วนใหญ่ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต ข้อหาฆ่าผู้อื่นที่ไม่ต้องรับโทษประหารชีวิตการกระทำความผิดต่อเด็กและความผิดอาญาร้ายแรงอื่นๆจะมีกำหนด 6 ปีรายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น CAL.PENAL CODE s. 800 (West 1985); N.H.REV.STAT.ANN. s. 62-625:8 (1986 & Supp. 1994); OHIO REV.CODE ANN s. 29-2901.13 (Baldwin 1993) อย่างไรก็ตามกำหนดอายุความต่างๆ ไปในความผิดอาญาร้ายแรงจะมีกำหนด 3 ปี รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น COLO.REV.STAT. s. 16-5-401 (1986 & Supp. 1994); ILL.COMP.STAT. ANN ch. 720, para 5/3-5 (Smith-Hurd 1993); IOWA CODE ANN. s. 56-802.3 (West 1994); MO.ANN. STAT. s. 556.036 (Vernon 1979 & Supp.1994); NEB.REV.STAT s. 29-110 (1989); N.D.CENT. CODE s. 5-29-04-02 (1991).

¹⁴¹ I TORCIA, supra note 28, s.92 (โดยทั่วไปแล้วจะมีการกำหนดว่าพนักงานอัยการสามารถฟ้องคดีความผิดฆ่าผู้อื่น หรือความผิดที่ต้องรับโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตได้เมื่อไรก็ได้ เว้นแต่ New Mexico ที่กำหนดอายุความในความผิดที่มีโทษประหารชีวิตและความผิดอาญาร้ายแรงระดับ 1 ไว้เพียง 15 ปี N.M.STAT. ANN. s. 30-1-8 (Michie 1994).

¹⁴² รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น ILL.COMP.STAT.ANN. ch. 720, para 5/3-5 (Smith - hurd 1993) (กำหนดว่าการฟ้องคดีฆ่าผู้อื่น ประมาทจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นตาย วางเพลิง ลักทรัพย์ในเคหสถาน ปลอม (เอกสาร เงินตราหรือสินค้า) จะทำเมื่อใดก็ได้); MISS.CODE ANN. s. 99-1-5 (1994) (ยกเว้นไม่ให้มีอายุความในความผิดฆ่าผู้อื่น ประมาทจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นตาย วางเพลิง ลักทรัพย์ ปลอม (เอกสาร เงินตราหรือสินค้า) ปล้นทรัพย์ ข่มขืนกระทำชำเรา ชักยอก น้อโกง (False pretenses) และการล่วงละเมิดต่อเด็ก).

¹⁴³ เรื่องอายุความการฟ้องคดีของสหรัฐจะอยู่ใน 18 U.S.C. ss. 3281, 3282 (1988) โดยมาตรา 3281 กำหนดว่า “การฟ้องคดีสำหรับการกระทำความผิดที่มีโทษประหารชีวิตจะทำในเวลาใดก็ได้เว้นแต่เป็นการกระทำความผิดที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ออกเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม ปี 1939 และมาตรา 3282 ที่กำหนดว่า “เว้นแต่จะมีการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ห้ามไม่ให้ฟ้อง พิจารณาคดี หรือลงโทษการกระทำความผิดใด ๆ ที่ไม่ได้มีโทษประหารชีวิต เว้นแต่จะได้ดำเนินการฟ้องภายในกำหนด 5 ปี นับแต่มีการกระทำความผิด”.

ว่าอายุความในคดีอาญาเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารที่และจะเป็นสิ่งสะท้อนถึงความรู้สึกของคนในสังคมในเวลาและสถานที่หนึ่งๆ¹⁴⁴

กฎหมายเรื่องอายุความของสหรัฐฉบับปัจจุบันนี้มีที่มาจากการประชุมรัฐสภาครั้งแรก (First congress) แม้กฎหมายของมลรัฐจะมีที่มาจากกฎหมายในสมัยต้นหรือกลางศตวรรษที่ 18 ของประเทศเจ้าอาณานิคม¹⁴⁵ แต่ก็ไม่ชัดเจนว่าเรื่องอายุความในคดีอาญาจะกำหนดในสหรัฐอเมริกาอย่างไร¹⁴⁶ เพราะกฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษจะไม่มีกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องอายุความในคดีอาญาไว้¹⁴⁷ ทั้งรัฐสภาก็ได้ได้ตรากฎหมายเรื่องนี้ในลักษณะที่เป็นบททั่วไป คงปรากฏเฉพาะในการกระทำความผิดบางประเภท¹⁴⁸ และในขณะนี้อังกฤษก็ยังไม่มียกเว้นอายุความในคดีอาญาเหมือนอย่างของสหรัฐอเมริกา¹⁴⁹

¹⁴⁴ Adlestein, A.L., "Conflict of the criminal statute of limitations with lesser offences at trial," 37

William and Mary L.Rev.

¹⁴⁵ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Angell, J.K. (1876). **A treatise on the limitations of actions at law and suits in equity and Admiralty.**; Ballantine, W., **A treatise on the statute of limitations**, (New York: C.Wiley, 1812).

¹⁴⁶รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น Developments in the Law, "Statutes of limitations," 63 **HARV.LREV.**; Note, "The Statute of Limitations in Criminal Law: A Penetrable Barrier to Prosecution," 102 **U.P.A.L.REV.**

¹⁴⁷รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น Wood, H.G., Gould, J. & Moore,D., **A treatise on the limitations of actions at law and in equity.**, Torcia, C.E., **Wharton's criminal law**, 15th ed. (N.p.: n.p., 1993), 628-29; and Stephen,J.F, Sir., **A history of the criminal law of England**, (London: MacMillan, 1883): 1-2.

¹⁴⁸ Chitty ได้บันทึกไว้ว่าในต้นศตวรรษที่ 19 จะมีการกำหนดอายุความไว้ เช่น ความผิดฐานกบฏมีอายุความ 3 ปี ความผิดทั่ว ๆ ไป มีอายุความ 2 ปี รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Joseph Chitty, **A practical treatise on the criminal law**, (London: Valpy, 1816), 160-61.

¹⁴⁹ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น James, P.S., **Introduction to English law**, 12th ed. (N.p.: n.p., 1989), 191 (กล่าวว่าข้อยกเว้นเรื่องอายุความที่สำคัญก็คือเรื่องความผิดเล็กๆ น้อยๆ ที่มีกำหนดอายุความ 6 เดือน); and Note, "The Statute of Limitations in Criminal Law: A Penetrable Barrier to Prosecution," 102 **U.P.A.L.REV.** (บันทึกถึงความผิดข้อหาบาง ความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร เป็นพยานเท็จ ทำผิดทางเพศต่อเด็ก และความผิดเล็กๆ น้อยๆ ในฐานะที่เป็นข้อยกเว้น).

แต่ก็มีข้อสงสัยว่า กำหนดอายุความในคดีอาญาตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาจะค่อนข้างสั้น ทั้งนี้อาจจะมาจากเหตุผลที่ว่าชุมชนในสหรัฐอเมริกาในยุคศตวรรษที่ 18 ยังเป็นชุมชนเล็กๆ ส่วนใหญ่ผู้เสียหายจึงมักจะรู้จักผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะเมื่อมีการกระทำความผิดตามคอมมอนลอว์ หรืออาจจะมาจากเหตุผลที่ว่าในช่วงศตวรรษที่ 18 สหรัฐอเมริกาจะยังไม่มีกองกำลังตำรวจที่ทำหน้าที่รับผิดชอบสอบสวนการกระทำความผิด¹⁵⁰ และประชาชนจำนวนมากจะอาศัยอยู่ตามชนบทที่ห่างไกลหรือตามชายแดน จึงยากแก่การจับตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี กฎหมายเรื่องอายุความฉบับแรกของสหรัฐจึงได้กำหนดอายุความ 2 ปี สำหรับการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงส่วนใหญ่ (Felony) และมลรัฐหลายมลรัฐก็มีกำหนดอายุความที่สั้นกว่านี้¹⁵¹ ซึ่งจะแตกต่างจากในคดีแพ่ง¹⁵² นอกจากนี้ แม้สหรัฐอเมริกานำเรื่องอายุความมาใช้ในคดีอาญาด้วยเหตุผลในการทำนองเดียวกันกับคดีแพ่ง แต่จะมีข้อแตกต่างตรงที่อายุความในคดีอาญาจะมีผลค่อนข้างเด็ดขาดในการจำกัดอำนาจการพิจารณาคดีของศาล ไม่ใช่เป็นเพียงเหตุที่จำเลยจะใช้ยกขึ้นต่อสู้ฟ้องของโจทก์ที่อาจสละข้อต่อสู้ดังกล่าวได้อย่างในคดีแพ่ง¹⁵³ หากแต่ผลของเรื่องอายุความในคดีอาญาจะทำให้ศาลไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้

3.2.2.2 หลักเกณฑ์ทั่วไปของกฎหมายเรื่องอายุความของสหรัฐ

ในขณะนี้กฎหมายเรื่องอายุความสำหรับการกระทำความผิดอาญาของสหรัฐจะมีกำหนดตั้งแต่ 3 ปี ในกรณีของการกระทำความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร ไปถึงไม่มีกำหนดระยะเวลาใน

¹⁵⁰ The Columbia encyclopedia, 5th ed., (London: Gale Group, 1993).

¹⁵¹ Adlestein, A.L., "Conflict of the criminal statute of limitations with lesser offences at trial," 37 William and Mary L.Rev 199, 262 (1995). (บางครั้งการกำหนดอายุความไว้ค่อนข้างสั้นอาจเนื่องมาจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ในยุคอาณานิคมที่กลัวการถูกกดขี่ และ ทำให้มีใช้กันเรื่อยมาตามที่ปรากฏในกฎหมายทั้งของสหรัฐและมลรัฐ แม้ภายหลังการเปลี่ยนแปลง และกฎหมายเรื่องกำหนดอายุความในคดีอาญาของสหรัฐอเมริกาน่าจะได้รับอิทธิพลจากกฎหมายของภาคพื้นยุโรปเนื่องจากอังกฤษไม่มีบทบัญญัติทั่วไปเรื่องอายุความ).

¹⁵² มีหนังสือเรื่องกฎหมายอายุความที่สำคัญ เช่น Angell, J.K., A treatise on the limitations of actions at law and suits in equity and admiralty ; Ballantine, W., A treatise on the statute of limitations, (New York: C.Wiley, 1982) and Wood, H.G., Gould, J. & Moore,D., A treatise on the limitations of actions at law and in equity

¹⁵³ Corman , C.W., Limitation of Actions (1991 & Supp. 1993) (สามารถสละอายุความได้ เว้นแต่มีการโต้แย้ง นอกจากนี้ อายุความยังเป็นเรื่องขั้นตอนการห้ามเพื่อให้มีความเป็นธรรมขึ้นเท่านั้น คู่ความจึงอาจสละด้วยการแสดงความยินยอมอย่างชัดแจ้งหรือกระทำที่แสดงถึงการยอมรับ).

กรณีของการกระทำความผิดซึ่งมีโทษประหารชีวิต เช่น การฆ่าผู้อื่นและการก่อการร้าย กฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกาไม่มีบทบัญญัติเรื่องอายุความเขียนไว้เฉพาะ หากแต่จะมีการกล่าวถึงเรื่องอายุความโดยรวมใน 18 U.S.C. มาตรา 3282 ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาไว้ 5 ปี โดยมาตรา 3282 ได้กำหนดว่า “ห้ามไม่ให้ฟ้อง (Prosecute) พิจารณาคดี (Tried) หรือลงโทษ (Punish) การกระทำความผิดใดๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษถึงประหารชีวิต หากไม่มีการฟ้องโดยผ่านคณะลูกขุนใหญ่ (Indict) หรือมีการยื่นฟ้อง (Information) ภายในกำหนด 5 ปี นับจากที่มีการกระทำความผิด”

เมื่อไม่นานมานี้ รัฐสภาได้กำหนดให้มีอายุความที่ยาวขึ้นสำหรับการกระทำความผิดร้ายแรงบางประเภท และในปี 1989 ก็ได้มีการบัญญัติอายุความเฉพาะโดยกำหนดระยะเวลา 10 ปีสำหรับการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงธนาคาร (Bank fraud) และการฉ้อโกงประเภทอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงิน¹⁵⁴ และเมื่อไม่นานมานี้ Patriot Act ได้กำหนดอายุความ 8 ปี สำหรับความผิดฐานก่อการร้ายที่ไม่ได้มีโทษถึงชีวิต หากกระทำความผิดดังกล่าวไม่ได้มีผล หรือน่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิต หรือทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสซึ่งไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุความ

ตามมาตรา 3282 การฟ้องคดีของพนักงานอัยการจะต้องทำตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายสหรัฐในเรื่องอายุความซึ่งจะต้องมีการบันทึกว่ามีการฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความไว้ในคำฟ้องคดีอุกฉกรรจ์ (Indictment) (เช่น ในเอกสารอนุมัติให้มีการฟ้องคดี หรือ เอกสารที่ได้รับคืนจากคณะลูกขุนใหญ่) หรือคำฟ้อง (Information) (เช่นเอกสารคำฟ้องคดีศาลแขวง (Charging document) ซึ่งบันทึกโดยพนักงานอัยการสหรัฐเมื่อจำเลยเต็มใจที่จะสละสิทธิในการดำเนินการชั้นลูกขุนใหญ่) ถ้าพนักงานบันทึกในคำร้องทุกข์หรือหมายจับจึงยังไม่เพียงพอ

3.2.2.3 การกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ในคดีอาญา

โดยทั่วไปแล้ว บุคคลผู้หลบหนี (ผู้ที่ไม่มีที่อยู่แน่นอน หรือไม่สามารถติดตามตัวได้) จะไม่สามารถขอให้ศาลยกฟ้องโดยอ้างว่าเรื่องสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยรวดเร็วที่ผู้ต้องหาและจำเลยทั่วไปจะได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขครั้งที่ 6¹⁵⁵ โดยเมื่อมีการกล่าวหาว่าบุคคลกระทำความผิดทางอาญา โดยทั่วไปแล้วรัฐจะมีหน้าที่ในการติดตามและนำบุคคลดังกล่าวมาพิสูจน์ความผิดในศาล

หลักการเรื่องการพิจารณาคดีโดยเร็วนี้ Rule 48(b) ของ Federal Rules of Criminal Procedure (1944) ได้กำหนดให้ศาลท้องถิ่นมีดุลพินิจในการยกฟ้องคดีที่มีการยื่นฟ้องอย่างล่าช้า

¹⁵⁴ 18 U.S.C. s 3282.

¹⁵⁵ United States v. Salzmann, 548 F.2d 395, 404 (2nd Cir. 1976) (Feinberg, J., concurring) (footnote omitted)

โดยไม่จำเป็น¹⁵⁶ และ Speedy Trial Act¹⁵⁷ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเพิ่มเติม Rule 48(b) ก็กำหนดให้ต้องมีการพิจารณาคดีภายในกำหนด 70 วันนับแต่ยื่นฟ้อง ทั้งนี้เนื่องมาจากความล่าช้าต่างๆ ที่เกิดขึ้น¹⁵⁸ โดยบทบัญญัติในเรื่องนี้ทำให้ไม่ต้องมีการหยิบยกบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขครั้งที่ 6 เรื่องการพิจารณาคดีโดยรวดเร็วขึ้นมากแล้วเพื่อคุ้มครองบุคคลจากการฟ้องคดีที่เกิดขึ้นมานานแล้ว¹⁵⁹

โดยทั่วไปแล้ว จะมองกันว่าการที่ผู้ต้องหาหลบหนีคดีเป็นการกระทำที่ไม่ชอบ คอมมอนลอว์จะดำเนินการกับผู้หลบหนีค่อนข้างรุนแรง โดยอาจดำเนินการประกาศให้ผู้ต้องหาเป็นคณอกกฎหมาย (Process of outlawry)¹⁶⁰ ตามวิธีการที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ผู้ต้องหาอาจได้รับโทษหนักขึ้นกว่าปกติ หากผู้ต้องหาที่หลบหนีไม่ปฏิบัติตามหมายศาลที่ออก 5 ครั้งติดต่อกัน ผู้ต้องหาอาจถูกริบทรัพย์สินและถูกลงโทษ โดยอาจถูกลงโทษจำคุกระยะยาวในกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาระดับกลาง (Misdemeanor) และได้รับโทษประหารชีวิตในกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง (Felony)¹⁶¹

¹⁵⁶ Fed. R. Crim. P. 48(b) กำหนดไว้ว่า “...หากมีการล่าช้าที่ไม่สมควรในการนำเสนอข้อกล่าวหาต่อคณะลูกขุนใหญ่หรือ...นำผู้ต้องหาพิจารณาคดีในชั้นศาล ศาลอาจยกฟ้องนั้น...” กล่าวกันว่าหลักเกณฑ์นี้เป็นการย้ำให้เห็นถึงอำนาจในการยกฟ้องของศาล รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก บันทึกของ Advisory Committee on Rules, Note to Rule 48(b) (citing *Ex parte Altman*, 34 F.Supp. 106 (S.D.Cal. 1940)).

¹⁵⁷ 18 U.S.C. s. 3161 et seq. (1982 & Supp. IV 1986).

¹⁵⁸ อ้างแล้ว s.3161 (c)(1); รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Lafave, W., & Israel, J., **Criminal procedure**, (N.P.: n.p, 1984), 692-94.

¹⁵⁹ ศาลจะดูจากรัฐบัญญัติก่อนเพราะจะบัญญัติไว้อย่างละเอียดและมีการคุ้มครองสิทธิของจำเลยยิ่งกว่าที่รัฐธรรมนูญได้กล่าวไว้ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก Bruce, G., “Hare and hounds: the fugitive defendant’s constitutional right to be pursued,” **Brooklyn L. Rev** 439, 67.

¹⁶⁰ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก *Rex v. Wilkes*, 98 Eng. Rep. 327, 339 (K.B. 1770) (Mansfield, L.C.J.).

¹⁶¹ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก *Green v. United States*, 356 U.S. 165, 170-71 (1958); and *United States v. Lockwood*, 382 F. Supp. 1111, 1117-18 (E.D.N.Y. 1974) (Weinstein, J.) (citing Blackstone’s Commentaries on the Law, ch. XXIV, 886-88 (Gavit ed. 1941)).

ในสหรัฐอเมริกา การดำเนินการเรื่องประกาศให้เป็นคนนอกกฎหมาย (Outlawry) ยังไม่เคยทำกันในศาลสหรัฐ ทั้งในศาลมลรัฐก็ยังมีการใช้ไม่มากนัก¹⁶² อย่างไรก็ตาม การจงใจไม่ร่วมมือแก่เจ้าพนักงานเกี่ยวกับเรื่องคดีก็ถือเป็นความผิดที่ต้องรับโทษอยู่แล้ว ตัวอย่างเช่น ผู้ต้องหาที่หลบหนีไม่มาศาลหลังจากที่ได้รับหมายแล้วอาจต้องรับโทษในข้อหาดูหมิ่นศาล¹⁶³ ผู้ต้องหาที่หลบหนีภายหลังจากที่ได้รับการประกันตัวอาจต้องรับผิดในข้อหาหลบหนีประกัน¹⁶⁴ นอกจากนี้ โทษทางอาญายังอาจนำมาใช้กับผู้ต้องหาที่หลบหนีที่ฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือได้รับหนังสือแจ้งให้มาศาล และสหรัฐยังถือว่า “การที่เดินทางไปรัฐอื่นหรือไปต่างประเทศโดยเจตนาที่จะหลบหนีจากการถูกฟ้องคดีเป็นความผิดทางอาญา”¹⁶⁵ จะใช้กฎหมายนี้เมื่อผู้ต้องหาที่หลบหนีก่อนมีการตั้งฟ้อง¹⁶⁶ ดังนั้นจะถือว่าการที่ผู้ต้องหาที่กระทำอย่างหลบเลี่ยงเพื่อที่จะหลบหนีจากการจับกุมตัวหรือฟ้องคดีเป็นความผิดและต้องได้รับโทษ¹⁶⁷

¹⁶² รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก United States v. Hall, 198 F.2d 726, 727-28 (2nd Cir. 1952) (ในช่วงศตวรรษที่ 19 ก็ได้มีทั้งการยกเลิกและเลิกใช้เรื่องการประกาศให้เป็นคนนอกกฎหมาย (Outlawry) แต่เรื่องนี้ได้กลายเป็นเพียงประวัติศาสตร์เรื่องหนึ่ง).

¹⁶³ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น 18 U.S.C. s. 401 (1988). Cf. Green, 356 U.S. at 188-89 (กฎหมายเรื่องการละเมิดอำนาจศาลได้รวมถึงการขัดขืนคำสั่งศาล).

¹⁶⁴ 18 U.S.C. s. 3146 (1986); รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก 18 U.S.C. s. 3150 (1966) repealed by Pub. L. No. 98-473, title II, s. 203(a), 98 Stat. 1976 (1984).

¹⁶⁵ 18 U.S.C. s. 1073 (1988) การหลบหนีข้ามรัฐเพื่อไม่ให้ถูกฟ้องคดีถือเป็นความผิดของสหรัฐตาม Fugitive Felon Act 1934. Pub. L. No. 233, 48 Stat. 782 (1934).

¹⁶⁶ United States v. Frank, 864 F. 2d 992, 1007 (3rd Cir. 1988) (รัฐสภาไม่ได้ตั้งใจที่จะให้ใช้มาตรา 1073 เฉพาะการหลบหนีระหว่าง ... การเสนอข้อกล่าวหา) United States v. Bando, 244 F. 2d 833, 842-43 (2nd Cir.) (ในการแปลความหมายมาตรา 1073 คำว่า “หลบหนีการฟ้องคดี” ไม่ได้หมายความว่า “หลบหนีระหว่างการฟ้อง” (เน้นในต้นฉบับ), cert. denied, 355 U.S. 844 (1957)).

¹⁶⁷ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น United States v. Frank, 864 F. 2d 992, 1007 (3rd Cir. 1988); United States v. Bando, 244 F. 2d 833 (2nd Cir.), cert. denied, 355 U.S. 844 (1957) จุดประสงค์ของมาตรา 1073 ก็เพื่อให้อำนาจ FBI ในการช่วยยึดการด้วยการจับตัวผู้ต้องหาที่หลบหนีเพื่อไม่ให้ถูกฟ้องคดี หลังจากที่ถูกจับตัวได้และมีการฟ้องคดีตามมาตรา 1073 แล้ว ผู้ต้องหาจะกลับมามีคดีและจะมีการยกฟ้อง โปรดดูทั่วไปจาก United States v. Frank, 864 F. 2d 996-97.

หลักการของบทบัญญัติในเรื่องนี้ที่ถือว่าการที่บุคคลหลบหนีเพื่อไม่ให้ถูกฟ้องคดีเป็นความผิดได้ปรากฏอยู่ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในช่วงทศวรรษที่ 1960 ความคุ้มครองของกฎหมายในเรื่องการประวิงเวลาในช่วงก่อนฟ้องคดีก็ชัดเจนขึ้น ทำให้ไม่ต้องตามตัวผู้ต้องหาที่หลบหนี หลักการนี้มีอยู่ชัดเจนในเรื่องอายุความที่นำมาใช้ในคดีอาญา ซึ่งแม้ได้กำหนดให้ศาลยกฟ้องหากไม่มีการฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความ แต่ก็ได้มีการยกเว้นหากความล่าช้าในการฟ้องคดีเกิดขึ้นจากการที่ผู้ต้องหาหลบหนี ตัวอย่างเช่น ในเวลาที่มีการยอมรับบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิพื้นฐานของพลเมือง ในการประชุมรัฐสภาครั้งแรกก็ได้กำหนดให้อายุความในคดีที่ไม่ร้ายแรงมีกำหนด 2 ปี และคดีที่ร้ายแรงมีกำหนด 3 ปี และให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ในกรณีที่มีผู้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม¹⁶⁸ ซึ่งกฎหมายเรื่องอายุความของมลรัฐจำนวนมากก็ได้ในช่วงศตวรรษที่ 19 ก็ได้ถือตามนี้¹⁶⁹ ในเรื่องการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมนี้ ปกติแล้วเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่นำสืบว่าการที่ไม่สามารถจับตัวผู้ต้องหาไปฟ้องได้เนื่องมาจากผู้ต้องหาได้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม¹⁷⁰ และโดยทั่วไปแล้วศาลจะยอมรับฟังนำมาใช้กับเรื่องอายุความหากเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของ

¹⁶⁸ รัฐบัญญัติที่มีขึ้นเพื่อลงโทษการกระทำความผิดอาญาบางประเภทต่อสหรัฐอเมริกา, ch. 9, s. 32, 1 Stat. 112 (Apr.30, 1790) รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น United States v. White, 28 F. Cas. 550, 551 (C.C.D.C. 1836) (No. 16, 675); เรื่องอายุความตามกฎหมายของสหรัฐยังใช้อยู่จนถึงทุกวันนี้โดยปรากฏอยู่ใน 18 U.S.C. s. 3290 (1988) ซึ่งกำหนดว่า “ไม่ให้นำเรื่องอายุความมาใช้กับผู้ที่หลบหนีกระบวนการยุติธรรม” ในคดี Jhirad v. Ferrandina, 486 F.2d 442, 444-45 (2nd Cir. 1973) cert. denied, 429 U.S. 833 (1976) ศาล Second Circuit ได้กล่าวถึงเหตุผลของบทบัญญัติเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่ว่า ข้อความที่ว่า “หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม” มีความหมายโดยสามัญสำนึกว่าบุคคลดังกล่าวได้สละประโยชน์ของเรื่องอายุความด้วยการออกไปจากเขตอำนาจศาลด้วยเจตนาหลบหนีจากการถูกฟ้องเพื่อดำเนินคดี จึงไม่มีเหตุผลที่จะไม่นำเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่มาใช้กับผู้ที่ถูกปล่อยไปจากท้องที่เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกฟ้องเพื่อดำเนินคดีหรือจับกุม อย่างไรก็ตามจะไม่ใช้เรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่กับบุคคลที่เพียงย้ายไปอยู่ที่อื่นอย่างเปิดเผยโดยไม่มีเจตนาจะหลบหนี.

¹⁶⁹ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น s.1666 Gantt's Digest (quoted in Lay v.State,42 Ark.105,108(1883)); Act of 1805 (quoted in State v. Foster, 7 La. Ann. 255, 256 (1852)); La, Rev, Stat, 986 (quoted in State v. Vines, 34 La. Ann. 1073, 1075 (1882)); and Mo. Rev. Stat. 1879, s. 1706 (quoted in State v. Harvell, 89 Mo. 588, 589, 1 S.W. 837, 838 (1886)); ในบางมลรัฐได้ขยายของเขตของการให้อายุความสะดุดหยุดอยู่โดยกำหนดให้นำมาใช้กับผู้ต้องหา (Defendant) ที่ได้หายตัวไปจากมลรัฐนั้น โดยไม่คำนึงว่าบุคคลดังกล่าวมีเจตนาที่จะหลบหนีไม่ให้ถูกจับกุมตัวหรือไม่ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น CAL. CRIM. PRAC. ACT s.99 (Wood's Dig. 278) (Quoted in People v. Montejo, 18 Cal. 38, 40 (1861)).

¹⁷⁰ State v. Foster, 8 La. Ann. 291, 291-92 (1853)(ประกาศให้รางวัลในการจับตัวผู้ต้องหา (Defendant) ถือเป็นพยานหลักฐานว่าบุคคลดังกล่าวได้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมแล้ว).

รัฐได้ทำหน้าที่ในการติดตามหาตัวผู้ต้องหาอย่างเต็มที่แล้ว¹⁷¹ บทบัญญัติเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่ นี้ไม่ได้นำมาใช้เฉพาะกับผู้ต้องหาที่กระทำการขัดขืนต่อศาล เช่น หนีประกัน แต่ยังนำมาใช้กับผู้ต้องหาที่หลบหนีในชั้นก่อนนำตัวมาศาล¹⁷²

ในทำนองเดียวกัน ในช่วงภายหลังทศวรรษที่ 1960 ผู้ที่หลบหนีก็ไม่ได้รับประโยชน์จากเรื่องอายุความเช่นเดียวกัน¹⁷³ แต่การฟ้องร้องคดีจะต้องแสดงว่าผู้ต้องหาได้หลบหนีไปในช่วงเวลาดังกล่าว โดยพนักงานอัยการจะต้องพิสูจน์ว่าไม่สามารถหาตัวผู้ต้องหาได้ แต่หากได้ความชัดเจนว่าผู้ต้องหาได้หลบหนีหรือซ่อนตัว เจ้าหน้าที่ไม่ต้องพยายามที่จะไปตามจับผู้ต้องหา¹⁷⁴ รับกับศาลได้ตีความสิทธิตามรัฐธรรมนูญเรื่องการพิจารณาคดีโดยรวดเร็วว่า ผู้ต้องหาที่หลบหนีไม่อาจยกข้อกล่าวอ้างเรื่องความล่าช้าในชั้นก่อนพิจารณา¹⁷⁵ โดยให้เหตุผลว่า การหลบหนีของผู้ต้องหาถือเป็น

¹⁷¹ ใน *Howgate v. United States*, 7 App.D.C.271,240-48 (1895) ศาลเห็นว่าผู้ต้องหาที่หลบหนีไม่สามารถอ้างประโยชน์จากเรื่องอายุความของสหรัฐ ถึงแม้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหาในการหลบหนี.

¹⁷² รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น *State v. Barton*, 32 La. Ann. 278, 279 (1880).

¹⁷³ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น *Ex parte Gere*, 221 P. 689, 691 (Ca. Dist. Ct. App. 1923); *State ex rel. Trester v. Leidigh*, 53 Neb. 148, 150, 73 N.W.545, 545-46 (1897); *State v. Swain*, 147 Or. 207, 213-14, 31 P. 2d 745 (1934); and *Commonwealth v. Hale*, 13 Phila. 452, 453 (1879) และ *State v. Arthur*, 21 Iowa 322, 324 (1886) ถ้าจะถือว่าการที่ผู้ต้องหาที่หลบหนีเป็นสละประโยชน์จากบทบัญญัติเรื่องอายุความ ก็ควรจะถือได้ว่าผู้ต้องหาได้สละประโยชน์จากบทบัญญัติเรื่องการพิจารณาคดีโดยรวดเร็ว ที่จริงแล้วควรจะถือว่าผู้ต้องหาหลบหนีการพิจารณาคดีของศาลยิ่งกว่าหลบหนีจากการเสนอข้อกล่าวหาต่อคณะลูกขุนใหญ่ เพราะการเสนอข้อกล่าวหาดังกล่าวจะสามารถทำได้โดยไม่ต้องมีตัวผู้ต้องหา หากแต่โดยทั่วไปแล้วการพิจารณาคดีในชั้นศาลจะเริ่มไม่ได้หากไม่มีตัวผู้ต้องหา ดังนั้นการที่ผู้ต้องหาสามารถหลบหนีแม้ในชั้นเสนอข้อกล่าวหาให้คณะลูกขุนใหญ่พิจารณาก็เท่ากับสามารถหลบหนีจากการพิจารณาคดีในชั้นศาล.

¹⁷⁴ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น *Ex parte Gere*, 221 p. 689 (Ca. Dist. Ct App. 1923) ในคดี *Gere* ศาลได้กล่าวถึงเรื่องเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ดำเนินการอย่างเต็มที่ในการหาตัวผู้ต้องหาหรือไม่ และเห็นว่าเนื่องจากผู้ต้องหาได้ปฏิเสธที่จะเข้าสู่การพิจารณาคดีด้วยการหลบหนี ทั้งนี้เพราะหากผู้ต้องหาได้อยู่ในเขตอำนาจศาลอย่างเปิดเผย เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อให้มีตัวผู้ต้องหาในการพิจารณาคดีของศาล แต่เรื่องนี้ผู้ต้องหาไม่อาจยกข้อกล่าวอ้างเรื่องการพิจารณาคดีโดยรวดเร็วเพราะการล่าช้าในชั้นก่อนพิจารณาเกิดขึ้นเนื่องมาจากความผิดของผู้ต้องหา และเจ้าหน้าที่ได้ทำหน้าที่อย่างดีที่สุดแล้วในการติดตามจับตัวผู้ต้องหา *ibid.* at

¹⁷⁵ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น *Morland v. United States*, 193 F. 2d 297 (10th Cir. 1951); *Shepherd v. United States*, 163 F. 2d 974, 976 (8th Cir. 1947); *Hart v. United States*, 183 F. 368, 370 (6th Cir.

สละสิทธิ์ที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยรวดเร็ว¹⁷⁶ และการหลบหนีของผู้ต้องหาเพียงพอที่จะถือว่าเป็นเหตุให้เกิดความล่าช้า¹⁷⁷

ในขณะนี้ ประมวลกฎหมายอาญาสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้มีข้อยกเว้นในเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่หรือ Tolling ซึ่งจะสามารถหยุดอายุความไว้เป็นการชั่วคราวในบางกรณีเพื่อเป็นเครื่องมือแก่พนักงานอัยการ (Prosecution) ในการฟ้องดำเนินคดี โดยมาตรา 3282 ของ 18 U.S.C. ได้กำหนดว่า “ไม่ให้นำข้อยกเว้นเรื่องอายุความมาใช้ในกรณีของบุคคลที่หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม” แต่กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้นิยามสิ่งที่เรียกว่าการกระทำหรือเจตนาที่จะถือว่าเป็นการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม (Fleeing or flight from justice)

อายุความในคดีอาญาตามกฎหมายสหรัฐอเมริกานั้น ปรากฏตาม United States Code / TITLE 18 CRIMES AND CRIMINAL PROCEDURE / PART II CRIMINALPROCEDURE ใน CHAPTER 213 LIMITATIONS

1. Section 3281 (Capital offenses) กำหนดให้การกระทำความผิดซึ่งมีโทษประหารชีวิต เช่น การฆ่าผู้อื่นและการก่อการร้าย เป็นความผิดที่ไม่มีกำหนดอายุความฟ้องร้อง

2. Section 3282 (Offenses not capital) กำหนดว่าห้ามไม่ให้ฟ้องพิจารณาคดี หรือลงโทษการกระทำความผิดใดๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษถึงประหารชีวิต หากไม่มีการฟ้องโดยผ่านคณะลูกขุนใหญ่ หรือมีการยื่นฟ้องภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มีการกระทำความผิด

3. Section 3290 (Fugitives from justice) กำหนดให้ไม่ให้นำข้อยกเว้นเรื่องอายุความมาใช้ในกรณีของบุคคลที่หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม (Fleeing on flight from justice)

1910); *Flagg v. State*, 11 Ga App. 37, 39, 74 S.E. 562, 562 (1912); *Chelf v. State*, 58 N.E.2d 353, 355 (Ind, 1944) *State v. Swain*, 147 Or. 207, 214, 31 P.2d 745, 748 (1934); *Crookham v. State*, 5 W. Va. 510, 514 (1871); *State v. Reynolds*, 28 Wis. 2d 350, 355, 137 N.E.2d 14, 16 (1965); and *State v. Keefe*, 98 P. 122, 127 (Wyo. 1980).

¹⁷⁶ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น *Thornton v. State*, 7 Ga. App. 752, 753, 67 S.E. 1055, 1056 (1910) และ *Morland v. United States*, 193 F.2d at 298; and *Shepherd v. United States*, 163 F.2d at 976.

¹⁷⁷ รายละเอียด โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก เช่น *Shepherd v. United States*, 163 F.2d at 976; *State v. Swain*, 31 P.2d at 748; and *state v. Reynolds*, 28 Wis. 2d at 355, 137 N.W.2d at 16 ศาลแห่งหนึ่งได้ให้เหตุผลในการตัดสินว่าผู้ต้องหาที่หลบหนีไม่อาจยกสิทธิเรื่องการพิจารณาคดีโดยรวดเร็วขึ้นกล่าวอ้าง “การจะนำเรื่องดังกล่าวมาใช้ ต้องดูว่าผู้ต้องหาอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือไม่” ซึ่งความเห็นนี้แคบและในขณะนี้ก็ไม่ค่อยสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยรวดเร็ว โดยมุ่งที่จะคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาจากการที่ต้องรอการพิจารณาคดีเท่านั้น ไม่รวมถึงการดำเนินการในชั้นพิจารณา.

และเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะนำสืบว่าการไม่อาจจับตัวผู้ต้องหามาฟ้องเนื่องจากผู้ต้องหาหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม และศาลจะยอมรับฟังและนำอายุความมาใช้หากเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำหน้าที่เต็มที่แล้ว ซึ่งจะนำไปใช้กับคดีที่ผู้ต้องหากระทำการขัดขืนต่อศาล เช่น หนีประกันและผู้ต้องหาหลบหนีขึ้นก่อนนำตัวมาศาล

ศาลอุทธรณ์ของสหรัฐมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องที่ว่าลำพังการออกจากเขตอำนาจศาลจะถือว่าเป็นการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมหรือไม่ ซึ่งศาลส่วนใหญ่เห็นว่าจำเลยจะต้องออกจากเขตอำนาจศาล (Jurisdiction) ด้วยความตั้งใจที่จะหลบเลี่ยงจากการถูกฟ้อง เช่น ในคดี *United States v Fonseca-Machado*¹⁷⁸ ศาลเห็นว่าการที่จำเลยซึ่งจี๋เครื่องบินไปคิวบาได้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นอายุความจึงระงับอยู่ ในบางคดี ศาลสหรัฐ (Federal circuit) จะเห็นว่าเพียงการออกจากท้องถิ่นซึ่งเกิดการกระทำความผิดศาลก็เป็นการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมแล้ว เช่น คดี *Re Assarsson*¹⁷⁹ ที่ศาลตัดสินว่าพนักงานอัยการไม่จำเป็นต้องมีความเห็นเมื่อจำเลยออกจากเขตอำนาจศาล การที่ผู้ต้องสงสัยไม่ปรากฏตัวในเขตอำนาจศาลด้วยเจตนาที่จะหลบเลี่ยงจากการจับกุมหรือฟ้องร้องที่จะเกิดขึ้น ก็เพียงพอแล้วที่จะสั่งให้อายุความระงับอยู่ และในคดี *United States v Ballesteros-Cordova*¹⁸⁰ ศาลก็ได้วางหลักไว้ว่าหากบุคคลแสดงความเต็มใจที่จะกลับมาสู้คดีแต่ไม่มีหนทางก็จะไม่ถือว่าเป็นการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม

ตารางที่ 3.1 อายุความของความผิดต่อกฎหมายรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา

ความผิด (Federal offense)	Limitation Period
ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต (อาทิ การฆาตกรรมที่อยู่ในอำนาจของสหรัฐ เช่น Hobbs Act murder for hire, etc.)	ไม่มีอายุความ (18 U.S.C. § 3281)
การก่อการร้ายที่มีผู้เสียชีวิต, หรือทำให้เสียชีวิตหรือการบาดเจ็บอย่างร้ายแรงโดยเล็งเห็นได้ว่าเป็นการเสี่ยงต่อชีวิต	ไม่มีอายุความ
ความผิดด้านการก่อการร้ายอื่น	8 ปี (18 U.S.C. § 3286)
ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง, สัญชาติ.	10 ปี (18 U.S.C. § 3291)
การฉ้อโกงธนาคาร	10 ปี (18 U.S.C. § 3293)

¹⁷⁸ 53 F. 3d 1242 (11th Cir 1995).

¹⁷⁹ 687 F. 2d 1157, 1162 (8th Cir 1982).

¹⁸⁰ 5886 F. 2d 1321, 1323 (9th Cir 1978).

การลักทรัพย์ผลงานทางศิลปะ	20 ปี (18 U.S.C. § 3294)
การวางเพลิงเผาอาคารหรือยานพาหนะ	10 ปี (18 U.S.C. § 3295)
ความผิดที่กระทำทารุณกรรมต่อเด็ก (Child abuse)	จนกว่าผู้เสียหายจะมีอายุครบ 25 ปี บริบูรณ์ (18 U.S.C. § 3283)
การหลบเลี่ยงภาษี, การยื่นแบบขอคืนภาษีเท็จ	6 ปี (IRC § 6531)
ความผิดเกี่ยวกับภาษีอื่นๆ	3 ปี (IRC § 6531)
การละเมิดอำนาจศาล	1 ปี (18 U.S.C. § 3285)
ความผิดอื่นๆ	5 ปี (18 U.S.C. § 3282)
ความผิดที่พยานหลักฐานอยู่ในต่างประเทศ	ในการดำเนินคดีอาญาอาจขยาย ออกไปได้อีกไม่เกิน 3 ปี นับจาก วันยื่นคำร้อง หรือไม่เกิน 6 เดือน หากได้รับการช่วยเหลือจาก เจ้าหน้าที่ในต่างประเทศ (18 U.S.C. § 3292)

อายุความตามรายงานของคณะกรรมการแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (Buffalo criminal law center, 1971) ได้ปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับอายุความ ดังนี้

1. ห้ามฟ้อง ห้ามนำคดีมาฟ้องหลังจากอายุความสิ้นสุดลง
2. อายุความโดยทั่วไป ยกเว้นข้ออนุ (3)-(5) จะต้องฟ้องภายในอายุความ ดังนี้
 - 2.1 10 ปี สำหรับคดีกบฏ/ล้มล้างรัฐบาล คดีก่อสงครามต่อต้านสหรัฐอเมริกา และอาณัติของสหรัฐอเมริกา และคดีเป็นสายลับให้ประเทศอื่น แต่ถ้าจำเลยสามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า คดีที่จำเลยก่อไว้นั้น รัฐทราบเรื่องมากกว่า 1 ปี แล้วยังเพิกเฉย ให้มีอายุความ 5 ปี
 - 2.2 อายุความ 5 ปี สำหรับคดีร้ายแรง
 - 2.3 อายุความ 3 ปี สำหรับคดีทั่วไป
3. การต่ออายุความสำหรับคดีฆาตกรรม ไม่มีอายุความ เว้นแต่จำเลยต่อสู้ว่ารัฐทราบคดีนี้มากกว่า 1 ปี แล้ว ไม่นำคดีขึ้นศาล ให้มีอายุความ 10 ปี
4. การต่ออายุความสำหรับคดีที่มีการวางแผนล่วงหน้า และปกปิดความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐอายุความ 10 ปี เว้นแต่ คดีร้ายแรงซึ่งมีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าร่วมด้วยและจำเลยต่อสู้ว่าตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นหัวหน้าที่ร่วมกระทำความผิด ซึ่งรัฐทราบเรื่องมาแล้วกว่า 1 ปี ก่อนมีการฟ้องศาล หากว่าคำฟ้องผิดพลาด หรือมีข้อมูลไม่เพียงพอ พนักงานอัยการสามารถฟ้องใหม่ได้ภายใน 3 เดือน ถึงแม้อายุความได้สิ้นสุดลงแล้ว

กฎหมายว่าด้วยอายุความสำหรับคดีเกี่ยวกับเพศ ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น หลายมลรัฐได้มีการบัญญัติ พ.ร.บ. อายุความสำหรับคดีความผิดเกี่ยวกับเพศเป็นการเฉพาะ มีรายละเอียดของมลรัฐต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 3.2 อายุความคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

ชื่อรัฐ	อายุความตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา
1. Alabana	ไม่มีอายุความคดีข่มขืน
2. Alaska	ไม่มีอายุความคดีข่มขืน /2 nd degree อายุความ 10 ปี สำหรับคดีความผิดทางเพศ
3. Arizona	ไม่มีอายุความ
4. Arkansas	อายุความ 6 ปี เว้นแต่มีหลักฐาน DNA มีอายุความ 15 ปี
5. California	อายุความ 6 ปี เว้นแต่มีหลักฐาน DNA มีอายุความ 1 ปี หลังจากรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือภายใน 10 ปี
6. Colorado	อายุความ 10 ปี เว้นแต่มีหลักฐาน DNA ไม่มีอายุความ แต่ต้องมีการร้องทุกข์
7. Connecticut	อายุความ 5 ปี เว้นแต่มีหลักฐาน DNA มีอายุความ 20 ปี แต่ต้องร้องทุกข์ภายใน 5 ปี
8. Delaware	อายุความ 5 ปี
9. Distict of Columbia	ไม่มีอายุความ
10. Florida	ไม่มีอายุความ เว้นแต่มีหลักฐาน DNA มีอายุความ 1 ปี หลังจากตรวจ DNA แล้ว
11. Georgia	ไม่มีอายุความ
12. Hawail	ไม่มีอายุความ
13. Idaho	ไม่มีอายุความ
14. Illinois	อายุความ 10 ปี
15. Indiana	ความผิดฐานข่มขืนระดับ Class A ไม่มีอายุความ ส่วน Class B อายุความ 5 ปี
16. Iowa	อายุความ 10 ปี
17. Kansas	อายุความ 5 ปี

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ชื่อรัฐ	อายุความตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา
18. Kentucky	อายุความ 10 ปี
19. Maine	ไม่มีอายุความ
20. Maryland	ไม่มีอายุความ
21. Massachusetts	อายุความ 15 ปี
22. Michigan	ไม่มีอายุความ
23. Minnesota	ไม่มีอายุความ ถ้าไม่ได้ร้องทุกข์มีอายุความ 3 ปี
24. Mississippi	ไม่มีอายุความ เว้นแต่ความผิดเกี่ยวกับเพศ มีอายุความ 2 ปี
25. Missouri	อายุความ 3 ปี
26. Montana	อายุความ 10 ปี
27. Nebraska	อายุความ 7 ปี
28. Nevada	ไม่มีอายุความ แต่ต้องร้องทุกข์ไว้ก่อน
29. New Hampshire	ไม่มีอายุความ
30. New Jersey	อายุความ 5 ปี
31. New Mexico	อายุความ 6 ปี
32. New York	อายุความ 5 ปี
33. North Carolina	ไม่มีอายุความ
34. North Dakota	อายุความ 6 ปี
35. Ohio	อายุความ 6 ปี
36. Oklahoma	อายุความ 7 ปี
37. Oregon	อายุความ 6 ปี
38. Pennsylvania	ไม่มีอายุความ
39. Rhone Island	อายุความ 3 ปี
40. South Carolina	ไม่มีอายุความ
41. South Dakoti	อายุความ 7 ปี
42. Tennessee	อายุความ 15 ปี
43. Texas	อายุความ 7 ปี
44. Utah	อายุความ 4 ปี

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ชื่อรัฐ	อายุความตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา
45. Vermont	อายุความ 6 ปี
46. Virginia	ไม่มีอายุความ
47. Washington	อายุความ 10 ปี
48. West Virginia	ไม่มีอายุความ
49. Wisconsin	อายุความ 6 ปี
50. Wyoming	ไม่มีอายุความ

อายุความสำหรับความผิดเกี่ยวกับเพศที่กระทำต่อเด็ก/เยาวชนของบางมรัฐมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3 อายุความในความผิดเกี่ยวกับเพศที่กระทำต่อเด็กและเยาวชน

ชื่อรัฐ	การกำหนดอายุความ
1. Alabama	คดีร้ายแรง หรือกระทำต่อเด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี
2. Alaska	กระทำต่อเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี
3. Kentucky	กระทำต่อเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี
4. Maine	ไม่มีอายุความ (ข่มขืนลูกตนเอง ข่มขืนผู้อื่น ความผิดเกี่ยวกับเพศต่อบุคคลอายุต่ำกว่า 10 ปี)
5. Maryland	ไม่มีอายุความ
6. North Carolina	ไม่มีอายุความ
7. Rhode Island	ไม่มีอายุความ
8. South Carolina	ไม่มีอายุความ
9. Virginia	คดีอุกฉกรรจ์
10. West Virginia	คดีอุกฉกรรจ์
11. Wyoming	ไม่มีอายุความ

ในบางรัฐ อายุความเพิ่มได้จากที่ได้กำหนดไว้ พ.ร.บ. เมื่อมีการกระทำความผิดต่อเด็กที่มีอายุ 8 ปี ในคดีกระทำผิดต่อเด็กเป็นคดีทำร้ายร่างกายเด็ก

นอกเหนือจากรัฐดังกล่าวข้างต้น บางรัฐจะไม่มีอายุความในคดีร้ายแรง เช่น ทำร้ายร่างกาย ถึงสาหัส ไม่คำนึงถึงว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจะมีอายุเท่าไร เช่น รัฐฟลอริดา อินเดียนา มิสซิสซิปปี นิวเจอร์ซีย์ นิวเม็กซิโก และเซาท์ คาโรไลนา

ประเด็นสำหรับการต่อสู้หรือขยายอายุความสำหรับการกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก ถือว่าจากรัฐที่เด็กถูกกระทำผิดทางเพศนั้น มันสายเกินไป เพราะว่าจิตใจเด็กหวาดกลัว ดังนั้น ในปี ค.ศ. 1997 จึงมี 28 มลรัฐที่ออกกฎหมายต่อสู้หรือขยายอายุความด้วยเหตุผลที่ว่า “ทราบภายหลัง” เช่น รัฐ Alaska, Arkansas, California, Florida, Illinois, Iowa, Kansas, Maine, Massachusetts, Minnesota, Missouri, Montana, Nevada, New Hampshire, New Jersey, New Mexico, North Carolina (เริ่มนับอายุความเมื่อเห็นได้ชัดว่าเด็กถูกทำร้าย) Oklahoma, Oregon, Rhode Island, South Carolina, South Dakota, Utah, Vermont, Virginia, Washington, Wisconsin (คดีร่วมเพศพ่อแม่กับลูก) และ Wyoming

รัฐ 28 รัฐนี้ ได้ต่อสู้หรือขยายอายุความโดยตราขึ้นเป็น พ.ร.บ. เพื่อนำผู้กระทำความผิดขึ้นสู่ศาล หลายรัฐได้ต่อสู้อายุความเพื่อป้องกันคดีแพ่งเพื่อให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กได้โตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ (เด็กอายุระหว่าง 2-17 ปี) ฟ้องคดีเอง บางกรณีคดีแพ่งได้มีการต่อสู้อายุความในลักษณะขอให้พิจารณาคดีใหม่ก่อนที่จะมี พ.ร.บ. ต่ออายุความได้บัญญัติขึ้น หรือว่าเป็นคดีที่เกิดขึ้นภายหลังจากการมี พ.ร.บ. ต่ออายุความใช้บังคับ (Darkness to light, 2006)

อายุความสำหรับคดีเกี่ยวกับภาษีอากร ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดอายุความสำหรับคดีเกี่ยวกับภาษีอากรไว้ ดังนี้ (Criminal tax manual, 2001)

หมวด 7.01 ทั่วไป 7.01(1) ข้อบัญญัติกฎหมาย มาตรา 6531 ข้อ 26 ควบคุมเรื่องอายุความฐานผิดอาญาอาชญากรรม กำหนดห้ามฟ้อง ห้ามลงโทษ ผู้ใดในคดีอาญาอาชญากรรม เว้นแต่จะมีการฟ้องคดีตามกฎหมายภายใน 3 ปี หลังจากวันที่ได้กระทำความผิด ยกเว้นคดีต่อไปนี้ที่มีอายุความ 6 ปี

- (1) คดีที่ถือโกง/พยายามถือโกงรัฐบาลสหรัฐหรือหน่วยงานสหรัฐโดยสมรู้ร่วมคิดหรือไม่ก็ตาม
- (2) จงใจหลอกลวงไม่ชำระภาษี
- (3) จงใจให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำยื่นเอกสารปลอมตัวด้วยประการใดๆ โดยผู้กระทำรู้ว่าเป็นเอกสารปลอม
- (4) จงใจไม่ชำระภาษี หรือการขอเงินภาษีคืน
- (5) ความผิดดังได้อธิบายไว้ในมาตรา 7206(1) และ 7207 เกี่ยวกับเอกสารปลอม
- (6) ความผิดใน ม.7212(A) ดูหมิ่นเจ้าพนักงาน และลูกจ้างของสหรัฐ

(7) ความผิดใน ม.7214(A) เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสหรัฐกระทำความผิดเอง

(8) ความผิดใน ม.371 ข้อ 18 เรื่อง สมรู้ร่วมคิดในการหลีกเลียงภาษีอากร

โดยปกติแล้ว อายุความเริ่มนับเมื่อความผิดได้เกิดขึ้นแล้ว เช่น คดีหลีกเลียงไม่ชำระภาษี นั้น ไม่ใช่เริ่มนับเมื่อมีการส่งแบบฟอร์มการส่งเงินภาษี อายุความจะเริ่มนับเมื่อมีการยื่นเอกสารปลอม ดังนั้นจะต้องพิจารณาให้ดี

ตารางที่ 3.4 อายุความสำหรับคดีภาษีอากรโดยทั่วไป

คดี/ลักษณะ	กฎหมาย	อายุความ/ปี	กฎหมาย
หลีกเลียงภาษี	26U.S.C.& sect; 7201	6	26U.S.C.& sect; 6531(2)
ไม่รับบัญชี	26U.S.C.& sect; 7202	6	26U.S.C.& sect; 6531(4)
ไม่ชำระภาษี	26U.S.C.& sect; 7203	6	26U.S.C.& sect; 6531(4)
ไม่ส่งแบบฟอร์มภาษี	26U.S.C.& sect; 7203	6	26U.S.C.& sect; 6531(4)
ไม่เก็บรักษาเอกสาร	26U.S.C.& sect; 7203	3	26U.S.C.& sect; 6531(4)
ไม่ส่งข้อมูลให้รัฐ	26U.S.C.& sect; 7203	3	26U.S.C.& sect; 6531
ยื่นแบบโดยใช้ข้อมูลปลอม	26U.S.C.& sect; 7205	3	26U.S.C.& sect; 6531
ยื่นแบบปลอม	26U.S.C.& sect; 7205	3	26U.S.C.& sect; 6531
ช่วยเหลือในการยื่นแบบโดยฉ้อฉล	26U.S.C.& sect; 7206(1)	6	26U.S.C.& sect; 6531(5)
ใช้เอกสารปลอม	26U.S.C.& sect; 7206(2)	6	26U.S.C.& sect; 6531(3)
พยายามก่อความวุ่นวาย	26U.S.C.& sect; 7207	6	26U.S.C.& sect; 6531(5)
สมรู้ร่วมคิดหลีกเลียงภาษี	26U.S.C.& sect; 7212(a)	6	26U.S.C.& sect; 6531(6)
สมรู้ร่วมคิดโกงสรรพากร	18U.S.C.& sect; 371	6	26U.S.C.& sect; 6531(8)
ปลอมแปลงเอกสารขอคืนภาษี	18U.S.C.& sect; 371	6	26U.S.C.& sect; 6531(1)
ใบกำกับภาษีปลอม	18U.S.C.& sect; 1001	5	18U.S.C.& sect; 3282

1. การเริ่มนับอายุความในคดีภาษีอากร

โดยทั่วไปแล้วอายุความเริ่มนับ ณ วันที่ เมื่อมีการยื่นแบบฟอร์มภาษีให้สรรพากร ในกรณียื่นแบบฟอร์มก่อนกำหนด อายุความให้นับแต่วันที่กำหนด ให้ยื่นแบบภาษีในกรณียื่นแบบภายหลัง ให้นับอายุความวันที่ยื่นแบบฟอร์มภาษี ซึ่งในการยื่นภาษีนับ ขึ้นอยู่กับประเภทของภาษี ในกรณีภาษีของตัวบุคคลธรรมดาแล้ว ให้ยื่นแบบโดยนับเป็นปีปฏิทิน โดยให้วันที่ดีตรารับแบบโดยสรรพากรเป็นวันที่เริ่มนับอายุความ

ส่วนการไม่ยื่นแบบฟอร์มภาษีนับ อายุความเริ่มนับหลังครบกำหนดการยื่นภาษี หากจำเลยได้รับการยกเว้นให้ยื่นแบบฟอร์มภาษีหลังกำหนด อายุความจะเริ่มนับหลังจากวันที่ เช่น หากเป็นวันที่ครบกำหนดยื่นภาษีคือ 15 เมษายน แต่จำเลยได้รับการยกเว้นจนถึง 16 สิงหาคม หากจำเลยไม่ยื่นในวันที่ 16 สิงหาคม อายุความเริ่มนับ 16 สิงหาคม

แต่หากเป็นกรณีจำเลยกระทำการหนีหรือหลีกเลี่ยงภาษีซึ่งโดยปกติจะเป็นการยื่นแบบฟอร์มโดยการแจ้งเท็จ เช่น กรอกรายการเท็จหรือปกปิดความจริง กฎทั่วไปถือว่า อายุความสำหรับการหนีภาษีนับจะนับต่อเมื่อวันที่ได้กระทำความผิดหรือวันที่ได้ส่งแบบฟอร์มภาษีโดยให้ถือว่าวันที่ล่าสุดเป็นหลัก ในกรณีที่มีการยื่นแบบฟอร์มภาษีโดยจำเลยได้ให้ข้อมูลเท็จไว้ อายุความจะเริ่มนับการกระทำความผิดครั้ง

ในกรณีไม่มีการยื่นแบบฟอร์มเสียภาษีแต่มีการกระทำการอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่กระทำการอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี

ในคดีหนีภาษีโดยสมรู้ร่วมคิด ซึ่งมีอายุความ 6 ปี มาตรา 6531 ข้อ 26 อายุความเริ่มนับตั้งแต่เมื่อรู้ถึงกระทำความผิด ทั้งนี้ กรมสรรพากรไม่ต้องมีหน้าที่นำสืบว่าทุกคนที่สมรู้ร่วมคิดนั้นได้กระทำความผิดบ้าง เพียงแต่รู้ว่ามีสมรู้ร่วมคิดและความผิดได้เกิดขึ้นแล้วก็เพียงพอแล้ว

2. การต่อหรือขยายอายุความสำหรับคดีภาษีอากร

ในการต่อหรือขยายอายุความนั้น มาตรา 6531 กำหนดกลไกและวิธีการในการต่ออายุความ โดยให้ทำเป็นหนังสือต่อข้าหลวงสรรพากรภายในอายุความ โดยอายุความจะต่อให้ 9 เดือน หลังจากได้ยื่นหนังสือขอต่ออายุความ อย่างไรก็ตาม การต่ออายุความมิใช่ให้เวลามากขึ้นที่ให้ผู้เจ้าหน้าที่ทำการฟ้องร้องคดี แต่เป็นกรณีที่หลักฐานในการฟ้องจะต้องมีพร้อม และพร้อมที่จะดำเนินคดีกับจำเลยก่อนที่จะขอต่ออายุความรัฐบาลจะต้องปฏิบัติตามขบวนการฟ้องร้องและต้องให้อาสาจำเลยโดยต้องทำการไต่สวนก่อน และถ้าขอต่ออายุความจะต้องยื่นภายในปีที่อายุความจะสิ้นสุดลง เพื่อให้ลูกขุนสามารถทำงานได้ ในปีก่อนๆ ก่อนที่อายุความจะสิ้นสุดลง อัยการต้องทราบว่า เมื่อนำคดีฟ้องศาลแล้ว จะทำให้การมีการพิจารณาคดีเร็วขึ้น และทำให้เจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานอื่นไม่มีเวลาพอที่จะค้นหาหลักฐานเกี่ยวกับกระทำความผิดด้วยภาษีอากร

3. อายุความไม่นับในคดีอาญา

ในบางกรณีกฎหมายได้ให้มีการหยุดนับอายุความหรือที่เรียกว่าอายุความสะดุดหยุดอยู่ในบางกรณีที่มีเหตุ เช่น ให้ไม่นับอายุความเมื่อมีการออกหมายเรียกบางประเภท หรือกรณีที่เจ้าหน้าที่จะต้องขอหลักฐานจากต่างประเทศ อายุความก็จะหยุดนับเพื่อรอหลักฐานตามที่ขอ

กฎหมายกำหนดไว้ว่า หากมีหลักฐานในต่างประเทศซึ่งเป็นที่ต้องการของเจ้าหน้าที่รัฐ และหากศาลเห็นว่าหลักฐานในต่างประเทศนั้นมีจริง ก็ให้อายุความหยุดนับ ณ วันที่มีหนังสือขอหลักฐานจากต่างประเทศ และอายุความเริ่มนับต่อเมื่อมีคำตอบจากต่างประเทศในเรื่องที่ขอนั้น อย่างไรก็ตาม มีเงื่อนไขว่า ห้ามเกิน 3 ปี และห้ามเกิน 6 เดือน ที่จะต้องนำคดีมาฟ้อง นับจากวันที่ที่ต่างประเทศได้ส่งหลักฐานหรือคำตอบมาให้แล้ว ทั้งนี้จะต้องฟ้องก่อนอายุความจะสิ้นสุดลง โดยไม่ต้องคำนึงข้อกำหนดอื่นในมาตรานี้ และอายุความสะดุดจะเริ่มนับหลังจากต่างประเทศได้ตอบหรือให้หลักฐานแล้ว โดยไม่จำเป็นว่ารัฐจะพอใจในหลักฐานหรือไม่ก็ตาม หากศาลไม่พอใจในหลักฐานและไม่สั่งให้หยุดนับอายุความ พนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องใหม่เพื่อขอให้ไม่นับอายุความได้อีก

4. กำหนดอายุความทางอาญาของรัฐ Minnesota

มลรัฐ Minnesota มีกฎหมาย (Minn.stat.§ 628.26) กำหนดอายุความสำหรับความผิดอาญาไว้ดังนี้

ตารางที่ 3.5 การกำหนดอายุความทางอาญาของรัฐ Minnesota

ประเภทความผิด	อายุความ
ความผิดที่มีคนตาย	ไม่มีอายุความ
ความผิดฐานลักพาตัว	ไม่มีอายุความ
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	ไม่มีอายุความ
ความผิดเกี่ยวกับเพศที่กระทำต่อผู้มีอายุน้อยกว่า 18 ปี	อายุความ 9 ปี เว้นแต่ผู้เสียหายมิได้แจ้งความภายใน 3 ปี
ความผิดเกี่ยวกับเพศที่กระทำต่อผู้มีอายุมากกว่า 18 ปี	อายุความ 9 ปี
ความผิดฐานเจ้าหน้าที่รับสินบน	อายุความ 6 ปี
ความผิดฐานลักทรัพย์	อายุความ 6 ปี
ความผิดฐานลักทรัพย์ ปลอมเช็ค ปลอมบัตรเครดิตมูลค่าสูงกว่า 35,000 เหรียญ	อายุความ 5 ปี

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

ประเภทความผิด	อายุความ
ความผิดฐานทิ้งขยะมีพิษ ปลอมเอกสาร	อายุความ 5 ปี
ความผิดฐานวางเพลิง	อายุความ 5 ปี
ความผิดอาญาอื่น ๆ	อายุความ 3 ปี
มีผลบังคับใช้ 1 สิงหาคม 2000 ก่อนมีการแก้ไขกฎหมายนี้มีคดีมาผู้อื่นเท่านั้นที่ไม่มีอายุความ	

ที่มา: Zollar, 2000.

5. การนับอายุความ

อายุความเริ่มนับเมื่อมีการกระทำผิดแล้ว ครอบคลุมประกอบทุกอย่าง อายุความเริ่มนับโดยไม่หยุดจนกว่าจะนำคดีขึ้นสู่ศาล ซึ่งศาลบางแห่งไม่เริ่มนับอายุความหากเป็นคดีทำความผิดต่อเนื่องกัน จนกว่าความผิดที่จำเลยกระทำนั้นได้สิ้นสุดลงแล้ว จึงเริ่มนับอายุความ

ศาล Minnesota ตีความว่า การซ่อนทรัพย์สินที่ถูกขโมย และรับของโจรนั้น เป็นการกระทำผิดต่อเนื่องตาม พ.ร.บ. อายุความ เพราะคำว่า ซ่อนเร้น และรับ หมายถึง การถือครองทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งมีหน้าที่จะต้องคืนทรัพย์สินแก่เจ้าของ และเมื่อยังไม่ได้คืนให้แก่เจ้าของความผิดก็ต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ (เป็นการตีความที่สอดคล้องกับแนวของศาลไทย)

อายุความจะไม่นับ เมื่อมีเหตุการณ์ ดังนี้

1. ระยะเวลาที่จำเลยไม่ได้อาศัยอยู่ในรัฐ Minnesota
2. ระยะเวลาที่จำเลยถูกดำเนินคดีก่อนขึ้นศาล
3. ระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการตรวจ DNA เว้นแต่จำเลยพิสูจน์ได้ว่าโจทก์ตั้งใจทำ DNA ล่าช้า เพื่อเอาเปรียบจำเลยในการต่อสู้คดี

ประวัติศาสตร์ฝ่ายนิติบัญญัติ การเปลี่ยนแปลง พ.ร.บ. อายุความเกิดขึ้นตามลำดับดังนี้

ปี 1989 คดีเกี่ยวกับเพศกระทำต่อเด็ก ฝ่ายนิติบัญญัติได้ต่ออายุความในคดีแบบนี้ให้ยาวขึ้นถึงแม้ผู้เสียหายไม่ได้แจ้งความร้องทุกข์ภายในกำหนดอายุความ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้เสียหาย เด็กผู้เสียหายอาจจะหวาดกลัว ไม่กล้าพูด หรือไม่เข้าใจจนกว่าเด็กนั้นจะโต จึงทราบว่าการถูกกระทำเช่นนั้นผิดกฎหมาย ฝ่ายนิติบัญญัติ จึงมีอำนาจเปลี่ยนอายุความ และฟ้องจำเลยได้ทุกเมื่อหลังจากได้มีการแจ้งความภายใน 2 ปี ทั้งนี้ จำกัดไว้เพียงผู้เสียหายห้ามเกินอายุ 25 ปี

ปี 1991 คดีเกี่ยวกับเพศกระทำต่อเด็ก ฝ่ายนิติบัญญัติได้ต่ออายุความจาก 2 ปี เป็น 3 ปี หากกระทำต่อเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทั้งนี้จำกัดไว้ว่าผู้เสียหายจะต้องมีอายุไม่เกิน 25 ปี ฝ่ายนิติบัญญัติได้แยกอายุความสำหรับคดีกระทำผิดต่อบุคคลอายุ 18 ปี หรือมากกว่า 18 ปี ให้มีอายุความ 7 ปี

ปี 1993 ขยายอายุความในกรณีจำเลยไม่ได้อาศัยอยู่ในรัฐ ฝ่ายนิติบัญญัติได้กำหนดไม่นับอายุความ (สะกดหยุดอยู่) ในกรณีที่จำเลยไม่ได้อาศัยอยู่ในรัฐ ทั้งนี้ให้ใช้กับทุกคดี ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข โดยให้ใช้กับคดีที่มีอายุความ 3 ปี เท่านั้น

ปี 1994 มาตรการก่อนขึ้นศาล ฝ่ายนิติบัญญัติได้เพิ่มมาตรการให้อายุความสะดุดอยู่ในกรณีที่ผู้ต้องหาเข้าร่วมมาตรการนี้

ปี 1995 ความผิดเกี่ยวกับเพศ อายุความเดิมจาก 7 ปี เป็น 9 ปี และไม่นับอายุความในช่วงระหว่างตรวจ DNA

ปี 2000 ยกเลิกอายุความสำหรับคดีมีคนตาย ลักพาตัว และความผิดเกี่ยวกับเพศที่พิสูจน์ได้ทาง DNA ก่อนมีการเปลี่ยนแปลง ส่วนคดีฆาตกรรม ไม่มีอายุความ หากไม่สามารถตรวจสอบ DNA ได้ ให้อายุความให้เป็นไปตามที่มีอยู่ (Zollar, 2000)

กรณีศึกษาของศาลอุทธรณ์ภาค 7 เลขที่ 96-1694

(<http://findlaw.com/7th/961694.html>)

รัฐบาลสหรัฐฯ

โจทก์

GAIL R. WINNIE

จำเลย

ผู้อุทธรณ์

ARGUED September 4, 1996 -- DECIDED October 7, 1996

จำเลยเดินทางไปล่าสัตว์ใน Africa ในปี 1981 ขณะล่าสัตว์ จำเลยได้ยิงเสือดาว 1 ตัว และได้ถูกนำส่งมาจาก Africa ถึงบ้านของจำเลยที่สหรัฐ โดยจำเลยได้นำเสือดาวตัวนี้มาสภาพไว้แล้วติดโซว์ไว้ที่กำแพงใน Basement บ้านของตน ในปี 1992 หน่วยงานสงวนสัตว์ป่าได้มาที่บ้านของจำเลย และได้ยึดซากเสือดาวตัวนี้ไป และฟ้องจำเลยในข้อหาฆ่าสัตว์ป่าสงวนไว้ในครอบครอง หลังจากเสือดาวได้ถูกเจ้าหน้าที่ยึดไป 3 ปี รัฐบาลสหรัฐได้ฟ้องจำเลยในข้อหาการครอบครองเสือดาวโดยมิชอบตาม พ.ร.บ. สงวนสัตว์ป่า 16 U.S.C. มาตรา 1538 (C) (!)

จำเลยได้ครอบครองเสือดาวติดต่อกันมาตั้งแต่ปี 1981 องค์ประกอบในการกระทำ ความผิดเกิดขึ้นในปี 1981 จำเลยต่อสู้ว่า รัฐบาลใช้เวลานานเกินไปที่จะนำคดีมาฟ้อง หากรัฐบาลจะฟ้องก็ควรจะต้องฟ้องภายในปี 1986 เนื่องจากอายุความ 5 ปี รัฐต่อสู้ว่า จำเลยกระทำความผิดโดยนำเข้าเสือดาวซึ่งเป็นสัตว์ป่าสงวนอย่างผิดกฎหมาย และครอบครองเสือดาวนี้เรื่อยมา ดังนั้นการกระทำความผิดจะยุติลงต่อเมื่อจำเลยได้ยุติการครอบครองเท่านั้น ดังนั้น จำเลยยุติการครอบครองในปี 1982 ดังนั้นอายุความยังเหลืออีกมากที่จะนำคดีมาฟ้องร้อง ด้วยเหตุนี้จำเลยจึงรับสารภาพ

รับโทษจำคุก 6 เดือน โดยรอการลงโทษไว้ และปรับ 500 เหรียญ แต่จำเลยขอให้บันทึกเรื่องอายุความไว้ในสำนวนแห่งคดีนี้

ส่วนจำเลยที่ต่อสู้เรื่องครอบครองสัตว์ป่าสงวนไว้ตั้งแต่ปี 1982 ถึง 1992 นั้น ทางจำเลยได้ให้การไว้เช่นนั้น จำเลยต่อสู้ว่าความผิดที่ได้กระทำไปนั้น เกิดขึ้นในปี 1981 ทั้งนี้ ความผิดนี้เป็นความผิดเพียงส่วนหนึ่ง ความผิดอีกส่วนหนึ่งคือ มีสัตว์ป่าสงวนไว้ในครอบครอง และความผิดจะสิ้นสุดลงต่อเมื่อจำเลยเลิกครอบครองสัตว์ป่า หรือมีไว้ซึ่งสิ่งที่มีชอบด้วยกฎหมาย

มีเสือดาวไว้ในครอบครอง เหมือนมีเฮโรอีนไว้ในครอบครอง ซึ่งเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ระยะเวลาครอบครองที่ยาวนานไม่ได้ทำให้การครอบครองนั้นถูกกฎหมาย มิเช่นนั้น ใครก็ได้ซ่อนเร้นเสือดาวไว้เกิน 5 ปี แล้วก็นำมาโชว์ หรือสวมใส่ก็ได้ ซึ่งพิจารณาแล้วว่าไม่ถูกต้อง โดยไม่ต้องพิจารณาเป็นอย่างอื่นว่าเป็นความผิดต่อเนื่องหรือไม่ ศาลแขวงได้พิพากษาไว้ว่า จำเลยได้กระทำความผิดมีเสือดาวไว้ในครอบครองโดยมิชอบนับจากวันที่ครอบครอง จนถึงวันที่เสือดาวได้ถูกยึดไปในคดีอาญา อายุความที่ได้กำหนดไว้มีวัตถุประสงค์ให้นาคดีมาฟ้องภายในกำหนดเวลาอายุความป้องกันจำเลยที่จะต้องนำคดีเก่าๆ มาฟ้องร้อง และเพื่อให้พนักงานอัยการทำงานอย่างรวดเร็วในคดีอาญา ในกรณีที่เป็นความผิดต่อเนื่อง จะต้องศึกษาคดีนี้ทหารของนาย Robert Toussie ผู้ซึ่งเกิดในปี 1941 และอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ในปี June 23 1959 จำเลยนี้ไม่ได้เข้าเกณฑ์ทหารตามกฎหมายภายใน 5 ปี หลังจากอายุครบ 18 ปี ต่อเนื่องมาในปี 1967 จำเลยถูกฟ้องคดีนี้ทหารโดยรัฐบาลฟ้องว่าความผิดนี้ทหารเป็นความผิดต่อเนื่องและอายุความที่กำหนดไว้ 5 ปี นั้น ไม่ทำให้อายุความหมดไปที่จะนำจำเลยมาฟ้องต่อศาล แต่ศาลสูงสหรัฐ Supreme Court ไม่เห็นด้วย โดยได้กล่าวไว้ว่าความผิดต่อเนื่องนั้นจะต้องใช้กับคดีอาญาที่ได้สรุปไว้ว่าเป็นความผิดต่อเนื่องตามสถานการณ์ที่ได้จำกัดไว้ หรือการกระทำที่เป็นอาญานั้น ซึ่งทางฝ่ายนิติบัญญัติจะต้องระบุไว้ชัดเจนว่า เป็นความผิดต่อเนื่อง

6. อายุความสำหรับคดีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

หลายมลรัฐได้ยกเลิกอายุความสำหรับคดีข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่ง รัฐนิวยอร์ก กำลังศึกษาที่จะยกเลิกอายุความสำหรับคดีกระทำชำเรา

จนถึงปัจจุบันนี้ คดีกระทำชำเรานั้นจะต้องฟ้องภายในอายุความ 5 ปี มิฉะนั้นจะฟ้องจำเลยไม่ได้ หากกฎหมายใหม่ได้ถูกนำมาบังคับใช้คดีกระทำชำเราก็ดังกล่าวจะไม่มีอายุความ จำเลยจะถูกจับและดำเนินคดีได้ทุกเมื่อ เหมือนคดีฆ่าคนตาย

ปัจจุบันนี้สาธารณะชนทราบถึงเรื่องอายุความในปี 2005 พนักงานอัยการเมือง Manhattan ได้ฟ้องนาย Worrell เนื่องจากในปี 1973 นาย Worrell ได้กระทำชำเราผู้หญิงคนหนึ่งชื่อ

Kathleen Ham อายุ 26 และคดีนี้ได้มีการฟ้องร้องหลังจาก 30 ปี Worrell ถูกฟ้องเมื่อ 33 ปีก่อน แต่คดียังไม่ถึงที่สุด Worrell ได้ประกันตัวและหลบหนีประกัน

ในคดีนี้อายุความจะไม่นับ (หยุดอยู่หรือหยุดลง) ตาม พ.ร.บ. อายุความ นาย Worrell ถูกจับในรัฐ Georgia เมื่อเขาต้องการไปซื้อปืน เนื่องจากมีการเช็คประวัติและตรวจพบมีหมายจับจากรัฐ New York ดังนั้น นาย Worrell จึงถูกจับตัวส่งรัฐ N.Y. เพื่อดำเนินคดีต่อไป

มีการขยายจาก 1 ปี เป็นอายุความ 5 ปี ในคดีแพ่งสำหรับข่มขืนกระทำชำเรา

ในปี 1960 กลุ่มสิทธิสตรีก็ได้เดินขบวนเรียกร้องคดีความผิดทางเพศต่อผู้หญิงนั้น ให้เป็นเรื่องควันทที่ฝ่ายนิติบัญญัติต้องพิจารณา เนื่องจากการพิจารณาคดีกระทำชำเราเป็นคดีที่ยากที่จะต้องพิสูจน์สำหรับผู้เสียหาย

ความคิดที่ว่าความผิดเกี่ยวกับเพศต่อสตรีในอดีต คิดว่าฝ่ายสตรีเป็นฝ่ายผิด เนื่องจากอาจจะยินยอมหรือสมยอม กฎหมายวางหลักไว้ว่าต้องมีพยานบุคคลหรือพยานวัตถุที่ฝ่ายหญิงจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นฝ่ายที่ต่อต้านการถูกกระทำชำเรา และจะต้องมีการตรวจสอบผู้เสียหายเรื่องเพศในอดีต หากว่าผู้เสียหายถูกกระทำชำเราโดยผู้ที่ไม่ใช่คนแปลกหน้า จะไม่ถือว่ากระทำชำเรา ในปี 1970 กฎหมายเริ่มเปลี่ยนแปลง คดีกระทำชำเราฟ้องร้องได้ง่ายขึ้น แต่ใน New York อายุความยังคงเหมือนเดิมคือ 5 ปี ต่อมาในปี 1970 มีการแก้ไขกฎหมายอายุความเนื่องจากการเดินขบวนเรียกร้องโดย Organization for Women และ ขณะนี้มี DNA และเราสามารถจับตัวคนร้ายได้โดยอาศัย DNA ในกรณีที่คนร้ายที่ไม่เคยรู้จักได้หลบหนีไป

ทนายจำเลยในคดีข่มขืนเห็นว่า หากนำคดีสู่ศาลหลังจากกระทำความผิดแล้ว 20-25 ปี ใครจะจำความอะไรได้ เช่น เหตุเกิดที่ไหน มีอะไรเพิ่มขึ้น ผู้ถูกกล่าวหา ไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทนายจำเลยได้ให้ความเห็นว่า การใช้หลักฐาน DNA ที่หลายปีผ่านไปนั้นอาจจะเป็นเรื่องละเมิดต่อสิทธิส่วนตัว

รัฐ New York มีอายุความเรื่องความผิดทางเพศที่สั้นที่สุด ในปี 2005 มี 690 คดี ที่ไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาได้เนื่องจากขาดอายุความ แต่เมื่อมีการเปลี่ยนอายุความแล้ว เราก็สามารถนำคดีฟ้องร้องต่อศาลได้ เพื่อความยุติธรรมของผู้ตกเป็นเหยื่อ

พฤษภาคม 22 กันยายน 2005 เกิดคดีบาทหลวงทางศาสนาได้ปกปิดความผิดเกี่ยวกับเพศที่ได้กระทำต่อเด็กมานานหลายสิบปี

Grand Jury ได้สวนได้ความว่า มีบาทหลวงอย่างน้อย 63 คน ได้กระทำความผิดทางเพศต่อเด็กมานานหลายสิบปี และบาทหลวงคนอื่นได้ช่วยกันปกปิดความผิด แต่มีบาทหลวงหลายคนต้องการให้จัดการพวกบาทหลวงที่กระทำความผิดทางเพศต่อเด็กเพื่อป้องกันเด็กที่อยู่ภายใต้การดูแลของพวกเขา

ในนิวฟาว์แลนด์ ในวันที่ 1 เมษายน ปี ค.ศ. 1996 กฎหมายอายุความเก่า ได้ถูกยกเลิก เปลี่ยนแปลงอายุความใหม่ และมีอายุความพิเศษสำหรับความผิดอื่นๆ อายุความใหม่สั้นกว่าอายุความเดิม แต่ได้บัญญัติการต่ออายุความหรือไม่นับอายุความในกรณีพิเศษ

ในคดีเรียกร้องทางแพ่ง เดิมอายุความ 2 ปี 6 ปี และ 10 ปี และคดีแบบไม่มีอายุความ รายละเอียดแต่ละแบบจะมีการระบุไว้ หากไม่มีการระบุไว้ ให้ใช้อายุความ 6 ปี

อายุความ 2 ปี

มาตรา 5 กำหนดอายุความไว้ 2 ปี บางคดีก็ไม่มี การเปลี่ยนแปลงอายุความ แต่มีหลายคดี ที่อายุความลดลง ตัวอย่างเช่น

การเรียกร้องค่าเสียหาย	อายุความใหม่(ปี)	เดิม(ปี)
อุบัติเหตุรถยนต์	2	2
ทำร้ายร่างกาย	2	4
ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากแพทย์	2	2
ลื่นและล้มลง	2	6
บาดเจ็บเกิดจากอสังหาริมทรัพย์	2	6
บาดเจ็บและทรัพย์สินเสียหาย	2	6
บาดเจ็บและเสียหายเนื่องจากผิดสัญญา	2	6
กักขังหน่วงเหนี่ยว	2	4

การเรียกร้องค่าเสียหาย	อายุความใหม่(ปี)	เดิม(ปี)
ฟ้อง/ดำเนินคดีผิดพลาด	2	4
เรียกค่าเสียหายกรณีคนตายจากอุบัติเหตุ	2	1

การเรียกร้องค่าเสียหายต่อร่างกาย/ทรัพย์สิน รวมถึงสูญเสียทางเศรษฐกิจ เกิดจากบาดเจ็บ การเรียกร้องแบบนี้ อาจจะเป็นการละเมิด/กฎหมาย นิติกรรม หรือ พ.ร.บ. เกี่ยวกับหน้าที่

อายุความ 6 ปี

ข้อหา/เรียกร้อง	พ.ร.บ.ใหม่(ปี)	เดิม(ปี)
เรียกร้องให้ใช้หนี้	6	6
เรียกร้องให้คืนทรัพย์สินหรือ	6	6
ทรัพย์สินเสียหายเพราะไม่ได้ส่งคืน		
ละเมิดอื่นๆ ที่ไม่ได้อธิบายไว้ในมาตรา 5	6	6

ให้ปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ลงลายมือชื่อไว้

6

20

อายุความ 10 ปี

ข้อหา/เรียกร้อง	พ.ร.บ.ใหม่	เดิม
เรียกร้องเรื่องที่ดิน(ยกเว้นที่ดินหลวง)	10	20
เรียกร้องขอรับมรดก	10	20
เรียกร้องทรัพย์สินหรือเรียกทรัพย์สิน	10	6
ฟ้องร้องทรัพย์สินเรื่องเท็จ	10	จาก 6 ปีถึง ไม่มีอายุความ

ไม่มีอายุความ

ข้อเรียกร้อง	พ.ร.บ.ใหม่	เดิม
เรียกร้องให้ปฏิบัติตามคำสั่งศาล	ไม่มีอายุความ	ไม่มีอายุความ
เรียกร้องโฉนดที่ดินที่ผู้ร้องครอบครองอยู่	ไม่มีอายุความ	ไม่มีอายุความ
เรื่องงานของที่ดินที่ผู้เรียกร้องครอบครองอยู่	ไม่มีอายุความ	ไม่มีอายุความ
เกี่ยวกับที่ดินบางเรื่อง	ไม่มีอายุความ	ไม่มีอายุความ
ความผิดเกี่ยวกับเพศที่กระทำต่อผู้ได้บังคับบัญชา	ไม่มีอายุความ	4 ปี

7. การเริ่มนับอายุความ

ประเด็นการเริ่มนับอายุความมีความสำคัญมากพอ ๆ กับระยะเวลากำหนดของอายุความ อายุความจะเริ่มนับ เมื่อผู้เสียหายมีสิทธิที่จะฟ้องร้องได้นับจากวันที่ที่เกิดความเสียหาย บางครั้ง ความเสียหายเกิดขึ้นภายหลัง เช่น ผู้ผลิตรถยนต์อาจจะออกแบบและประกอบเข้มงวดไม่ถูก การกระทำผิดแบบนี้เกิดขึ้นก่อนที่ผู้เสียหายจะซื้อรถ ทั้งนี้ผู้บริโภคไม่เกิดความเสียหายหากไม่มี อุบัติเหตุเกิดขึ้น หากมีอุบัติเหตุและเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและชีวิตแล้ว อายุความก็เริ่มนับ จากวันที่ที่เกิดอุบัติเหตุ อายุความ 2 ปี จะเริ่มนับจากวันที่เกิดอุบัติเหตุทำให้ผู้บริโภคเสียหาย ไม่ใช่วันที่ผลิตรถยนต์

อายุความจะไม่เริ่มนับจนกว่าผู้เสียหายทราบถึงความบกพร่องของสินค้า/ความเสียหาย/ ความประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการอาชีพ และกระทำผิดสัญญา และประมาททำให้คนไข้ตาย ภายหลัง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเป็นจริง ผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ว่าตนรู้ภายหลัง โดยไม่ทราบมาก่อน นี้ทั้งนี้กฎข้อนี้จะไม่ช่วยให้ผู้เสียหายจงใจ หรือประมาทเลินเล่อที่จะทำตนไม่ทราบ

มาตรา 15 กำหนดไว้ว่า อายุความจะไม่เริ่มนับจนกว่าผู้เสียหายจะหายจากการเป็นบุคคล หย่อนความสามารถ จึงเริ่มนับอายุความ หากอายุความได้เริ่มนับแล้ว และต่อมาผู้เสียหายเกิด หย่อนความสามารถให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ จนกว่าผู้เสียหายหายจากการหย่อนความสามารถ

8. การกำหนดอายุความของประเทศแคนาดา

โดยทั่วไปแล้วในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์นั้น จะตรากฎหมายกำหนดอายุความขึ้น สำหรับประเทศแคนาดา อายุความทางอาญาสำหรับคดีเล็กๆทั่วไป คือ 6 เดือนนับแต่วันที่เกิดทำผิด เช่น การกระทำอนาจาร เว้นแต่พนักงานอัยการและผู้กระทำความผิดได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น แต่สำหรับในกรณีร้ายแรง เช่น ข่มขืน จะไม่มีอายุความ ส่วนในคดีแพ่งเริ่มนับเมื่อทราบว่ามีเสียหาย หรือในคดีอาญาบางกรณีอายุความจะเริ่มนับภายหลังจากเหตุการณ์บางอย่างสิ้นสุดลง เช่น ผู้มีความจำเอนได้ถูกกระทำอนาจาร และภายหลังจำได้หลังจากได้รับการรักษาความจำเอนหายแล้ว

9. หลักการและเหตุผล

กฎหมายอายุความจะต้องมีความเป็นธรรม เพราะเวลาผ่านไป ความจำก็ลืมหลักฐานหายไป และผู้คนที่ไม่อยากจะเสียเวลาในการนำคดีขึ้นสู่ศาลเพราะจะทำมาหากิน อายุความขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละรัฐ แต่ละจังหวัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของคดี เช่น ฆาตกรรม หรืออาชญากรรมสงคราม ที่เป็นที่ย่ำแย่และน่ากลัวต่อสาธารณชนและสังคม จึงจะไม่มีอายุความในกรณีแพ่ง อสังหาริมทรัพย์จะมีอายุความมากกว่าคดีหมิ่นประมาท ในบางครั้ง คดีอาญาร้ายแรงได้ถูกเปิดเผยหรือเพิ่งจะทราบ แต่ผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไปจนพ้นอายุความแล้ว

10. การขาดอายุความ

การขาดอายุความ หากจำเลยยกขึ้นต่อสู้ คดีนั้นก็จะถูกยกฟ้อง แต่ศาลบางเขตอาจจะให้ชะลอการฟ้องไว้ก่อน ดังนั้นอายุความจะไม่นับในเวลาดังกล่าว เช่น ชาวชนกระทำความผิด คดีจะชะลอไว้จนกว่าชาวชนเด็กจะบรรลุนิติภาวะ หรือในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลล้มละลาย ศาลจะชะลอให้ผ่านพ้นระยะเวลาล้มละลายก่อน จึงจะดำเนินคดีต่อไป

มีหลักการอีกหลายประการในการรื้อการฟ้องในหลายคดี เช่น แพทย์ได้กระทำความผิดซึ่งคนไข้ไม่ทราบ จะทำการฟ้องร้องได้ ต่อไปเมื่อคนไข้ได้หายจากการรักษาแล้ว บางกรณีเกี่ยวกับผู้เยาว์ เช่น หากผู้เยาว์ประสบอุบัติเหตุรถยนต์ในเวลาอายุ 10 ขวบ สามารถฟ้องคดีได้เมื่อถึงอายุ 18 ปี นับว่าเป็นเรื่องไม่เป็นธรรมหากจำเลยใช้อายุความมาเป็นข้อต่อสู้ เช่น คดีที่เด็กไม่สามารถทำอะไรได้ เพราะผู้ใหญ่ข่มขู่มิให้ไปแจ้งความ หรือมีการหลอกลวงผู้กระทำความผิดฝ่ายหนึ่งว่าจะชดเชยค่าเสียหายให้ แต่ละเลยจนขาดอายุความไป

โดยทั่วไปอายุความอาจจะยาวหรือสั้นนั้น หากดูกรณีตกลงกัน เช่น ในกรณีสัญญาซื้อขายสินค้าอายุความตกลงกันไม่น้อยกว่า 1 ปี แต่ห้ามเกิน 2 ปี ระยะเวลาที่แต่ละฝ่ายไม่ฟ้องคดีนั้นยังไม่ปรากฏแน่ชัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความคิดของแต่ละศาล

3.3 แนวทางขององค์การสหประชาชาติ

ในขณะนี้อองค์การสหประชาชาติก็ได้มีแนวโน้มจะให้ความสำคัญกับการเพิ่มมาตรการพิเศษในเรื่องอายุความ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี โดยในองค์การสหประชาชาติ โดยในอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ (United Nations against Transnational Organized Crime 2000) ข้อที่ 11.5 ที่ว่าด้วยการฟ้องดำเนินคดี การพิจารณาพิพากษาคดี และการลงโทษได้กำหนดให้ประเทศภาคีกำหนดอายุความให้มีระยะเวลายาวนานขึ้นในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม¹⁸¹ และในอนุสัญญาของสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต (United Nations Convention Against Corruption 2003)¹⁸² ข้อที่ 29 ที่ว่าด้วยบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยอายุความก็ได้กำหนดว่า “ประเทศภาคีแต่ละประเทศ ในกรณีที่สมควรพึงกำหนดบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยระยะเวลาของอายุความภายใต้กฎหมายของประเทศนั้นในเรื่องเกี่ยวกับการฟ้องร้องดำเนินคดีสำหรับความผิดที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้ให้นานพอสมควร และพึงกำหนด ให้มีระยะเวลาของอายุความยาวนานขึ้นหรือกำหนดให้อายุความนั้นสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดนั้นได้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม”¹⁸³

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายเรื่องอายุความ แม้จะมีความสำคัญในแง่ที่จะเป็นการวางกรอบในการดำเนินคดีอาญา โดยเร่งให้มีการดำเนินการภายในกำหนดเวลาอันสมควร เพื่อรักษาความยุติธรรม อันอาจเกิดขึ้นจากการที่ประจักษ์พยานได้ลืมเลือนเหตุการณ์ที่พบเห็น หรือ พยานเอกสารหรือพยานวัตถุได้เสื่อมสลายหรือสูญหายไปตามกาลเวลา ทั้งจะเป็นการลดภาระของทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐในการติดตามหลักฐานมาดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด แต่เนื่องจากสภาพความรุนแรงของการกระทำความผิดที่เพิ่มมากขึ้นในทุกวันนี้ ทำให้นานาชาติได้มีการทบทวนหลักเกณฑ์เรื่องอายุความที่ได้นำมาใช้ และมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม เช่น กำหนดให้อายุความสะดุดหยุด

¹⁸¹ รายละเอียดของอนุสัญญา โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ชาติ ชัยเดชสุริยะ, และณัฐวสา ฉัตรไพฑูรย์, ผู้แปล, อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนากระบวนการยุติธรรม, 2548), 111-142.

¹⁸² ลงนามที่กรุงเม็กซิโก ประเทศเม็กซิโก เมื่อวันที่ 9-11 ธันวาคม ค.ศ. 2003.

¹⁸³ รายละเอียดของอนุสัญญา โปรดดูเพิ่มเติมได้จาก กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ชาติ ชัยเดชสุริยะ, และณัฐวสา ฉัตรไพฑูรย์, ผู้แปล, อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการทุจริต, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนากระบวนการยุติธรรม, 2548), 123-170.

อยู่ เพื่อให้ทำให้รัฐสามารถเข้ามาดำเนินการกับผู้กระทำความผิดที่หลบหนีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากการเพิ่มสำคัญของกฎหมายอาญา โดยส่งสัญญาณเตือนถึงความเอาจริงเอาจังของรัฐในการที่จะเข้ามาดำเนินการกับผู้กระทำความผิด และจะเป็นการตัดแรงงูใจของบุคคลที่คิดจะไปก่อเหตุที่ไม่พึงประสงค์อันจะทำให้เกิดความเดือนร้อนก่อความเดือนร้อนแก่สังคม

บทที่ 4

วิเคราะห์ เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยและต่างประเทศ

อายุความอาญาตามกฎหมายไทยนั้น เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายสารบัญญัติ (Substantive law) ซึ่งเป็นไปตามลักษณะเดียวกันประเทศอื่นๆ ที่ใช้ระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมายหรือระบบซีวิลลอว์ ไม่ว่าจะเป็นประเทศเยอรมัน หรือประเทศฝรั่งเศส โดยถือว่าการกำหนดอายุความ หรือ Perscription นี้เป็นสาระสำคัญส่วนหนึ่งของเงื่อนไขในการใช้กฎหมายอาญา และจะมีการกำหนดอายุความไว้สำหรับความผิดอาญาทุกประเภทเสมอ ยกเว้นแต่ในบางกรณีเท่านั้นที่กฎหมายเห็นว่ามีความจำเป็นและสมควรจึงจะกำหนดไว้ในบางกรณีนั้นไม่มีอายุความ ให้หยุดนับอายุความหรือที่เรียกว่าให้อายุความสะดุดหยุดอยู่หรือสะดุดหยุดลง (Tolling/interrupted) หรือให้อายุความขยายออกไป

แม้ว่าสำหรับประเทศในระบบซีวิลลอว์นั้นอายุความจะเป็นส่วนหนึ่งของการใช้กฎหมายอาญาที่ต้องมีบัญญัติไว้ในกฎหมายสารบัญญัติก็ตาม แต่อย่างเช่นกฎหมายไทยนั้นก็ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับอายุความไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ (Procedural law) ด้วยเช่นเดียวกัน โดยกำหนดให้สิทธินำคดีมาฟ้องระงับไปเมื่อคดีขาดอายุความอย่างไรก็ดี ในบางประเทศเช่นประเทศเยอรมัน ไม่มีการบัญญัติเอาไว้ในวิธีสบัญญัตติดังเช่นกฎหมายไทย โดยกำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้ตรวจสอบอายุความซึ่งแตกต่างจากกฎหมายไทยที่เป็นข้อกฎหมายที่ผู้พิพากษาสามารถขืนมาพิจารณาได้เอง

การบัญญัติเรื่องอายุความเป็นกฎหมายสารบัญญัตินี้แตกต่างจากกฎหมายของประเทศในระบบคอมมอนลอว์ (Common law) เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ซึ่งโดยหลักแล้วในระบบคอมมอนลอว์นี้จะไม่มีการจำกัดใดๆ ในเรื่องเกี่ยวกับกำหนดเวลาฟ้องคดีเลย กล่าวคือสามารถฟ้องผู้กระทำความผิดในคดีอาญาได้เสมอไม่ว่าจะเป็นเวลาใด ซึ่งเป็นไปตามหลักที่ว่า nullum tempus occurrit rege (Time does not run against the king) นั่นคือ กษัตริย์ (หรือรัฐ) ย่อมสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้เสมอไม่ว่าเวลาจะผ่านไปเนิ่นนานเท่าใด ดังนั้น ข้อจำกัดในเรื่องของการฟ้องคดีด้วยเหตุแห่งการล่วงเลยของกาลเวลานั้นจึงเกิดเฉพาะแต่เท่าที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Statute) กำหนดไว้เป็นข้อยกเว้นอย่างชัดเจนเท่านั้น

ดังนั้น การใช้ศัพท์คำว่า “อายุความ” ของประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์จึงใช้คำว่า “Statute of Limitation” อันแสดงนัยว่าเป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้นโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยยอมรับว่าอายุความเป็นสิ่งที่สำคัญต่อความผาสุกของสังคมส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของมนุษย์และเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้มีการดำเนินคดีในเวลาที่เหมาะสมตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความตั้งแต่การประชุมรัฐสภาครั้งแรก (First congress) และจะใช้กับความผิดที่เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย (Statute) เสมอโดยถือว่าบทบัญญัติว่าด้วยอายุความนี้ผู้พิพากษาสามารถหยิบยกขึ้นมาพิจารณาพิพากษาได้เองแม้คู่ความไม่ได้กล่าวอ้าง

การกำหนดอายุความคดีอาญานั้น จากการศึกษาพบว่า ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายของไทยหรือต่างประเทศ ทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน อังกฤษ หรืออื่นๆ นั้น มีเหตุผลและวัตถุประสงค์ของการกำหนดอายุความสำหรับคดีอาญาในทำนองเดียวกัน กล่าวโดยสรุปคือ

1. เพื่อความชัดเจนถูกต้องและแม่นยำในการนำเสนอพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความจริงในการพิจารณาคดี หรือที่เรียกว่าเป็น “กฎแห่งการลืม” นั่นเอง กล่าวคือ พยานหลักฐานต่างๆ ที่อาจจะใช้ในการแสดงข้อเท็จจริงแห่งคดีไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลยนั้นย่อมลดความแม่นยำความน่าเชื่อถือไปตามระยะเวลาที่ล่วงเลยไป ทั้งความทรงจำของพยานบุคคล ความมีอยู่เป็นอยู่และความชัดเจนของพยานวัตถุ จึงควรที่จะต้องรีบดำเนินคดีตั้งแต่วันที่พยานหลักฐานต่างๆ เหล่านี้ยังสดอยู่อันจะทำให้กระบวนการค้นหาความจริงทั้งของโจทก์ จำเลย หรือรัฐ สามารถทำได้อย่างมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ซึ่งเหตุผลในประการนี้เป็นเหตุผลหลักของการกำหนดอายุความที่ได้รับการยอมรับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและยอมรับโดยนานาประเทศ

2. อายุความมีขึ้นเพื่อความเป็นธรรมแก่จำเลยหรือผู้ต้องหา โดยการป้องกันมิให้บุคคลต้องถูกฟ้องร้องคดีที่ผ่านมานานจนเกินสมควรแล้ว ซึ่งตัวจำเลยเองอาจจะไม่ได้เก็บพยานหลักฐานไว้เพราะไม่คิดว่าจะถูกฟ้องร้องดำเนินคดี อันจะทำให้การพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้ ในกรณีนี้มีใช่เป็นการปกป้องผู้กระทำความผิด แต่เป็นการคุ้มครองบุคคลทั้งๆ ไป เพราะทุกคนย่อมมีโอกาสที่จะถูกฟ้องร้องได้เช่นเดียวกัน

3. การมีกำหนดอายุความจะเป็นการเร่งรัดให้โจทก์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งตำรวจ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการต้องติดตามจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและรับโทษโดยเร็ว รวมตลอดถึงเร่งรัดให้โจทก์ซึ่งผู้เสียหายที่เป็นราษฎรต้องรีบดำเนินคดีหรือรีบใช้สิทธิของตนในส่วนของคุณค่าโดยไม่ชักช้า ซึ่งจะนำมาสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในข้อแรกได้อย่างจริงจัง นั่นคือ การให้มีการพิจารณาคดีในระหว่างที่พยานหลักฐานต่างๆ ยังสดอยู่ ทั้งเป็นการช่วยควบคุมตรวจสอบโจทก์ในระดับหนึ่ง กล่าวคือ เป็นการระงับมิให้มีการฟ้องเท็จในคดีโดยอาศัย

ประโยชน์จากการสูญหายไปซึ่งพยานหลักฐานเพราะเวลาที่ล่วงเลย นอกจากนั้นการกำหนดอายุความยังเป็นการลงโทษโจทก์ไม่ให้ฟ้องคดีเพราะความประมาทเลินเล่อหรือความละเลยเพิกเฉยของตนเอง ซึ่งในส่วนของกฎหมายไทยกรณีความผิดอาญาอันยอมความได้ซึ่งมีกำหนดอายุความร้องทุกข์หรือฟ้องคดีโดยผู้เสียหายเองไว้ก็เพื่อเร่งรัดให้ประชาชนผู้เสียหายกระตือรือร้นในการใช้สิทธิของตนเอง เพราะยิ่งแน่ใจว่าตนเองยอมชนะคดีมากเท่านั้นก็ยิ่งจะต้องการในการชนะคดี

4. ในระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีจากการถูกดำเนินคดีนั้น ย่อมถือว่าเป็นการทรมานผู้นั้นพอสมควรที่ไม่อาจใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างเช่นคนปกติได้ ซึ่งน่าจะถือได้ว่าเป็นการลงโทษอย่างหนึ่งแล้ว ดังนั้น หากว่าบุคคลนั้นต้องหลบหนีเป็นเวลาเท่ากับหรือนานกว่าโทษที่บุคคลนั้นอาจต้องได้รับจากการกระทำผิดฐานนั้นแล้ว ก็ไม่สมควรลงโทษผู้นั้นซ้ำอีก

5. การที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นสามารถหลบหนีอยู่ได้ด้วยความสะดวก ไม่ถูกจับดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นๆ อีกตราบนานพอกำหนดเวลาอายุความนั้น แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นได้สำนึกตนระมัดระวัง และปรับปรุงการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ซึ่งถือได้ว่าบรรลुวัตถุประสงค์การลงโทษหรือนโยบายอาญาในการป้องกันการกระทำความผิดอาญาได้ทางหนึ่งแล้ว จึงไม่สมควรจะลงโทษบุคคลนั้นอีก

6. วัตถุประสงค์ประการหนึ่งของการลงโทษทางอาญา คือ การยับยั้งไม่ให้ประชาชนอื่นเอาเยี่ยงอย่างในการกระทำความผิดได้เพราะกลัวจะถูกลงโทษ การรีบดำเนินคดีในระหว่างที่ประชาชนยังคงตื่นเต้นสนใจกับคดีอาญาที่เกิดขึ้นอยู่นั้น จึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการยับยั้งไม่ให้ผู้อื่นกระทำความผิดเช่นเดียวกัน แต่หากปล่อยให้เวลาผ่านไปเนิ่นนานแล้ว ประชาชนก็อาจลืมหรือจำคดีหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้แล้ว แม้จะมีการดำเนินคดีในการกระทำที่เกิดขึ้นก็อาจไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือประโยชน์ของการลงโทษทางอาญาในข้อนี้

7. เพื่อหาข้อยุติสำหรับคดีอาญาที่เกิดขึ้น และเพื่อจำกัดระยะเวลาของบุคคลที่อาจจะถูกดำเนินคดีอาญาในการกระทำที่กฎหมายได้บัญญัติเป็นความผิดและจะลงโทษไว้ ซึ่งเมื่อเป็นที่แน่นอนว่าคดีใดจะยุติหรือสิ้นสุดลงเมื่อใดนั้น บุคคลทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลย่อมจะเกิดความมั่นใจในการดำรงชีวิตหรือในการประกอบอาชีพของตนได้ที่จะส่งผลให้เกิดเสถียรภาพของสังคมในระดับหนึ่งได้ด้วย

8. เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (Efficiency) โดยการลดภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี เพราะในการพิจารณาหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่างๆ นั้นยิ่งเวลาผ่านไปเนิ่นนานเท่าใด ยิ่งเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ไม่ว่าค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินและที่เป็นทรัพยากรอื่น และเป็นการลดค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นจากความกลัวจนกลายเป็นความจำเป็นที่จะต้องเก็บเอกสารหรือพยานหลักฐานต่างๆ ไว้กับตัว เพราะไม่แน่ว่าจะถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาวันใด

อย่างไรก็ตาม เช่นเดียวกับประเทศไทย ในประเทศต่างๆ ก็เกิดกรณีพิพาทว่า ระยะเวลา หรือวัตถุประสงค์และเหตุผลในการกำหนดอายุความที่มีอยู่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ดังกล่าวข้างต้น นั้นไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแล้ว อาทิ

1. ในเหตุผลว่าด้วยกฎแห่งการลืมนั้น ปัจจุบันมีเทคโนโลยีต่างๆ มากมายที่สามารถทำให้ เก็บพยานหลักฐานต่างๆ ไว้ได้เป็นเวลานานโดยไม่เกิดการสูญหายหรือบอบสลาย และยังสามารถ สืบพยานหลักฐานล่วงหน้าได้โดยใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย หรือแม้กระทั่งการเก็บพยาน หลักฐาน ย้อนหลังที่ห่างจากการกระทำความผิดเป็นเวลานานก็ยังอาจแม่นยำได้ เช่น สหรัฐอเมริกาให้มีการ หยุดนับอายุความในการเก็บ DNA ไว้พิสูจน์เมื่อจับมีผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหาได้ในภายหลัง ดังนั้น แม้ว่าจะมีการกำหนดอายุความที่ยาวขึ้นหรือให้ขยายออกไปก็ไม่ได้ผลเสียต่อจำเลยในการ พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน

2. เนื่องจากการกำหนดอายุความนั้นเป็นการตัดสิทธิของบุคคลในการยื่นฟ้องร้องให้ ดำเนินคดีอาญาจึงนับเป็นการขัดขวางการเข้าถึงความยุติธรรมทางหนึ่ง นั่นคือ เป็นการตัดสิทธิ ประชาชนที่จะได้มีโอกาสชี้แจง (Right to be heard) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของกระบวนการ อันควรแห่งกฎหมาย (Due process of law) ที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลในอันที่จะคาดหวังจะ ได้รับคำตอบจากการดำเนินคดีในศาล การยกฟ้องคดีอันเนื่องจากการขาดอายุความนั้นคงนับว่า เป็นการบั่นทอนสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในคดีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น จริงๆ

3. อายุความอาจถือได้ว่าเป็นมาตรการหนึ่งในการเร่งรัดให้มีการดำเนินคดีซึ่งย่อมส่งผลให้ จำเลยหรือผู้ต้องหาได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็ว (Speedy trial) รวมทั้งสิทธิในการชี้แจง (Right to be heard) ด้วย ดังนั้น ในกรณีที่จำเลยหรือผู้ต้องหาหลบหนีหรือมีพฤติกรรมใดๆ ก็ ตาม อันเป็นหลบหนีกระบวนการยุติธรรม (Flight of justice) หรือเป็นการขัดขวางหรือส่งผลเป็น การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (Obstruction of justice) ก็เท่ากับว่าบุคคลนั้นได้ละสิทธิแล้ว ซึ่งสิทธิพื้นฐานของตนเองจึงไม่สมควรได้รับประโยชน์ของการล่วงเลยแห่งกาลเวลา การที่อายุ ความถูกขยายออกไปหรือการไม่กำหนดอายุความในบางกรณีจึงเป็นการยับยั้งการกระทำอันไม่ สุจริตของผู้ต้องหาหรือจำเลยอีกทางหนึ่ง

4. เพื่อเป็นการทำให้เกิดความเป็นธรรมและให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ในการบังคับใช้กฎหมาย สารบัญญัติ โดยมีให้คดีต่างๆ ยุติไปด้วยเหตุผลด้านเทคนิคในการดำเนินคดีเท่านั้น ดังนั้นในบางคดี การที่กฎหมายตัดสิทธิการลงโทษผู้กระทำความผิดแต่เพียงเพราะอายุความอาจทำให้เกิดผลกระทบ ต่อความไม่มั่นใจของประชาชนที่มีต่อศาลหรือกระบวนการยุติธรรม

5. ส่วนเหตุผลที่ว่า การหลบหนีเปรียบเสมือนเป็นการชดใช้โทษประการหนึ่งแล้วนั้น มีผู้คัดค้านว่าเป็นการเพิกเฉยคดโกงที่ปราศจากมูลความจริง อาทิ ในปัจจุบันพบว่า มีหลายกรณีที่หนีไปต่างประเทศแล้วปล่อยให้อายุความหมดไปก็กลับมาใช้ชีวิตในประเทศไทยต่อไปหาได้ทุกซ์ทรมานอย่างใดไม่

6. ส่วนที่ว่าเมื่อเวลาผ่านไปนั้น บุคคลย่อมสำนึกผิดและระมัดระวังในการประพฤติตัวให้ถูกต้องตามกฎหมายแล้วนั้น บางครั้งก็ไม่เสมอไป เช่นในกรณีผู้ที่มีนิสัยเป็นผู้ร้ายใจฉกรรจ์ หรือกระทำความผิดร้ายแรงอันแสดงให้เห็นถึงจิตใจชั่วร้ายที่ไม่อาจเยียวยาได้

4.1 หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดอายุความ

4.1.1 ประเทศเยอรมัน จากการศึกษา นั้น พบว่า กฎหมายไทยในส่วนที่เกี่ยวกับความนั้น เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ประเทศไทยได้นำหลักการและแนวคิดมาจากกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมัน โดยจะเห็นได้ว่า กฎหมายอาญาของเยอรมันได้แบ่งอายุความออกเป็น 2 ประเภท คือ อายุความการฟ้องคดี และอายุความการลงโทษ ซึ่งมีหลักการทั่วไปในการใช้ “อัตราหรือความรุนแรงของโทษ” ที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมาเป็นฐานในการกำหนดอายุความ ยกเว้น คดีความผิดฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาซึ่งกฎหมายบัญญัติไม่ให้อยู่ในบังคับของอายุความ โดยใช้ “ลักษณะของความผิด” มาเป็นหลักฐานในการกำหนดข้อยกเว้นดังกล่าว

4.1.2 ประเทศฝรั่งเศส ในประเทศฝรั่งเศสนั้น ก็ใช้ “อัตราโทษ” เป็นฐานในการกำหนดอายุความเช่นเดียวกัน โดยประมวลกฎหมายอาญากำหนดไว้ว่า โทษระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิดและคดีขาดอายุความ เนื่องจากในระบบกฎหมายฝรั่งเศสนั้น เฉพาะแต่พนักงานอัยการเท่านั้นที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ราษฎรไม่มีอำนาจเช่นนั้นได้ ดังนั้น การสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องจึงอยู่ที่ดุลพินิจของอัยการ แต่แม้อัยการจะมีคำสั่งไม่ฟ้องไปแล้ว ก็ยังอาจกลับมาสั่งฟ้องใหม่ในคดีเดียวกันได้อีกตราบเท่าที่คดีนั้นๆ ยังไม่ขาดอายุความ

4.1.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เฉพาะคดีความผิดที่ระวางโทษประหารชีวิตเท่านั้นที่ได้ใช้ “ประเภทโทษ” เป็นฐานในการกำหนดอายุความ โดยกำหนดให้ความคิดเหล่านั้นเป็นคดีความผิดที่ไม่มีอายุความ

ส่วนกรณีอื่นๆ นั้นได้ใช้ “ลักษณะหรือประเภทความผิด” เป็นฐานในการกำหนดอายุความ กล่าวคือ การกำหนดระยะเวลาสั้นยาวของอายุความจะไม่คำนึงถึงเฉพาะแต่ความหนักเบาของโทษดังเช่นที่ประเทศไทยใช้ แต่จะพิจารณาจาก “ความร้ายแรง” แห่งการกระทำความผิด “ลักษณะ” ของการกระทำความผิด และเงื่อนไขในด้านของการ “แสวงหาพยานหลักฐาน”

ตัวอย่างเช่น ในคดีก่อการร้ายนั้นเป็นคดีอาญาที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวมอย่างรุนแรงจึงกำหนดให้เป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความ ในคดีเกี่ยวกับการจารกรรมศิลปวัตถุโบราณนั้นมีอายุความที่ยาวถึง 20 ปี เนื่องจากกฎหมายเห็นว่าการหาพยานหลักฐานเพื่อมาพิสูจน์ที่มาของศิลปวัตถุโบราณนั้น ยุ่งยาก หรือในคดีเกี่ยวกับสถาบันการเงินจะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและสอบสวน คำนินคดีก็สมควรต้องมีอายุความยาว 10 ปี เพื่อให้เวลาในการตรวจสอบ เป็นต้น

4.1.4 ประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญาของไทยนั้นแบ่งประเภทของอายุความออกเป็น 4 ประเภท คือ อายุความการฟ้องคดี อายุความหลังฟ้องคดีในกรณีจำเลยหลบหนีหรือวิกลจริต อายุความการลงโทษหลังมีคำพิพากษาถึงที่สุด และอายุความร้องทุกข์กรณีความผิดอันยอมความได้ ซึ่งได้กำหนดให้มีอายุความสำหรับความผิดทุกประเภท

ในการกำหนดรูปแบบอายุความนั้น ยกเว้นกรณีของอายุความร้องทุกข์ กฎหมายไทยใช้ “อัตราหรือความรุนแรงโทษ” เป็นฐานในการพิจารณากำหนดอายุความ โดยกำหนดอายุความสูงสุด คือ อายุความ 20 ปี สำหรับความผิดที่ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุก 20 ปี และมีอายุความลดหลั่นลงไปตามอัตราโทษในแต่ละช่วงจนถึงอายุความต่ำสุดคือ 1 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 เดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

จากกำหนดระยะเวลาของอายุความดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า นอกจากโทษประหารชีวิต และจำคุกตลอดชีวิตแล้วนั้น ระยะเวลาของอายุความนั้นจะยาวนานกว่าระยะเวลาที่อาจจะถูกลงโทษทั้งสิ้น โดยกำหนดอายุความนานที่สุด 20 ปี ซึ่งเนื่องจากในขณะร่างประมวลกฎหมายอาญานั้นโทษจำคุกสูงสุดที่ถึงจะลงได้ตามกฎหมายอาญา คือ โทษจำคุก 20 ปี จึงได้ใช้ระยะเวลา 20 ปี เป็นระยะเวลาสูงสุดของอายุความ

สำหรับอายุความร้องทุกข์เท่านั้นที่ใช้ประเภทของความผิดเป็นฐานในการกำหนดอายุความ กล่าวคือ เป็นการกำหนดอายุความตามประเภทความผิดที่เป็นความผิดอันยอมความได้หรือความผิดต่อส่วนตัวกับความผิดอันยอมความไม่ได้หรือความผิดต่อแผ่นดินซึ่งก็เกินไปเพื่อเร่งรัดให้ผู้เสียหายได้เอาใจใส่ที่จะเร่งรัดใช้สิทธิอันเป็นสิทธิส่วนตัวของตนเองโดยเร็ว

เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าในการกำหนดอายุความของไทยโดยอาศัยความสัมพันธ์ของฐานความผิดกับอัตราโทษที่ระวางไว้หรือโทษที่จะลงกับผู้กระทำความผิดนั้น โดยหลักการแล้วก็นับได้ว่าสอดคล้องกับหลักการทั่วไปที่ใช้ในต่างประเทศ ยกเว้นแต่ในบางกรณีเท่านั้นที่เห็นว่า มีความจำเป็นและเหมาะสมแล้วที่กฎหมายไทยสมควรจะนำ “ประเภทหรือลักษณะของฐานความผิด” มาเป็นปัจจัยในการกำหนดรูปแบบของอายุความสำหรับฐานความผิดบางประเภท

4.2 กำหนดอายุความ: กรณีที่ไม่มีอายุความ (No prescription or statute of limitation)

4.2.1 ประเทศเยอรมัน ประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมัน (Strafgesetzbuch, StGB หรือ Code of criminal law) ได้กำหนดให้ความผิดอาญาฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Section 220a.) และความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา (Section 211) เป็นฐานความผิดที่ไม่อยู่ในบังคับของอายุความ ซึ่งหมายความว่า ย่อมสามารถฟ้องคดีในฐานความผิดดังกล่าวเมื่อใดก็ได้ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวนี้ได้มีขึ้นเมื่อมีการฟ้องอาชญากรรมขึ้นเนื่องมาจากเหตุผลว่าการกระทำที่เข้าข่ายเป็นการ “ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา” และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การ “ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์” นั้น มีลักษณะของการกระทำที่น่ากลัวและโหดร้ายซึ่งไม่สมควรจะใช้หลักการเดียวกับอาชญากรรมทั่วไปและไม่อาจยกโทษให้ได้

4.2.2 ประเทศฝรั่งเศส กฎหมายของประเทศฝรั่งเศส กำหนดอายุความไว้สำหรับความผิดทุกประเภท โดยมีอายุความนานที่สุดคือ 10 ปี แต่สำหรับความผิดบางประเภทนั้น ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ให้เป็นคดีที่ไม่มีอายุความ ได้แก่ ความผิดอาญาฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และความผิดที่เป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติหรือต่อมนุษยธรรม ซึ่งอาจรวมถึงกรณีการใช้เทคโนโลยีหรือกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้ในการกระทำความผิด เช่น กรณีการโคลนนิ่งซึ่งต้องห้ามกฎหมายฝรั่งเศส และความผิดประเภทนี้เองที่จะไม่มีอายุความ

4.2.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับกฎหมายกลางของสหรัฐอเมริกานั้น ได้กำหนดให้การฟ้องคดีความผิดที่มีโทษประหารชีวิตนั้นจะสามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องมีข้อจำกัด (18 U.S.C.3281)

นอกจากความผิดที่ระวางโทษประหารชีวิตแล้ว สหรัฐอเมริกายังมีการบัญญัติให้ความผิดบางประเภทเป็นความผิดที่ไม่มีอายุความ ได้แก่ คดีความผิดฐานก่อการร้ายที่ก่อให้เกิดหรือเล็งเห็นได้ว่าจะเกิดอันตรายแก่บุคคลจนถึงแก่ชีวิตหรือได้รับอันตรายสาหัส (18 U.S.C.3286(b), 18 U.S.C.2332b(g)(5)(B)) คดีความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับการลักพาหรือพรากผู้เยาว์ คดีความผิดเกี่ยวกับพาผู้เยาว์ไปค้าประเวณีหรือพาผู้อื่นไปค้าประเวณีโดยล่อลวงหรือบังคับข่มขืนใจ คดีความผิดเกี่ยวกับการทรมานกรรมทางเพศ และคดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่ร้ายแรง (18 U.S.C.3299)

4.2.4 ประเทศไทย ดังที่กล่าวมาแล้วในปัจจุบันนี้ ประเทศไทยได้กำหนดอายุความไว้สำหรับความผิดอาญาทุกประเภทโดยไม่มีข้อยกเว้นของการไม่กำหนดอายุความ ดังนั้น หากจะมีการกำหนดให้คดีความผิดบางประเภทที่เป็นคดีอาญาที่ร้ายแรงหรือคดีอุกฉกรรจ์เป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความนั้นก็น่าจะกระทำได้ และเนื่องจากในการกำหนดรูปแบบอายุความตามกฎหมายไทยนั้นได้ใช้ “อัตราโทษ” เป็นฐานในการกำหนดอยู่แล้ว หากจะพิจารณาให้คดีความผิดที่มีระวางโทษ

สูงสุดเป็นโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตเป็นคดีความผิดที่ไม่มีอายุความนั้นก็น่าจะเป็นการเหมาะสมเพราะการที่กฎหมายปัจจุบันกำหนดอายุความสำหรับความผิดเหล่านี้ไว้ที่ 20 ปีก็เหมือนกับว่าเป็นการลงโทษที่ผู้กระทำความผิดที่อาจจะต้องได้รับลง และถึงอย่างไรสำหรับโทษประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิตนั้นผู้กระทำความผิดก็ต้องระวางโทษที่ไม่มีข้อจำกัดในด้านเวลาอยู่แล้ว การกำหนดให้ความผิดเหล่านี้เป็นความผิดที่ไม่มีอายุความย่อมไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการกำหนดอายุความ

นอกจากนั้น แม้จะการกำหนดรูปแบบคดีที่ไม่มีอายุความโดยอาศัยโทษประหารชีวิตหรือโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นหลักฐานก็น่าจะเหมาะสมโดยไม่ต้องคำนึงถึงประเภทของความผิด เนื่องจากความผิดที่ต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตนี้ก็ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดร้ายแรงทุกกรณีเช่นเดียวกับกฎหมายของต่างประเทศแล้ว ไม่ว่าจะเป็นความผิดร้ายแรงที่กระทำต่อความมั่นคงของรัฐ ที่กระทำต่อชีวิต หรือความผิดเกี่ยวกับทางเพศ

4.3 กรณีที่มีอายุความ (Prescription or limitation by statute)

4.3.1 ประเทศเยอรมัน ความผิดอื่นๆ นอกจากความผิดฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา นั้นประมวลกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมัน Section 78 ได้กำหนดอายุความโดยอาศัยความหนักเบาของอัตราโทษหรือโทษที่จะลงเป็นฐาน ดังนี้

- อายุความ 30 ปี สำหรับคดีที่ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต
- อายุความ 20 ปี สำหรับคดีที่ระวางโทษจำคุกเกิน 10 ปีขึ้นไป
- อายุความ 10 ปี สำหรับคดีที่ระวางโทษจำคุกกว่า 5 ปี แต่ยังไม่ถึง 10 ปี
- อายุความ 5 ปี สำหรับคดีที่ระวางโทษจำคุกกว่า 1 ปี ถึง 5 ปี และ
- อายุความ 3 ปี สำหรับคดีที่ระวางโทษอื่นๆ

ประมวลกฎหมายอาญา Section 79 ยังได้กำหนดอายุความในการลงโทษตามคำพิพากษาไว้ว่า ไม่ให้บังคับโทษหรือมาตรการอื่นๆ เพื่อลงโทษในคดีถึงที่สุดภายหลังจากคดีขาดอายุความโดยกำหนดเวลาไว้ดังนี้

- อายุความ 25 ปี สำหรับโทษจำคุกเกิน 7 ปี
- อายุความ 20 ปี สำหรับโทษจำคุกเกิน 5 ปี แต่ไม่เกิน 7 ปี
- อายุความ 10 ปี สำหรับโทษจำคุกเกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี
- อายุความ 5 ปี สำหรับโทษจำคุกน้อยกว่า 1 ปี และปรับไม่เกิน 30 วัน
- อายุความ 3 ปี สำหรับโทษปรับไม่เกินมูลค่า 30 วัน

4.3.2 ประเทศฝรั่งเศส ตามกฎหมายฝรั่งเศสนั้น แบ่งอายุความออกเป็น 3 กรณีคือ

อายุความ 10 ปี สำหรับความผิดอาญาอุกฉกรรจ์หรือมีโทษหนัก คือ ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปถึงประหารชีวิต

อายุความ 3 ปี สำหรับความผิดอาญาธรรมดา คือ ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่า 2 ปี แต่ไม่ถึง 5 ปี หรือโทษปรับเกินกว่า 2,000 ยูโรขึ้นไป

อายุความ 1 ปี สำหรับความผิดที่เป็นลหุโทษ คือ ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 วัน แต่ไม่เกิน 2 เดือน หรือโทษปรับตั้งแต่ 1 ยูโรแต่ไม่เกิน 2,000 ยูโร

4.3.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับกรณีความผิดที่กฎหมายกลางของสหรัฐอเมริกา กำหนดให้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับอายุความในการฟ้องร้องคดีนั้น อายุความของความผิดต่าง ๆ โดยทั่วไปแล้วจะอยู่ที่ระยะเวลา 5 ปี ยกเว้นในกรณีความผิดบางฐานความผิดที่ได้กำหนดระยะเวลาให้นานกว่า 5 ปี ยกเว้นในกรณีความผิดบางฐานความผิดที่ได้กำหนดระยะเวลาให้นานกว่า 5 ปี ได้แก่ อายุความ 20 ปี สำหรับการกระทำความผิดหรือสมคบกระทำความผิดฐานจرائمงานศิลปกรรม (18 U.S.C.3294) อายุความ 10 ปี สำหรับการกระทำความผิดหรือสมคบกระทำความผิด ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์หรือฐานวางระเบิด (18 U.S.C.3295) การกระทำความผิดเกี่ยวกับการเข้าเมือง (18 U.S.C.3293) และกระทำความผิดเกี่ยวกับการเข้าเมือง (18 U.S.C.3291) และอายุความ 8 ปี สำหรับการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายที่ไม่รุนแรง (18 U.S.C.3286(a))

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น การจำกัดเวลาของการฟ้องร้องดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดไม่ได้ดูเฉพาะแต่โทษเท่านั้น แต่ได้ใช้ปัจจัยอย่างอื่น โดยเฉพาะประเภทหรือลักษณะของความผิดที่ได้กระทำลงมาเป็นหลักในการกำหนดอายุความด้วย

4.3.4 ประเทศไทย ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า กฎหมายไทยได้ใช้ “อัตราโทษหรือโทษที่จะลง” มาเป็นปัจจัยในการกำหนดรูปแบบหรือระยะเวลาอายุความ ไม่ว่าจะเป็นอายุความฟ้องคดีหรืออายุความการลงโทษ โดยมาตรา 95 แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดอายุความในการฟ้องคดีไว้ดังนี้

อายุความ 20 ปี สำหรับความผิดที่ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก 20 ปี

อายุความ 15 ปี สำหรับความผิดที่ต้องระวางโทษจำคุกกว่า 7 ปี แต่ยังไม่ถึง 20 ปี

อายุความ 10 ปี สำหรับความผิดที่ต้องระวางโทษจำคุกกว่า 1 ปี ถึง 7 ปี

อายุความ 5 ปี สำหรับความผิดที่ต้องระวางโทษจำคุกกว่า 1 เดือน ถึง 1 ปี

อายุความ 1 ปี สำหรับความผิดที่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 เดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

4.3.5 ประเทศฝรั่งเศส กฎหมายของฝรั่งเศสนั้นไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการหยุดนับอายุความหรือการให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ แต่สำหรับบางคดี เช่น คดีที่มีการกระทำความผิดโทษหนักที่กระทำต่อผู้เยาว์นั้น กฎหมายกำหนดให้เริ่มนับอายุความตั้งแต่ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากระบบของการดำเนินคดีตามกฎหมายฝรั่งเศสนั้น จะมีผู้พิพากษาสืบสวน (Investigative judge) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนคดีอาชญากรรมที่ร้ายแรง เช่น คดีฆ่าผู้อื่น คดีฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และผู้พิพากษาสืบสวนนี้จะมีอำนาจในการสั่งให้มีการหยุดนับอายุความได้เมื่อเห็นสมควร โดยอาจออกเป็นคำสั่งหรือจะออกหมายจับก็จะทำให้มีผลเป็นการหยุดนับอายุความด้วยเช่นกัน จะเป็นได้ว่าอำนาจของผู้พิพากษาสืบสวนนี้มีมากแต่ก็จะถูกควบคุมตรวจสอบโดยคณะกรรมการผู้พิพากษาระดับศาลอุทธรณ์

ส่วนอายุความในการลงโทษซึ่งจะต้องเริ่มนับเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้นั้นแล้วยังไม่ได้ตัวมารับโทษนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 ได้กำหนดอายุความไว้ดังนี้

อายุความ 20 ปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุก 20 ปี

อายุความ 15 ปี สำหรับโทษจำคุกกว่า 7 ปี แต่ยังไม่ถึง 20 ปี

อายุความ 10 ปี สำหรับโทษจำคุกกว่า 1 ปีถึง 7 ปี

อายุความ 5 ปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ลงมาหรือโทษอย่างอื่น

ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทั้งอายุความในการฟ้องคดีและอายุความในการลงโทษ กฎหมายไทยได้กำหนดระยะเวลาเท่ากันสำหรับโทษที่มีอัตราเท่ากัน ยกเว้น แต่ในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วแต่ผู้กระทำความผิดหลบหนีในคดีโทษจำคุกต่ำกว่า 1 ปี เท่านั้นที่กฎหมายกำหนดอายุความในการรับโทษไว้นานกว่าอายุความในการฟ้องคดี

จากกำหนดอายุความดังกล่าว จะเห็นได้ว่า รูปแบบของการกำหนดอายุความตามกฎหมายไทยจะเหมือนกับรูปแบบที่ใช้อยู่ในประเทศเยอรมันและประเทศฝรั่งเศส กล่าวคือ ได้ใช้ “อัตราโทษ” เป็นปัจจัยในการกำหนดรูปแบบอายุความ แต่กำหนดอายุความตามกฎหมายอาญาของเยอรมันจะยาวกว่ากำหนดอายุความของไทย โดยมีประเด็นสำคัญ คือ กำหนดอายุความ 30 ปี สำหรับความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต (ขณะที่ของไทยกำหนดไว้ 20 ปี) และกำหนดอายุความสำหรับคดีอาญาทั่วไป 3 ปี (ของไทย 1 ปี) นอกจากนั้นแล้ว อายุความในการฟ้องคดีและอายุความในการลงโทษก็เป็นระยะเวลาที่สอดคล้องไปในทำนองเดียวกัน ในขณะที่โดยทั่วไปแล้วอายุความตามกฎหมายไทยนั้นจะยาวกว่าอายุความของประเทศฝรั่งเศส

อย่างไรก็ดี ประเด็นที่น่าพิจารณาคือ การกำหนดอายุความโดยอาศัยเฉพาะแต่เพียงอัตราโทษเป็นฐานในการกำหนดรูปแบบอายุความนั้น ทำให้ความผิดอาญาบางประเภทที่โทษรุนแรงซึ่งทำให้มีกำหนดอายุความที่ไม่ยาวนานนั้นไม่สัมพันธ์กับลักษณะของการกระทำความผิดที่ดี หรือลักษณะความเสียหายที่เกิดขึ้น หรือลักษณะของการรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีที่ดี และอาจส่งผลให้ในหลาย ๆ คดีที่สำคัญ (แต่อัตราโทษสำหรับความผิดแต่ละกรรม) ต้องขาดอายุความไป ซึ่งหากจะมีการกำหนดอายุความให้ยาวนานขึ้นสำหรับความผิดที่มีลักษณะของการกระทำความผิดเป็นพิเศษ หรือก่อให้เกิดความเสียหายในทางเศรษฐกิจ หรือความยุ่งยากในการรวบรวมพยานหลักฐานดังเช่นที่ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ในการกำหนดรูปแบบนั้นก็น่าจะเหมาะสม เช่น ความผิดที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจหรือสถาบันการเงิน ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ เป็นต้น

4.4 กรณีที่การหยุดนับอายุความและการขยายอายุความ (Interruption, tolling, expansion)

4.4.1 ประเทศเยอรมัน ประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมันนั้นมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการหยุดนับอายุความไว้เป็นพิเศษหลายกรณีด้วยกันทั้งในชั้นฟ้องคดีและในชั้นการลงโทษ กล่าวคือ Section 78b. และ Section 78.c ได้กำหนดให้อายุความหยุด (Tolling)

กฎหมายฝรั่งเศสนั้นมีกลไกพิเศษที่จะขยายอายุความในกรณีต่อไปนี้

1. คดีความผิดอุกฉกรรจ์ ซึ่งมีอายุความ 10 ปี แต่กฎหมายให้ขยายอายุความออกไปอีก 10 ปีในคดีที่มีการดำเนินการสอบสวน
2. คดีก่อการร้ายและคดีที่มีตัวการ อายุความอาจขยายออกไปเป็น 30 ปี ได้สำหรับคดีความผิดอุกฉกรรจ์และ 20 ปี สำหรับคดีอาญาธรรมดา
3. คดีที่กระทำต่อผู้เยาว์มีอายุความที่นานกว่าคดีทั่วไปธรรมดาโดยให้อายุความขยายเป็น 20 ปี สำหรับคดีอาญาอุกฉกรรจ์ และความผิดเกี่ยวกับเพศ (จากเดิมอายุความ 10 ปี) และให้อายุความขยายเป็น 10 ปี สำหรับคดีอาญาธรรมดา (จากเดิมอายุความ 3 ปี) โดยให้อายุความเริ่มนับเมื่อผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะ คือ เมื่อมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์

อายุความในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ปรากฏตาม Criminal Code (Strafgesetzbuch, StGB) ใน Chapter 5 Statutes of Limitation แบ่งออกเป็น

1. Title One Statute of Limitations For Prosecution

Section 78 Period of Limitation สรุปได้ว่า การฟ้องคดีอาญาต้องทำภายในกำหนดอายุความ โดยมีกำหนดอายุความสูงสุดคือสามสิบปี ยกเว้นในความผิดฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Section

220a) และความผิดฐานฆ่าคนตาย (Section 211) ซึ่งเป็นความผิดอาญาร้ายแรง จึงไม่มีการกำหนดอายุความฟ้องร้องไว้

2. Title Two Statute of Limitations For Execution

Section 79 Period of Limitation สามารถสรุปได้ว่า ไม่ให้บังคับโทษภายหลังจากที่ขาดอายุความบังคับโทษ (ให้เริ่มนับอายุความบังคับโทษตั้งแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุด) โดยมีกำหนดอายุความสูงสุดคือยี่สิบห้าปี

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันยังได้กำหนดเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่ (Tolling) และอายุความสะดุดหยุดลง (Interruption) ไว้ทั้งในชั้นฟ้องคดีและชั้นบังคับโทษ

4.4.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา การนับอายุความตามกฎหมายกลางของสหรัฐอเมริกานั้น จะเริ่มนับเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นหรือให้เริ่มนับทันทีเมื่อมีการกระทำที่ครอบคลุมของความผิด และสำหรับกรณีที่เป็นความผิดที่ก่อให้เกิดผลของการกระทำผิดดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง หรือเป็นความผิดต่อเนื่องที่เจตนาใหม่เกิดขึ้นทุกวันนี้ อายุความก็จะไม่เริ่มนับจนกว่าจะหยุดการกระทำความผิด ซึ่งเป็นวิธีการนับอายุความที่มีหลักการเช่นเดียวกับการนับอายุความของไทย และโดยปกติแล้วอายุนับนั้นจะนับไปจนกว่าจะมีการฟ้องคดี (ไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดีออกจากรั้วต่อคณะลูกขุนใหญ่ Indictment หรือการฟ้องคดีทั่วไป Information) แต่ไม่ใช่นับถึงเพียงแต่มีการดำเนินคดีตามคำร้องทุกข์หรือมีการออกหมายจับ

นอกจากนี้ กฎหมายกลางของสหรัฐอเมริกาก็ยังกำหนดให้มีการหยุดนับอายุความได้ในบางกรณี เช่น ให้อายุความหยุดนับจนกว่าจะมีการตรวจพิสูจน์ผู้กระทำความผิดโดยอาศัย DNA (18 U.S.C.3297) ยกเว้น กรณีความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับเพศซึ่งด้วยผลแห่งกฎหมาย 18 U.S.C.3199 นั้นสามารถฟ้องคดีเกี่ยวกับเพศเหล่านี้ได้โดยไม่ต้องถูกจำกัดด้วยอายุความอีกต่อไป

ในกรณีที่อยู่ในภาวะสงคราม กฎหมายของสหรัฐอเมริกาก็กำหนดไม่ให้มีการนับอายุความจนกว่าจะพ้น 3 ปี หลังสงครามสิ้นสุดลง (18 U.S.C.3287) ซึ่งได้มีการใช้บัญญัตินี้กับกรณีความผิดที่เกิดขึ้นช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเท่านั้นและยังไม่ได้มีการใช้บทบัญญัติเรื่องนี้อีกเลยจนถึงปัจจุบัน

เหตุอีกประการหนึ่งที่จะทำให้มีการหยุดนับอายุความ (Tolling) คือ เหตุที่เกิดจากกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยเอง กล่าวคือ ตามบทบัญญัติ 1 Stat.119 (1790) ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรกเกี่ยวกับอายุนับนั้น ไม่ให้มีการนับอายุความเมื่อมีกรณีหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม (Fleeing of justice) และแม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกครั้งตาม 18 U.S.C.3290 ก็ตาม แต่หลักการของการนับอายุความก็ยังคงเดิมคือไม่ให้มีการนับอายุความในกรณีที่บุคคลหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม การหลบซ่อนตัวอยู่ในเขตรัฐอื่นหรืออยู่ในต่างประเทศทั้งที่ทราบว่าจะ

ต้องถูกดำเนินคดีโดยเจตนาที่จะหลีกเลี่ยง หรือหลบหนีก่อนที่การสอบสวนจะเริ่มขึ้น หรือการหลีกเลี่ยงการถูกฟ้องคดีด้วยเหตุอื่นใด ซึ่งนอกจากจะเป็นเหตุให้อายุความหยุดนับแล้วยังเป็นการกระทำที่เป็นความผิดและ

กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือพยานหลักฐานอยู่นอกราชอาณาจักร ในกรณีนั้นเนื่องจากพยานหลักฐานอยู่นอกราชอาณาจักร กระบวนการต่างๆ ที่พนักงานสอบสวนจะสามารถรวบรวมพยานหลักฐานเหล่านั้นมาได้ก็ต้องอาศัยเวลา หากให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ประโยชน์จากการเดินของเวลาที่ขอมิมน่าจะเป็นธรรม รวมทั้งอาจเป็นหนทางสำหรับผู้อื่นที่มีฐานะดีและต้องการยกย้ายพยานหลักฐานไปอยู่ในต่างประเทศเพื่ออาศัยประโยชน์จากอายุความในส่วนนี้ ดังนั้น หลายประเทศจึงกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ในกรณีที่ผู้ต้องหา จำเลย หรือพยานหลักฐานอยู่นอกราชอาณาจักร เพื่อให้ดำเนินกระบวนการต่างๆ เพื่อเอาตัวผู้ต้องหา จำเลย หรือพยานหลักฐานมาดำเนินคดี

ส่วนกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีนั้น ในกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาจะกำหนดให้หยุดนับอายุความได้หากมีการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หากการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการหลบหนีกระบวนการยุติธรรมและเป็นการกระทำที่จงใจหรือเจตนาขัดขวางหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินคดีโดยตรง เช่น ขัดขวางไม่ให้โจทก์สามารถฟ้องคดีได้ เป็นต้น ผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ไม่ควรได้รับประโยชน์จากอายุความซึ่งในกรณีนี้นั้น ผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ไม่อาจอ้างเรื่องของการล่าช้าในการดำเนินคดีซึ่งเป็นการขัดต่อสิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญที่จะต้องมีการดำเนินคดีโดยรวดเร็วมาเป็นข้อต่อสู้ได้เนื่องจากศาลถือว่าการหลบหนีก็เท่ากับเป็นการละสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยรวดเร็วแล้วและการหลบหนีของผู้ต้องหานั่นเองที่เป็นเหตุให้เกิดความล่าช้า

กฎหมายของสหรัฐอเมริกานั้นได้กำหนดมีการขยายอายุความได้ในบางกรณี นั่นคือ

1. ในกรณีความผิดที่กระทำต่อผู้เยาว์อายุไม่เกิน 18 ปี ในฐานะลักพาตัว ฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือฐานความผิดเกี่ยวกับความรุนแรง นั้น กฎหมายให้ฟ้องคดีดังกล่าวได้ตลอดอายุของผู้เยาว์หรือภายใน 10 ปี หลังจากการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้น แล้วแต่ว่ากรณีใดนานกว่า (18 U.S.C.3283) อย่างไรก็ตาม ด้วยผลแห่งกฎหมาย 18 U.S.C.3299 นั้นปัจจุบันนี้นั้นสามารถฟ้องคดีต่าง ๆ เหล่านี้ได้โดยไม่ต้องถูกจำกัดด้วยอายุความ

2. ในการดำเนินคดีอาญาที่พยานหลักฐานอยู่ในต่างประเทศ อายุความอาจขยายออกไปได้อีกไม่เกิน 3 ปี นับจากวันยื่นคำร้องต่อศาลหรือไม่เกิน 6 เดือนหากได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ในต่างประเทศ (18 U.S.C.3292)

4.4.3 ประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่ได้รับหลักการเกี่ยวกับการให้อายุความสะดุดหยุดอยู่หรือสะดุดหยุดลงอย่างชัดเจนดังเช่นในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะมีก็แต่ในบทบัญญัติมาตรา 95 วรรคสองที่ให้เริ่มนับอายุความใหม่นับแต่หลบหนีหรือวันที่ศาลตั้งการพิจารณา

เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายของต่างประเทศแล้วจะเห็นได้ว่า มีหลายกรณีที่ยังมีช่องว่างอยู่ในกฎหมายอาญาของไทยเกี่ยวกับอายุความที่อาจทำให้ไปไม่ถึงความยุติธรรม ซึ่งน่าจะได้รับการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

ประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil law system) อายุความจึงบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดรูปแบบของอายุความทั้งก่อนฟ้อง หลังฟ้อง กรณีหลบหนี และกรณีความผิดต่อส่วนตัวครบถ้วนแล้ว ระบบกฎหมายอายุความของไทยจึงไม่มีแนวคิดเรื่องการหยุดอยู่หรือสะดุดหยุดลงดังที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่เป็นการนับอายุความเป็นช่วงๆ โดยยึดลำดับขั้นตอนการดำเนินคดีเป็นหลัก กรณีผู้กระทำความผิดหรือจำเลยหลบหนีก็จะบัญญัติไว้ชัดเจนว่าให้นับอายุความอย่างไร เมื่อเกิดการกระทำความผิดแล้วไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะหลบหนีหรือเป็นเพราะเหตุใดก็ตาม อายุความจะเริ่มนับทันทีเพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดเจ้าพนักงานให้ติดตามตัวผู้กระทำความผิดหรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และเพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่มีความสดและใกล้ชิดกับเวลาเกิดเหตุ เมื่อเจ้าพนักงานจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ หรือผู้กระทำความผิดเข้ามามอบตัวต่อผู้คดี และพนักงานอัยการนำตัวผู้กระทำความผิดฟ้องต่อศาล อายุความจะหยุดนับอย่างเด็ดขาด (มิใช่หยุดลงชั่วคราว) ตามมาตรา 95 วรรคหนึ่ง เมื่อศาลได้ตัวจำเลยมาแล้วยังพิจารณาคดีไม่เสร็จ หรือพิพากษาคดีแล้วแต่จำเลยหลบหนีไปอายุความก็จะเริ่มต้นนับใหม่ก็เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนดในมาตรา 95 วรรคสอง และมาตรา 98 ตามลำดับ จึงทำให้เกิดปัญหาว่าผู้กระทำความผิดหลบหนีจากการถูกจับกุม รอให้ขาดอายุความ

ระบบการหยุดนับอายุความของต่างประเทศจึงอาจเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย โดยขยายอายุความในความผิดบางประเภท หรือบัญญัติให้อายุความสะดุดหยุดลงหากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีจากการถูกจับกุม หลบหนีจากการควบคุมหลบหนีหลังจากได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือหลบหนีจากพนักงานอัยการมีความเห็นสั่งฟ้องหรือหลบหนีระหว่างการพิจารณาของศาล

คดีความผิดบางลักษณะที่แต่เดิมไม่ก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงมากนักแต่ปัจจุบันสังคมเห็นว่า เป็นคดีที่กระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม หรือประโยชน์ได้เสียของประชาชนในภาพรวม เช่น คดียาเสพติดรายใหญ่ คดีฉ้อโกงประชาชน คดียักยอกทรัพย์สินจำนวนมาก หรือของประชาชนคดีฉ้อโกงเกี่ยวกับหุ้นส่วน บริษัท ตลาดหลักทรัพย์ และลักษณะการเงิน คดีทุจริตประพฤติดมขอบ

ของเจ้าพนักงาน นักการเมือง คดีเลือกตั้ง และคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น คดีเหล่านี้มีลักษณะเฉพาะที่ประชาชนให้ความสนใจ เนื่องจากเกิดผลกระทบในวงกว้างต่อประชาชน ต่อเศรษฐกิจ สังคม ความน่าเชื่อถือในภาพลักษณ์ของประเทศ มีความเสียหายเป็นวงเงินจำนวนมาก และสังคมเห็นว่าควรป้องกันหรือปราบปรามอย่างเด็ดขาดและจริงจัง คดีเหล่านี้การกำหนดให้มีอายุความตามปกติ อาจไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาว่า ควรปรับแก้บทบัญญัติอายุความกับคดีเหล่านี้ เพราะการปรับแก้กฎหมายอายุความสำหรับคดีเหล่านี้จะทำให้รัฐสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบได้มากยิ่งขึ้น เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม ภาพลักษณ์ของประเทศ และเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษอย่างจริงจังเหมาะสมจะเกิดผลในเชิงข่มขู่ ยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ จนทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมทางอาญามากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบหลักกฎหมายเรื่องอายุความของไทยกับของต่างประเทศ เห็นว่าควรแก้ไขกฎหมายเรื่องอายุความ เพื่อแก้ไขปัญหาคดีขาดอายุความจนเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยการคงรูปแบบและลักษณะของอายุความในปัจจุบันไว้ เว้นแต่ประเภทคดีหรือรูปแบบอายุความที่มีปัญหา และการแก้ไขจะเกิดความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น แก้ไขอายุความเฉพาะคดีประเภทพิเศษที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ของประชาชน เช่น เพิ่มระยะเวลาอายุความให้ยาวนานขึ้น โดยเพิ่มระยะเวลาอายุความที่กฎหมายกำหนดให้ยาวนานขึ้น เช่น จากอายุความ 5 ปี เป็น 10 ปี และจากอายุความ 10 ปี เป็น 20 ปี และจาก 20 ปี เป็น 30 ปี เป็นต้น จะต้องเสนอขอแก้ไขเป็นบทบัญญัติเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายอาญา หรือการบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมโดยให้อายุความสะดุดหยุดลงหากผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไป สำหรับคดีบางลักษณะที่รัฐหรือสังคมมองว่าเป็นภัยอันตรายต่อสังคม เศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศจนถึงขนาดว่าผู้กระทำความผิดไม่ควรได้รับประโยชน์จากระยะเวลาอายุความซึ่งรูปแบบนี้มีข้อดีที่ฟื้นฟูสภาพบังคับที่มีลักษณะรุนแรง ข่มขู่ให้ผู้กระทำความผิดนั้นได้สภาวะที่ต้องทุกข์ทรมานจากการหลบหนีเจ้าหน้าที่ตลอดไป อาจเป็นสภาพที่ผู้กระทำความผิดเห็นว่าไม่คุ้มค่ากับการกระทำความผิด หรือการหลบหนีก็อาจเลือกที่จะไม่กระทำ หรือเข้ามาขอตัวต่อเจ้าหน้าที่ได้ ประชาชนและสังคมก็จะศรัทธาในรัฐว่ามีความจริงจังในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม เจตนารมณ์หรือประโยชน์ที่ได้จากการสะดุดหยุดลงของอายุความนั้นอาจทำให้พยานหลักฐานอาจสูญหายไปมากจนกระทั่งไม่สามารถรวบรวมมาฟ้องร้องผู้กระทำความผิดได้ (เว้นแต่พยานหลักฐานบางลักษณะ เช่น DNA) และอาจทำให้เจ้าหน้าที่ไม่เร่งรัดในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีเพราะไม่มีกำหนดเวลาบังคับได้ จึงอาจเป็นเหตุอ้างให้ละเลยการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายหรือวินัยให้ ในมุมมองของการ

บริหารจัดการอาจมีปัญหาเรื่องไม่สามารถจำหน่ายคดีออกจากระบบได้ เกิดภาวะคดีรกและล้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหากไม่สามารถสะสางได้ก็ถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการอยู่ต่อไป

4.5 การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพื่อขยายอายุความและให้อายุความสะดุดหยุดลงเพื่อฟ้องคดีและเพื่อการรับโทษ

ปัจจุบันคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม และอายุความการฟ้องคดีบางประเภท) ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตามมติของคณะรัฐมนตรี

หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ” และ “เจ้าพนักงานขององค์กรระหว่างประเทศ” กำหนดความผิดเกี่ยวกับการปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศและเจ้าพนักงานขององค์กรระหว่างประเทศแก้ไขเรื่องสมาชิกสภาท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแก้ไขอัตราโทษปรับในความผิดเกี่ยวกับการปกครองให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน (เพิ่มมาตรา 1 (16) และ(17) และแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 146 มาตรา 149 มาตรา 150 และมาตรา 151)

(2) กำหนดให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการปกครองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 นอกราชอาณาจักร ต้องรับโทษในราชอาณาจักร (เพิ่มมาตรา 7 (1/2))

(3) กำหนดอายุความฟ้องคดีสามสิบปีสำหรับการกระทำความผิดบางกรณีกำหนดให้อายุความฟ้องคดีสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีในการกระทำความผิดบางกรณี และกำหนดอายุความล่วงเลยการลงโทษสามสิบปีสำหรับการกระทำความผิดบางกรณี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 95 และเพิ่มมาตรา 95/1 มาตรา 95/2 และมาตรา 98 วรรคสอง)

เหตุผล

โดยที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 สมควรกำหนดความผิดเกี่ยวกับการปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศและเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ และกำหนดให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการปกครองนอกราชอาณาจักรต้องรับโทษในราชอาณาจักรเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติดังกล่าว นอกจากนี้ เพื่อให้การปราบปรามการกระทำความผิดบางประเภทมีประสิทธิภาพ สมควรกำหนดอายุความการฟ้องคดีบางประเภทเสียใหม่ โดยให้อายุความฟ้องคดีสะกดหยุดลงในกรณีที่มีการหลบหนี และให้ขยายอายุความล่วงเลยการลงโทษด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติ

4.5.1 การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ของสำนักงานอัยการสูงสุด นั้น สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอว่า ควรให้อายุความสะกดหยุดลงกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี สำหรับความผิดที่มีโทษจำคุกยี่สิบปี จำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต หลบหนีจากการสอบสวน การฟ้อง และการพิจารณาคดี โดยให้อายุความสะกดหยุดลงเริ่มตั้งแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี(อายุความสะกดหยุดลง หมายความว่าที่ผ่านมาไม่ให้นับอายุความ หากจับผู้กระทำความผิดได้เมื่อใดให้เริ่มนับหนึ่งใหม่ ส่วนอายุความสะกดหยุดอยู่ หมายความว่าที่ผ่านมายังนับอายุความแต่ระหว่างที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไม่นับ หากจับผู้กระทำความผิดได้เมื่อใดถึงจะเริ่มนับต่อจากอายุความเดิม)

4.5.2 การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตราอื่นๆ นั้น ได้ในเรื่องการขยายอายุความสำหรับความผิดของเจ้าพนักงานตามอนุสัญญาต่อต้านการทุจริตของสหประชาชาติ ที่สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรีโดยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอนั้น เห็นควร ให้ลดความผิดเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมาตรา 147 ถึง มาตรา 167 และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีอายุความฟ้องร้องคดีสามสิบปี นับแต่วันกระทำความผิด เพื่อกำหนดให้ความผิดตามมาตราที่ระบุไว้ หากมิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดสามสิบปีนับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

4.5.3 ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. มีการแก้ไขกฎหมายในมาตราต่างๆ ดังนี้

มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (16) และ (17) ของมาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

“(16) “เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ” หมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานราชการของรัฐบาลต่างประเทศไม่ว่าจะมีตำแหน่งประจำหรือชั่วคราว และได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนอื่นหรือไม่ก็ตาม

(17) “เจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ” หมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์การระหว่างประเทศให้ปฏิบัติงานในนามขององค์การระหว่างประเทศนั้น”

เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม

เพื่อกำหนดความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงในส่วนเกี่ยวกับเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003

มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (1/2) ของมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

“(1/2) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 และมาตรา 150 ”

เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม

เพื่อกำหนดให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงนอกราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 และมาตรา 150 ต้องรับโทษในราชอาณาจักร

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 95 แห่งประมวลกฎหมายอาญาและให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 95 ภายใต้งบับมาตรา 95/1 ในคดีอาญาถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ”

- (1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
- (5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ภายใต้งบับมาตรา 95/2 ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกว่ากำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน”

เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม

เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 95/1 ที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่ ซึ่งกำหนดว่า การกระทำความผิดบางกรณี หากมิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดสามสิบปีนับแต่วันกระทำ

ความผิดเป็นอันขาดอายุความ และสอดคล้องกับมาตรา 95/2 ที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่ ซึ่งกำหนดให้อายุความฟ้องคดีสะกดหยุดลงในกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีในการกระทำความผิดบางกรณี

มาตรา 6 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 95/1 และมาตรา 95/2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

“มาตรา 95/1 ในความผิดมาตรา 147 มาตรา 148 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 151 มาตรา 152 มาตรา 153 มาตรา 154 มาตรา 155 มาตรา 156 มาตรา 157 มาตรา 158 มาตรา 159 มาตรา 160 มาตรา 161 มาตรา 162 มาตรา 201 และมาตรา 202 ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาลภายในกำหนดสามสิบปีนับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ”

เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม

เพื่อกำหนดให้อายุความตามมาตราที่ระบุไว้หากมิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาลภายในกำหนดสามสิบปีนับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

มาตรา 95/2 ในกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยต้องหาหรือถูกฟ้องว่ากระทำความผิดดังต่อไปนี้ ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีจากการควบคุม หรือหลบหนีหลังจากได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือหลบหนีหลังจากที่พนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้องหรือมีคำสั่งฟ้อง หรือหลบหนีระหว่างการพิจารณาของศาล ให้อายุความมาตรา 95 หรือมาตรา 95/1 สะกดหยุดลง

(1) ในความผิดซึ่งต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี

(2) ในความผิดตามมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 201 และมาตรา 202

เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม

เพื่อกำหนดให้อายุความสะกดหยุดลง ในกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยต้องหาหรือถูกฟ้องว่ากระทำความผิดในความผิดที่ระบุไว้ ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีหลังจากได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือหลบหนีหลังจากที่พนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้องหรือมีคำสั่งฟ้อง หรือระหว่างการพิจารณาของศาล

มาตรา 7 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของมาตรา 98 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

“กำหนดเวลาล่วงเลยการลงโทษตามวรรคหนึ่ง สำหรับความผิดมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 147 มาตรา 148 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 151 มาตรา 152 มาตรา 153 มาตรา 154 มาตรา 155 มาตรา 156 มาตรา 157 มาตรา 158 มาตรา 159 มาตรา 160 มาตรา 161 มาตรา 162 มาตรา 167 มาตรา 201 และมาตรา 202 ให้มีกำหนดเวลาสามสิบปี”

เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม

เพื่อกำหนดให้อายุความล่วงเลยการลงโทษในกรณีที่ผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดในความผิดตามมาตราที่ระบุไว้มีกำหนดเวลาสามสิบปี

มาตรา 8 ให้ยกเลิกในมาตรา 143 และมาตรา 144 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 143 ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น เป็นการตอบแทนในการที่จะจงใจหรือได้จงใจพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาท้องถิ่น เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ หรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ โดยวิธีอันทุจริตหรือผิดกฎหมายหรือโดยอิทธิพลของตน ให้กระทำการหรือไม่กระทำการในหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 144 ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาท้องถิ่น เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ หรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม

เพื่อกำหนดความผิดเกี่ยวกับการปกครองในส่วนเกี่ยวกับเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศหรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 แก้ไขถ้อยคำเกี่ยวกับสมาชิกสภาท้องถิ่น เพื่อให้มีความหมายครอบคลุมถึงสมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในปัจจุบันที่เกิดขึ้นใหม่ และปรับปรุงอัตราโทษปรับให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

มาตรา 9 ให้ยกเลิกความในมาตรา 146 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 146 ผู้ใดไม่มีสิทธิที่จะสวมเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมายของเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือไม่มีสิทธิใช้ยศ ตำแหน่ง เครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือสิ่งที่มีหมายถึงเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กระทำการเช่นนั้นเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม

เพื่อแก้ไขถ้อยคำเกี่ยวกับสมาชิกสภาท้องถิ่นให้มีความหมายครอบคลุมถึงสมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในปัจจุบันที่เกิดขึ้นใหม่ และปรับปรุงอัตราโทษปรับให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

มาตรา 10 ให้ยกเลิกความในมาตรา 149 มาตรา 150 และมาตรา 151 แห่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2502 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 149 ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาท้องถิ่น เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ หรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ รับหรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุก ตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา 150 ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ หรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม

เพื่อกำหนดความผิดเกี่ยวกับการปกครองในส่วนเกี่ยวกับเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศหรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 แก้ไขถ้อยคำเกี่ยวกับสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อให้มีความหมายครอบคลุมถึงสมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในปัจจุบันที่เกิดขึ้นใหม่และปรับปรุงอัตราโทษปรับให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

มาตรา 151 ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำจัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐหรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท”

เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม

ได้ตัดคำว่า “เทศบาล สุขาภิบาล” ออกเนื่องจากปัจจุบัน “สุขาภิบาล” เปลี่ยนฐานะเป็น “เทศบาล” แล้ว และคำว่า “รัฐ” มีความหมายรวมถึง “เทศบาล” อยู่แล้ว จึงได้ตัด “เทศบาล” ออกด้วยและปรับปรุงอัตราโทษให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ให้นำร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวทุกมาตราลงและอธิบายโดยสรุปว่าเขาแก้ไขในเรื่องอะไรบ้าง

สรุป ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)พ.ศ. .. ได้แก้ไขเพิ่มเติมความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. กำหนดความผิดเกี่ยวกับการปกครองในส่วนเกี่ยวกับเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ (ร่างมาตรา 3 เพิ่มมาตรา 1 (16) และ(17) ร่างมาตรา 4 เพิ่มมาตรา 7 (1/2) ร่างมาตรา 8 (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 143 และมาตรา 144) และร่างมาตรา 10 (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 149 มาตรา 150 และมาตรา 151))

ปัจจุบันประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศกับประเทศต่างๆ มากขึ้น ประกอบกับมีเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศและเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต (UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST CORRUPTION) กำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศหรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ไว้ เพื่อให้กฎหมายไทยมีความครอบคลุมในเรื่องดังกล่าวมากขึ้น จึงแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาโดยกำหนดความผิดเกี่ยวกับการปกครองในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศหรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศเป็นผู้กระทำความผิด ดังนี้

(1) กำหนดบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงานของรัฐต่างประเทศ” และ “เจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ” (ร่างมาตรา 3 เพิ่มมาตรา 1(16) และ (17)) โดยการนำคำจำกัดความ “เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ” และ “เจ้าหน้าที่ขององค์การสาธารณะระหว่างประเทศ” ตามอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต(UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST CORRUPTION) ที่ให้รัฐภาคีออกกฎหมายกำหนดฐานความผิดแก่เจ้าพนักงานรัฐบาลต่างประเทศที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่เป็นแนวทางในการกำหนดบทนิยาม

(2) กำหนดให้ในความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ถ้าปรากฏว่าเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศหรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศกระทำความผิดดังต่อไปนี้ให้รับโทษ

อาญา และแก้ไขอัตราโทษปรับให้เหมาะสม (ร่างมาตรา 8 (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 143 และมาตรา 144) และร่างมาตรา 10 (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 149 และมาตรา 150))

(ก) ฐานเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยทุจริตตามมาตรา 143

(ข) ฐานให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงานโดยมิชอบตามมาตรา 144

(ค) ฐานเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบตามมาตรา 149

(ง) กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามมาตรา 150

(3) แก้ไขถ้อยคำ “สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล” ในมาตรา 143, มาตรา 144 และ มาตรา 149 ดังกล่าวเป็น “สมาชิกสภาท้องถิ่น” เพื่อให้มีความหมายครอบคลุมถึงสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในปัจจุบันที่เกิดขึ้นใหม่และเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้ถ้อยคำในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายฉบับอื่น เช่น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 และโดยที่ถ้อยคำดังกล่าวปรากฏอยู่ในมาตรา 146 จึงจำเป็นต้องแก้ไขถ้อยคำในมาตรา 146 ให้สอดคล้องกัน และในมาตรา 151 เห็นควรตัดถ้อยคำ “เทศบาล สุขาภิบาล” ออก เนื่องจากปัจจุบัน “สุขาภิบาล” ได้เปลี่ยนฐานะเป็นเทศบาลแล้วตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.2542 อย่างไรก็ตามการตัดถ้อยคำเฉพาะ “สุขาภิบาล” ออก และคงถ้อยคำว่า “เทศบาล” ไว้ อาจทำให้เกิดข้อสงสัยว่าเทศบาลไม่ใช่รัฐ จึงเห็นควรตัดคำว่า “เทศบาล” ออกด้วย ซึ่งคำว่า “รัฐ” ได้รวมถึงเทศบาลแล้ว รวมทั้งได้แก้ไขอัตราโทษปรับให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (ร่างมาตรา 9 (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 146) และร่างมาตรา 10 (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 149 และมาตรา 150 และมาตรา 151))

(4) กำหนดให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการปกครองนอกราชอาณาจักรตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 และมาตรา 150 ต้องรับโทษในราชอาณาจักร (ร่างมาตรา 4 (เพิ่มมาตรา 7(1/2))

เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับการปกครองที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อรัฐในภาพรวม สมควรบัญญัติไว้ให้ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือระหว่างประเทศ และเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันให้มีประสิทธิภาพ จึงกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการปกครองตามมาตราที่ระบุนั้นเป็นความผิดสากลและอยู่ภายใต้หลักอำนาจลงโทษสากล ซึ่งหลักลงโทษ

สากลส่วนใหญ่จะกำหนดให้ใช้กับความผิดร้ายแรงที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐในภาพรวมหลายรัฐ เช่น ความผิดฐานค้ามนุษย์ หรือโจรสลัด ทั้งนี้ โดยพิจารณาว่าปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันส่งผลให้รัฐทั้งหลายได้รับความเสียหายทั้งต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจอย่างมากอาจเทียบเท่าความผิดฐานค้ามนุษย์ หรือความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นความผิดสากล และมีความจำเป็นที่รัฐทั้งหลายต้องให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปราม

2. กำหนดอายุความการฟ้องคดีอาญา (ร่างมาตรา 5 (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 95) และร่างมาตรา 6 (เพิ่มมาตรา 95/1 และมาตรา 95/2))

ได้คงหลักการตามมาตรา 95 ไว้เช่นเดิมแต่หลักการดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 95/1 ที่เป็นหลักการใหม่ ที่กำหนดให้อายุความฟ้องคดีอาญาในลักษณะความผิดตามที่กฎหมายกำหนดมีอายุความสามสิบปี และการนับอายุความฟ้องคดีอาญาตามมาตรา 95 วรรคสองต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 95/2 ซึ่งกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้หลบหนีไป (ร่างมาตรา 5 แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 95)

3. กำหนดอายุความล่วงเลยการลงโทษ (ร่างมาตรา 7 (เพิ่มมาตรา 98 วรรคสอง))

ได้คงหลักการไว้เช่นเดิม แต่กำหนดให้อายุความล่วงเลยการลงโทษสำหรับการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 147 มาตรา 148 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 151 มาตรา 152 มาตรา 153 มาตรา 154 มาตรา 155 มาตรา 156 มาตรา 157 มาตรา 158 มาตรา 159 มาตรา 160 มาตรา 161 มาตรา 162 และมาตรา 167 และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามมาตรา 201 และมาตรา 202 มีกำหนดเวลาสามสิบปีจะลงโทษผู้นั้นมิได้ (1) ยี่สิบปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกยี่สิบปี (2) สิบห้าปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี (3) สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี และ (4) ห้าปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

4.5.4 หากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาลบฉบับนี้ประกาศใช้จะไม่ มีผลย้อนหลัง ไม่สามารถนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดที่หลบหนีอยู่ก่อนแล้ว เพราะกฎหมายฉบับที่มีโทษทางอาญามีผลย้อนหลังไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 3 ที่บัญญัติว่า

“ ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว ...”

ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีลักษณะที่เป็นโทษกับผู้กระทำความผิดที่ได้หลบหนีจากการถูกจับกุม เนื่องจากหากได้กระทำความผิดแล้วหลบหนีไปก่อนกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ ก็สามารถหลบหนีไปตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ซึ่งนานที่สุดก็เพียง 20 ปี แต่หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว

คดีที่ขาดอายุความผู้กระทำความผิดก็สามารถกลับมาใช้ชีวิตตามปกติได้ แต่หากได้กระทำความผิดแล้วหลบหนีไปภายหลังที่กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับก็ไม่สามารถรอนคดีขาดอายุความได้ เนื่องจากอายุความในการกระทำความผิดจะสะดุดหยุดลงเมื่อผู้กระทำความผิดหลบหนี ทำให้ไม่สามารถหลบหนีเพื่อรอให้คดีขาดอายุความได้

อย่างไรก็ตามก็มีปัญหาให้พิจารณาว่าหากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาฉบับนี้ประกาศใช้จะขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หรือไม่อย่างไร เนื่องจากตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30วรรคแรก บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน...”

ซึ่งกฎหมายฉบับนี้จะทำให้ผู้กระทำความผิดในฐานะความผิดเดียวกันแต่กลับมีอายุความในการดำเนินคดีต่างกัน ทำให้ไม่มีความเสมอภาคกันในกฎหมายและไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกัน โดยผู้ที่กระทำความผิดและหลบหนีก่อนกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับจะมีอายุความในการถูกดำเนินคดีสั้นกว่าผู้ที่ได้กระทำความผิดและหลบหนีภายหลังที่กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ

4.5.5 สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ มีการแก้ไขอายุความในการดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา 308 ของรัฐธรรมนูญ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการศึกษาเพื่อวางแนวทางให้คดีทุจริตคอร์รัปชัน ไม่มีอายุความ โดยได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องอายุความในการดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา 308 ของรัฐธรรมนูญ ไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... ว่า

มาตรา 45 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 74/1 ของหมวด 6 การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา 308 ของรัฐธรรมนูญ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2552

“มาตรา 74/1 ในการดำเนินคดีอาญาตามหมวดนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดี มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ”

เห็นว่าปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันโดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองส่งผลให้รัฐได้รับความเสื่อมเสียและเสียหายทั้งต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจอย่างมากเทียบเท่าได้กับ ความผิดฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ หรือความผิดฐานค้ำมนุษย์ หรือความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีความจำเป็นที่รัฐทั้งหลายต้องให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปราม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่กรณีดังกล่าวจะไม่มีอายุความในการฟ้องคดี เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าวมีทั้งเงิน มีทั้งอำนาจบาปมี ทำให้สามารถหลบหนีไปได้ง่ายและยากต่อการจับกุมมาดำเนินคดี หากไม่มีบัญญัติดังกล่าวผู้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมืองเหล่านั้นก็จะหลบหนีเพื่อรอคอยเวลาที่คดียาอาชญากรรมแล้วจึงจะกลับมาใช้ชีวิตโดยปกติสุขต่อไปโดยไม่ได้รับการพิจารณาดีตามกระบวนการยุติธรรม

บทที่ 5

สรุป ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

ด้วยมีผู้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงจำนวนไม่น้อยที่สามารถหลบหนี และผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจโดยการถือโกงประชาชนนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดหลบหนีไปอยู่ต่างประเทศและเมื่ออายุความในคดีอาญาสิ้นสุดลงจึงได้เดินทางกลับมาในประเทศไทยโดยที่กระบวนการยุติธรรมไม่สามารถลงโทษบุคคลดังกล่าวได้ อีกทั้งผู้บริหารธนาคารและสถาบันทางการเงินหลายรายที่กระทำความผิดอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศหลบหนีไปใช้ชีวิตอย่างเป็นสุขในต่างประเทศและยังไม่สามารถได้ตัวบุคคลดังกล่าวมาลงโทษ แม้รัฐจะได้พยายามดำเนินคดีในประเทศ เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้บุคคลที่อยู่ในประเทศต่างๆ สามารถเดินทางเข้าออกประเทศอื่นสะดวกขึ้น ทำให้โอกาสที่อาชญากรที่กระทำความผิดร้ายแรงจะหลบหนีไปอยู่ต่างประเทศ หรือมีการร่วมกระทำความผิดทางอาญาของคนที่อยู่ต่างประเทศ หรืออาชญากรสำคัญของต่างประเทศหลบหนีมาอยู่ในประเทศไทยซึ่งอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนชาวไทย ไม่ว่าจะจากการกระทำความผิดใหม่โดยตรงหรือจากการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดเดิม เช่น การฟอกเงินประกอบกับกระแสการก่อการร้ายข้ามชาติ และการที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การระหว่างประเทศอันมีพันธะที่จะต้องออกกฎหมายภายในเพื่อรับรองข้อตกลงที่ได้ไปลงนามไว้ ไม่ว่าในอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ และอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริตดังที่ได้กล่าวไว้ ล้วนมีการตกลงให้ประเทศภาคีไปปรับปรุงกฎหมายเรื่องอายุความเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด จึงเป็นเหตุสนับสนุนให้มีการหยิบยกประเด็นเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงอันเป็นหลักเกณฑ์ที่ได้มีการใช้อยู่ในนานาชาติขึ้นมาพิจารณาเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญาของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย

โดยผลของการกำหนดให้ไม่มีอายุความกับการกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงจะคล้ายกันตรงที่จะไม่มีการนำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้ แต่โดยทฤษฎีแล้วจะต่างกันตรงที่การกำหนดให้ไม่มีอายุความจะเป็นกรณีที่ไม่นำอายุความมาใช้ ซึ่งในต่างประเทศนิยมกำหนดให้ไม่มีอายุความในกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง ในขณะที่การกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลง จะเป็นเรื่องการกำหนดให้หยุดนับอายุความเมื่อผู้กระทำความผิดหลบหนี และเมื่อได้ตัวบุคคลดังกล่าวกลับมาต่อสู่คดีก็จะมี การนับอายุความใหม่

ประเทศไทยควรจะกำหนดให้ไม่มีอายุความในกรณีของการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง นี้อย่างที่ทำกันในต่างประเทศหรือไม่ เห็นว่าเนื่องจากทั้งประเทศที่อยู่ในระบบชีวิตลอร์และคอมมอนลอร์จะมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน เช่น สหรัฐอเมริกาได้กำหนดยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้ในการกระทำความผิดร้ายแรงที่มีโทษประหารชีวิต เช่น ฆ่าผู้อื่น หรือความผิดฐานฆ่าผู้อื่นที่แม้ไม่มีโทษประหารชีวิต หรือความผิดฐานก่อการร้ายที่มีผลต่อชีวิต หรือน่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือทำให้เกิดอันตรายสาหัส และในประเทศเยอรมันนี้ก็กำหนดยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติเรื่องอายุความจึงเป็นเรื่องที่น่าจะหยิบยกขึ้นมาพิจารณาในคราวเดียวกัน และเห็นว่าแม้การกำหนดให้ไม่มีอายุความจะมีผลเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีและน่าจะมีผลในเชิงยับยั้งการกระทำความผิดเป็นอย่างมากแต่ก็ควรนำมาใช้เฉพาะในกรณีการกระทำความผิดร้ายแรงตามแนวทางที่ทำกันอยู่ในต่างประเทศเท่านั้น

และหากจะกำหนดให้ไม่มีอายุความดังกล่าวควรจะยึดโยงกับฐานความผิดหรือโทษใดบ้าง ในเรื่องนี้เมื่อพิจารณาจากแนวทางที่กำหนดให้ไม่มีอายุความในต่างประเทศซึ่งมีการยึดโยงกับทั้งโทษและฐานความผิด เช่น โทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต กรณีที่มีการกระทำต่อชีวิต การดำรงอยู่ของเผ่าพันธุ์มนุษย์ และความสงบสุขของสังคมเป็นสำคัญ เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายไทย จะเห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 32 วรรค 2 ถือว่าการลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติไม่เป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม และว่าโทษจำคุกตลอดชีวิตจะเป็นโทษที่ร้ายแรงรองลงมาและแม้หลักเกณฑ์ของกฎหมายในหลายเรื่องทั้งที่เป็นสากล และประมวลกฎหมายอาญาเองได้จัดให้โทษทั้งสองประการมีความร้ายแรงในระดับใกล้เคียงกันมาก เช่น มีอายุความ 20 ปี เท่ากัน มิให้นำโทษทั้งสองประการมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี และบทบัญญัติอื่นๆ ในเรื่องการเพิ่มโทษ การลดโทษ และโทษสูงสุดที่อาจลงได้ในกรณีความผิดหลายกรรม

แม้ประเทศไทยมีโทษประหารชีวิตเป็นโทษร้ายแรงที่สุดแล้ว ทำไมต้องพิจารณาให้มีการนำเรื่องไม่ให้นำอายุความมาใช้ในการความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตที่เป็นโทษระดับรองลงมา จะเห็นว่าจริงอยู่แม้โทษทั้งสองประการนี้จะมีระดับของความร้ายแรงต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาจาก

บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดให้มีโทษจำคุกตลอดชีวิต เช่น ในข้อหาตระเตรียมเพื่อปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์หรือรู้ว่ามีผู้จะปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ประทุษร้ายต่อพระองค์หรือเสรีภาพของกษัตริย์ พระราชินี หรือรัชทายาท สนับสนุนการกระทำความผิดเกี่ยวกับพระชนม์หรือประทุษร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี หรือรัชทายาท ปล้นทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนาเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ปลอมแปลงเงินตรา และกระทำความผิดประการใดๆ เช่น แก่โรงเรียน อุ้งจอดเรือ ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักร เครื่องกล สายไฟ หรือสิ่งที่ทำไว้เพื่อป้องกันอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย จึงน่าจะมีการกำหนดให้ไม่มีอายุความในการกระทำความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตรวมอยู่ด้วย โดยนอกจากจะเป็นการเพิ่มมาตรการที่จะมีผลเป็นการป้องกันการกระทำความผิดแล้ว ยังน่าจะเป็นการป้องกันไม่ให้มีข้อถกเถียงหากมีการนำเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงมาใช้แล้วมีเหตุการณ์กระทำความผิดร้ายแรงดังกล่าวที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด

อย่างไรก็ตามเนื่องจากความผิดที่มีระวางโทษสูงสุดให้ประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิตนี้มีขอบเขตที่ค่อนข้างกว้างขวาง หากจะกำหนดให้ไม่มีอายุความโดยไม่กลไกการตรวจสอบถ่วงดุลที่เหมาะสม จะเป็นผลดีต่อระบบกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริงหรือไม่ เพราะมาตรการดังกล่าวนี้แม้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีแต่ก็อาจเป็นเสมือนดาบสองคมที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ในกรณีนี้เห็นว่าแม้โดยทั่วไปแล้วพนักงานสอบสวนจะมีกลไกในการตรวจสอบภายในที่ค่อนข้างเข้มแข็ง แต่หากมีการเพิ่มกลไกในการตรวจสอบภายนอกที่มีการนำมาใช้เป็นสากลในนานาประเทศ ก็น่าจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมไทย เพราะโดยหน้าที่แล้ว พนักงานอัยการมีหน้าที่ในการตรวจสอบพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสอบสวนเพื่อพิจารณาฟ้องดำเนินคดี กับสืบพยานเพื่อให้มีการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดเพื่อกรองผู้ที่กระทำความผิดโดยเฉพาะในความผิดร้ายแรงออกจากสังคมและส่งสัญญาณเตือนไม่ให้คนในสังคมเลือกที่จะถือเอาพฤติการณ์การกระทำความผิดที่จะก่อความเสียหายแก่สังคมเป็นแบบอย่าง หากจะมีการเพิ่มกลไกการตรวจสอบโดยให้พนักงานอัยการเข้าไปร่วมดูแลสำนวนการสอบสวนในคดีอาญาความผิดร้ายแรงเสียแต่ต้นมือก็น่าจะเป็นผลดีในการรวบรวมพยานหลักฐานอันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี และกลไกการตรวจสอบภายนอกนี้น่าจะมีภาพลักษณ์และผลต่อการเพิ่มหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนยิ่งขึ้น

สำหรับคดีที่ร้ายแรงรองลงมานั้น แม้การขยายอายุความเป็นมาตรการสำคัญเพื่อการสร้างปัจจัยเอื้อในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้วยการเพิ่มเวลาการติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่ก็ควรมีการใช้ภายในขอบเขตที่เหมาะสม และทำเฉพาะในบางกรณี ทั้งการ

ขยายอายุความที่ยาวเกินไปอาจทำให้กฎหมายไม่มีคุณภาพ และระยะเวลาที่ทอดนานจนเกินไปน่าจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานคดีเอง เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มของกฎหมายในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งเยอรมนีและสหรัฐอเมริกาที่ให้ความสำคัญกับการหยุดอายุความในบางกรณี เช่น ผู้กระทำความผิดหลบหนี เนื่องจากการกระทำความผิดจะเป็นการเพิ่มภาระในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดได้ การกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงในคดีอาญาจึงน่าจะเหมาะสมกว่าการขยายอายุความออกไปยาวๆ เพราะนอกจากจะเป็นการรักษากรอบที่กฎหมายได้สร้างขึ้นมาเพื่อคุ้มครองเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน รักษามาตรฐานในการบริหารงานยุติธรรมให้มีการดำเนินการอย่างรวดเร็วแล้ว ยังน่าจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการกับผู้กระทำความผิดที่หลบหนีโดยถือว่าบุคคลดังกล่าวได้ละสิทธิที่จะเข้ามาสู่กระบวนการเพื่อรับการพิจารณาคดีอย่างรวดเร็ว ลดภาระการทำงานที่จะสามารถหยุดการติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินการหากได้ความชัดเจนว่าบุคคลดังกล่าวมีเจตนาหลบหนีเพื่อประวิงเวลา

การหลบหนีถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่กฎหมายหลายประเทศกำหนดมาตรการเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่ลงมาเสริมการนำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้อยู่ โดยหากได้ความว่าผู้กระทำความผิดหลบหนีก็มักจะให้มีการหยุดอายุความไว้และหากได้ตัวมาก็ให้มีการดำเนินการภายในกำหนดอายุความเดิมหรือภายในเงื่อนไขที่กำหนด เนื่องจากการหลบหนีอาจเกิดขึ้นทั้งในชั้นก่อนฟ้อง ระหว่างพิจารณา และภายหลังจากที่ศาลพิพากษาแล้ว

การเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องอายุความในปัจจุบันมีการแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

1. ให้การกระทำความผิดมาตรา 147 มาตรา 148 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 151 มาตรา 152 มาตรา 153 มาตรา 154 มาตรา 155 มาตรา 156 มาตรา 157 มาตรา 158 มาตรา 159 มาตรา 160 มาตรา 161 มาตรา 162 มาตรา 201 และมาตรา 202 มีอายุความในการฟ้องคดีสามสิบปีนับแต่วันกระทำความผิด

2. ให้กรณีที่ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีจากการควบคุม หรือหลบหนีหลังจากได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือหลบหนีหลังจากที่พนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้องหรือมีคำสั่งฟ้อง หรือหลบหนีระหว่างการพิจารณาของศาล ให้อายุความมาตรา 95 หรือมาตรา 95/1 สะดุดหยุดลงในความผิดซึ่งต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี และในความผิดตามมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 201 และมาตรา 202

ความเห็นของคณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะที่ 11) ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างมาตรา 95/2 ที่กำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีนั้นมีความสอดคล้อง

กับแนวทางตามข้อ 29 แห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 ที่กำหนดให้สามารถเลือกใช้การขยายอายุความหรือให้อายุความสะดุดหยุดอยู่แล้ว

ความเห็นของสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่า หลักการของร่างมาตรา 95/2 (1) กำหนดจากฐานของอัตราโทษ คือ โทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี จึงอาจรวมความผิดอาญาฐานอื่น และส่งผลต่อหลักการแสวงหาและการรับฟังพยานหลักฐาน เพราะเวลาที่ยังผ่านไปนานพยานหลักฐานก็ยิ่งลดน้อยลง และเมื่อเป็นคดีที่มีอัตราโทษสูงศาลต้องรับฟังพยานหลักฐานด้วยความระมัดระวัง หากกรณีมีข้อสงสัยศาลอาจยกประโยชน์ในข้อสงสัยให้จำเลยตามมาตรา 227 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้ การมีอายุความฟ้องคดีก็เพื่อเป็นการเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี การแก้ไขหลักการดังกล่าวโดยกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี เท่ากับว่าไม่มีอายุความ อาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่กระตือรือร้นที่จะรับนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี ดังนั้น หลักอายุความสะดุดหยุดลงจึงน่าจะนำมาใช้กับกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปต่างประเทศ เพราะเป็นกรณีที่รัฐไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เทียบเคียงกับกฎหมายอาญาเยอรมัน

เห็นว่าการแก้ไขอายุความในกรณีให้อายุความสะดุดหยุดลงดังกล่าวทั้งสองข้อเป็นการขยายระยะเวลาในการนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาฟ้องคดีหากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีการดำเนินคดี เนื่องจากปัจจุบันผู้ต้องหาหรือจำเลยมักจะหลบหนีไปเพื่อรอให้คดีขาดอายุความแล้วจึงกลับมา เพราะผู้ต้องหาหรือจำเลยมักจะมีคู่ทางเครือข่ายคอยให้ความช่วยเหลือและมักจะมีอำนาจมีเงินจึงทำให้หลบหนีได้ง่าย การแก้ไขในเรื่องอายุความดังกล่าวจะทำให้การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่เนื่องจากร่างกฎหมายดังกล่าวได้แก้ไขให้อายุความสะดุดหยุดลงกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีในชั้นจับกุมเท่านั้นไม่ได้แก้ไขให้ใช้กับผู้กระทำความผิดแล้วหลบหนีโดยที่ยังไม่ได้ถูกจับกุม ซึ่งผู้กระทำความผิดส่วนมากมักจะหลบหนีตั้งแต่ได้กระทำความผิดเสร็จแล้ว อีกทั้งยังมีความผิดอีกหลายฐานที่สร้างความเสียหายและมีพฤติการณ์ร้ายแรงให้แก่ประเทศและระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก เช่นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ซึ่งถ้าพิจารณาเพียงแค่อัตราโทษตามร่างกฎหมายฉบับนี้แล้วย่อมไม่ครอบคลุมถึงความผิดดังกล่าว แต่การกระทำความผิดดังกล่าวนั้นได้สร้างความเสียหายให้แก่ประเทศอย่างมากในปัจจุบัน จึงเห็นว่าการนำเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงมาใช้โดยพิจารณาตามอัตราโทษเพียงอย่างเดียวไม่ก่อประโยชน์เพียงพอที่จะพิจารณาถึงความร้ายแรงของคดีด้วย การแก้ไขกฎหมายในเรื่องอายุความฉบับนี้จึงยังไม่ครอบคลุมทั้งหมดและเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งไม่ครบถ้วนตามเจตนารมณ์ของการผู้ร่างกฎหมาย

จึงเห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะที่ 11) ในบางประเด็น และไม่เห็นด้วยกับความเห็นของความเห็นของสำนักงานศาลยุติธรรม

3. ให้ใช้กรณีผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดในความผิดตามมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 147 มาตรา 148 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 151 มาตรา 152 มาตรา 153 มาตรา 154 มาตรา 155 มาตรา 156 มาตรา 157 มาตรา 158 มาตรา 159 มาตรา 160 มาตรา 161 มาตรา 162 มาตรา 167 มาตรา 201 และ มาตรา 202 ที่หลบหนีมีอายุความ 30 ปี

ความเห็นของคณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะที่ 11) พิจารณาแล้วเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา 98 วรยศสอง โดยใช้แนวทางการขยายอายุความล่วงเลยการลงโทษสำหรับความผิดตามที่ระบุในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 147 มาตรา 148 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 151 มาตรา 152 มาตรา 153 มาตรา 154 มาตรา 155 มาตรา 156 มาตรา 157 มาตรา 158 มาตรา 159 มาตรา 160 มาตรา 161 มาตรา 162 มาตรา 167 มาตรา 201 และ มาตรา 202 ออกไปมีกำหนดเวลา 30 ปี ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับอายุความฟ้องร้องคดีตามร่างมาตรา 95/1

ความเห็นของสำนักงานศาลยุติธรรม เห็นว่าการกำหนดอายุความนั้นนอกจากจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาพยานหลักฐานแล้วยังเพื่อความชอบธรรมของรัฐในการลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ว่าการลงโทษเพื่อการป้องกันทั่วไปเพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นในระบบกฎหมายและไม่กล้ากระทำความผิด แต่ถ้ารัฐไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ความชอบธรรมในการลงโทษทั่วไปก็จะหมดไป และการป้องกันพิเศษ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้ใหม่ เพราะการที่รัฐไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและเมื่อเวลาผ่านไปโดยผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดขึ้นใหม่ แสดงว่าบุคคลนั้นได้แก้ไขปรับปรุงตนเอง การลงโทษจึงไม่มีประโยชน์ในการป้องกันพิเศษ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรเป็นการขยายอายุความให้ยาวขึ้นมากกว่าการไม่มีอายุความเลยและสอดคล้องกับข้อ 29 ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003

เห็นว่าการแก้ไขอายุความในกรณีที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดในความผิดตามมาตราดังกล่าวหลบหนี ให้มีอายุความ 30 ปี นั้นเหมาะสมกับกรณีแล้วตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาและความเห็นของสำนักงานศาลยุติธรรม

5.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมตลอดจนมีปัญหที่เกิดขึ้นจากการที่ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดร้ายแรงเนื่องจากข้อจำกัดเรื่องอายุความ แนวทางการนำใน

เรื่องการกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีผู้กระทำความผิดหรือจำเลยหลบหนีทั้งในชั้นก่อนฟ้อง ระหว่างพิจารณา และบังคับโทษเห็นว่า

5.2.1 ตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญานี้ที่กำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงเฉพาะกรณีเมื่อผู้ต้องหาหลบหนีภายหลังจากพนักงานสอบสวนจับกุมแล้วนั้น แคลไปจะทำให้ไม่ได้ผลเท่าที่ควรเพราะปัจจุบันคดีที่ผู้ต้องหาหลบหนีนั้นส่วนใหญ่จะหลบหนีตั้งแต่ได้กระทำความผิดแล้วหลบหนีจากการถูกจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้น จึงเห็นด้วยกับร่างของสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ให้อายุความสะดุดหยุดลงตั้งแต่เมื่อเกิดการกระทำความผิดแล้วผู้กระทำความผิดหลบหนี แต่สำนักงานกฤษฎีกาให้แก้ไขเพื่อให้สะดุดหยุดลงเฉพาะภายหลังที่ถูกจับกุมแล้ว ซึ่งเห็นว่าในกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นน้อยมากทำให้ประโยชน์ที่จะได้รับน้อยลง ควรมีการแก้ไขในชั้นคณะกรรมการการของรัฐบาล โดยให้อายุความสะดุดหยุดลงเริ่มตั้งแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี(อายุความสะดุดหยุดลง หมายความว่าที่ผ่านมาไม่ให้นับอายุความ หากจับผู้กระทำความผิดได้เมื่อใดให้เริ่มนับหนึ่งใหม่ ส่วนอายุความสะดุดหยุดอยู่ หมายความว่าที่ผ่านมายังนับอายุความแต่ระหว่างที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไม่นับ หากจับผู้กระทำความผิดได้เมื่อใดถึงจะเริ่มนับต่อจากอายุความเดิม)

5.2.2 มีอีกหลายฐานความผิดที่สร้างความเสียหายและมีพฤติการณ์ร้ายแรงให้แก่ประเทศและระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก เช่นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ซึ่งถ้าพิจารณาเพียงแค่อัตราโทษตามร่างกฎหมายฉบับนี้แล้วย่อมไม่ครอบคลุมถึงความผิดดังกล่าว แต่การกระทำความผิดดังกล่าวนี้ได้สร้างความเสียหายให้แก่ประเทศอย่างมากในปัจจุบัน จึงเห็นว่าการนำเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงมาใช้โดยพิจารณาตามอัตราโทษ ที่มีโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต และจำคุก 20 ปี นั้น ไม่ก่อประโยชน์เพียงพอที่จะพิจารณาถึงความร้ายแรงและพฤติการณ์ของคดีด้วย การแก้ไขกฎหมายในเรื่องอายุความฉบับนี้จึงยังไม่ครอบคลุมทั้งหมดและเกิดประโยชน์สูงสุด

5.2.3 แม้การขยายอายุความเป็นมาตรการสำคัญเพื่อการสร้างปัจจัยเอื้อในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้วยการเพิ่มเวลาการติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่การขยายอายุความที่ยาวเกินไปอาจทำให้กฎหมายดูไม่มีคุณภาพ และระยะเวลาที่ทอดนานจนเกินไปน่าจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานคดีเอง เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจเห็นว่าอายุความสะดุดหยุดลงแล้วจะจับกุมเมื่อใดก็ได้ จึงไม่สนใจติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดดำเนินคดีเหมือนเดิม ทำให้ประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมลดลง พยานหลักฐานอาจสูญหายไปตามกาลเวลา ทำให้การพิสูจน์ความผิดเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดย่อมทำได้ยาก จึงควรมีมาตรการในการเร่งรัดการจับกุมและดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยให้มีระเบียบในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกรณีที่อายุความสะดุดหยุดลงไว้โดยเฉพาะ

5.2.4 การที่สำนักงานศาลยุติธรรมมีความเห็นแย้งว่าการให้อายุความสะดุดหยุดลงกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีนั้นส่งผลต่อหลักการแสวงหาและการรับฟังพยานหลักฐาน เพราะเวลายังผ่านไปนานพยานหลักฐานก็ยิ่งลดน้อยลง และเมื่อเป็นคดีที่มีอัตราโทษสูงศาลต้องรับฟังพยานหลักฐานด้วยความระมัดระวัง หากกรณีมีข้อสงสัยศาลอาจยกประโยชน์ในข้อสงสัยให้จำเลยตามมาตรา 227 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้ การมีอายุความฟ้องคดีก็เพื่อเป็นการเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี การแก้ไขหลักการดังกล่าวโดยกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีเท่ากับว่าไม่มีอายุความ อาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่กระตือรือร้นที่จะรับนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี ส่งผลต่อหลักการแสวงหาและการรับฟังพยานหลักฐาน เพราะเวลายังผ่านไปนานพยานหลักฐานก็ยิ่งลดน้อยลง นั้น เห็นว่าหากมีการนำเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงมาใช้ควรนำเอากฎหมายเรื่องการสืบพยานล่วงหน้ามาใช้แม้ในกรณีที่ยังไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด และให้ศาลรับฟังคำเบิกความดังกล่าวเป็นพยานโดยไม่ต้องมาเบิกความใหม่เมื่อมีการฟ้องผู้กระทำความผิดเป็นจำเลย ดังนั้นจึงควรมีการพิจารณานำบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องนี้ เพื่อให้การกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงก่อประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอย่างเต็มที่

และควรนำระบบดิจิทัลมาช่วยในการบริหารงานคดี เนื่องจากจำนวนการสอบสวนเป็นที่ยอมรับพยานหลักฐานสำคัญที่จะใช้ในการดำเนินคดี เช่น คำให้การพยานบุคคล บัญชีของกลาง ภาพถ่ายประกอบคดี และต้นฉบับเอกสาร เช่น หนังสือเดินทางปลอม เช็คที่มีการปฏิเสธการจ่ายเงิน ซึ่งบางครั้งอาจใช้เวลากว่า 20 หรือ 30 ปี ดังนั้นการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ของระบบดิจิทัลมาใช้ในการช่วยจัดเก็บสำนวนคดีอย่างที่ทำกันในประเทศก็น่าจะเป็นประโยชน์ เพื่อจะได้มีพยานหลักฐานที่เพียงพอในการดำเนินกับผู้กระทำความผิดเมื่อได้ตัวมาในภายหลัง และยังติดตามเคลื่อนไหวของสำนวนทำให้รัฐมีสำเนาเอกสารสำนวนเก็บไว้เพื่ออาจนำมาใช้หากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์กับสำนวนที่ได้รับต่อมาจากพนักงานสอบสวน เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม มีปลวกขึ้น หรือเก็บสำนวนไว้ผิดที่ และรวบรวมสถิติคดีที่มีการรับ ส่งไว้อย่างละเอียด

ดังนั้นควรเพิ่มความสำคัญและเวลาในการดำเนินการเพื่อการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือภัยร้ายแรงแก่ประเทศ ยิ่งกว่าการมุ่งที่จะฟ้องคดีทุกประเภททั้งที่อาจไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะชน ต่อประเทศ โดยการแก้ไขเรื่องอายุความในการฟ้องคดี โดยให้อายุความในการฟ้องคดีสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้กระทำความผิดแล้วหลบหนีตั้งแต่เริ่มกระทำความผิดแล้วหลบหนีมิใช่หลบหนีจากการควบคุมหรือหลบหนีหลังจากได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือหลบหนีหลังจากที่พนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้องหรือมีคำสั่งฟ้อง หรือหลบหนีระหว่างการพิจารณาของศาล เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วผู้กระทำความผิดมักจะหลบหนีทันทีที่ได้กระทำ

ความผิดมิใช่หลบหนีจากการควบคุมหรือหลบหนีหลังจากได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือหลบหนีหลังจากที่พนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้องหรือมีคำสั่งฟ้อง หรือหลบหนีระหว่างการพิจารณาของศาล เนื่องจากการหากหลบหนีในกรณีดังกล่าวจะทำให้ยาก และส่วนใหญ่จะอยู่ในการควบคุมตัว คุมขัง ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยปกติแล้วผู้กระทำความผิดส่วนมากจึงมักหลบหนีตั้งแต่ได้กระทำความผิดลงทันทีโดยไม่รอให้ถูกจับกุม หรือโดนควบคุมตัว หรือคุมขังเสียก่อนจึงคิดหลบหนี การแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายอาญาเรื่องอายุความในการฟ้องคดี ควรกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงทันทีนับแต่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดแล้วหลบหนีเพราะจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม ประชาชน และประเทศ ซึ่งหากมีการนำมาตรการเหล่านี้มาใช้ควบคู่กับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนอย่างเหมาะสม ก็จะทำให้มีการปรับเปลี่ยนมาตรฐานของกระบวนการยุติธรรมของไทยให้มีประสิทธิภาพและมีความเป็นสากลยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้กระทำความผิดไม่ควรหลุดพ้นจากการดำเนินคดี โดยอายุความ

รายการอ้างอิง

รายการอ้างอิง

- กำชัย จงจักรพันธ์. (2544). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยระยะเวลาและอายุความ**. กรุงเทพฯ:โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ชาติ ชัยเดชสุริยะ, และณัฐวสา ฉัตรไพฑูรย์ (ผู้แปล). (2548). **อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการทุจริต**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนากระบวนการยุติธรรม.
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ชาติ ชัยเดชสุริยะ, และณัฐวสา ฉัตรไพฑูรย์ (ผู้แปล). (2548?). **อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนากระบวนการยุติธรรม.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2544). **คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โกเมน ภัทรภิรมย์. (2513). การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส. *อัยการนิเทศ*, 32, 165.
- คมสัน ใจมา. (2517). **กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ศึกษาเฉพาะกรณีอายุความในการบังคับใช้กฎหมาย**. การศึกษาอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- คะเนิง ภาไชย. (2529). วิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายอังกฤษ ตอนที่ 1. *วารสารอัยการ*, 9, 16.
- จิตติ ดิงศักทีย์. (2529). **กฎหมายอาญา ภาค 1**. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- จิตติ ดิงศักทีย์. (2536). **คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1**. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2543). **ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับอ้างอิง**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

เทพวิฑูร, พระยา. (2509). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1–2 มาตรา 1 ถึง 240. พระนคร: เนติบัณฑิตยสภา.

ประธาน วัฒนาวณิชย์. (2546). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.

ประเทือง ธนิยผล. (2550). การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พิพัฒน์ จักรางกูร, และ ภัทรพร จักรางกูร. (2527). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค1. กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.

สมพร พรหมหิตาธร. (2546). อายุความ. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (ผู้แปลและเรียบเรียง). (2546). บันทึกของนายออร์ซ ปาดูซ์ ที่ปรึกษาการร่างกฎหมายของรัฐบาลสยามเกี่ยวกับการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

หยุด แสงอุทัย. (2540). กฎหมายอาญา ภาค1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรุณี อันทชัยศิลป์. (2542). อายุความในคดีอาญา. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

Adlestein, A.L. (1995). Conflict of the criminal statute of limitations with lesser offences at trial. **37 William and Mary L.Rev, 199, 262.**

Angell, J.K. (1876). **A treatise on the limitations of actions at law and suits in equity and admiralty** (6th ed.). Boston: Little Brown.

Ballantine, W. (1812). **A treatise on the statute of limitations.** New York: C.Wiley.

Bruce, G. (1990). Hare and hounds: the fugitive defendant's constitutional right to be pursued. **Brooklyn L. Rev, 439, 67.**

Chitty, J. (1819). **A practical treatise on the criminal law.** Philadelphia: Edward Berld.

Clarkson, C.M.V. & Keating, H.M. (2003). **Criminal law: text and materials** (5th ed.).

London: Sweet and Maxwell.

Code of Criminal Law, s.78(2)

Code of Criminal Law, s. 78(3)-(4).

Code of Criminal Law, s.78a(1).

Code of Criminal Law, s.78a(2)(3).

Code of Criminal Law, s. 78b(1).

Code of Criminal Law, s.78c(1).

Code of Criminal Law, s.78c(2).

Code of Criminal Law, s.78c(3)-(4).

Code of Criminal Law, s.78c(5).

Code of Criminal Law, s. 79(1).

Code of Criminal Law, s. 79(6).

Code of Criminal Law, s.220a.

Code of Criminal Law, s. 211.

Code of Criminal Procedure, s. 158.

Code penal [nouveau], article 213-5, sous-titre 1er: Des crimes contre l'humanité.

Code Penal [nouveau], article 124-1, article 124-2, article 124-3, article 124-4, sous-titre II : Des crimes contre l'espèce humaine.

Code Penal [nouveau], livre premier : Disposition general, titre III : Des peines, chapitre III : De l'extinction des peines et de l'effacement des condamnations, section 1 : De la prescription, article 133-3.

Code Penal [nouveau], livre premier : Disposition general, titre III : Des peines, chapitre III : De l'extinction des peines et de l'effacement des condamnations, section 1 : De la prescription, article 133-2.

Code Penal [nouveau], livre premier : Disposition general, titre III : Des peines, chapitre III : De l'extinction des peines et de l'effacement des condamnations, section 1 : De la prescription, article 133-4 (Loi n 2002-1576 du 30 decembre 2002 art. 81 Journal officiel du 31 decembre 2002).

The Columbia Encyclopedia (5th ed.). (1983). London: Gale Group.

Cross, R. (1971). **Prison and the public**. London: Stevens&Sons.

Cullen, F.T., Gilbert, K.E.& Cullen, F.T. (1982). **Reaffirming rehabilitation**. London: Anderson Publishing Company.

The Defence Minister of the USSR on the geneva conventions. (1949, 12 August).

Developments in the Law. (1950). Statutes of limitations. **63 HARV.LREV**, 1177, 1179.

The Federal Assembly of the Swiss Confederation. (1981, 20 March). **Federal act on international mutual assistance in criminal matters (IMAC)**. p.351.1.

Theft Act 1968 s 13.

Hampton. (1992). Correcting harms versus righting wrongs: the goal of retribution. **39 UCA L. Review**, 1659, 1686.

Hirsch, A.V. (1986). **Past or future crimes: deservedness and dangerousness in the sentencing of criminals**. Manchester: Manchester University Press.

Hirsch, A.v., & Ashworth, A (Eds). (1992). **Principled sentencing**. Boston: Northeastern University Press.

Home Office. (1990). **Crime, justice and protecting the Public Cm 965**. London: HMSO.

Jean, P. (1993). **Le nouveau code penal (partie generale) loi n 92-683 du juillet 1992**. Paris: Dalloz.

Jolowicz, J.A. (1986). **Droit anglais**. Paris: Dalloz.

Kenny, C.S. (1962). **Outlines of criminal law** (18th ed). Cambridge: Cambridge University Press.

Kenny, C.S. (1966). **Outlines of criminal law** (19th ed). Cambridge: Cambridge University Press.

Lafave, W., & Israel, J. (1984). **Criminal procedure**. N.P.: n.p.

Lewis, H.D. (1956). **Contemporary British philosophy**. London: Routledge.

The Limitation Act.

Moore, M.S. (1987). **The moral worth of retribution**. N.P.: n.p.

Morris on persons and Punishment. (1999). **Law and philosophy**, 18, 475.

Morris, N. (1974). **The future of imprisonment**. Chicago: Chicago Press.

Motley (1978) 66 Cr.App.R. 274; Bruce (1977) 65 Cr.App.R. 148.

Rutherford, A. (1993). **Criminal justice and the pursuit of decency**. Oxford: Oxford University Press.

State v. Barton, 32 La. Ann. 278, 279 (1880).

State v. Foster, 8 La. Ann. 291, 291-92 (1853)

Stephen, J.F, Sir. (1883). **A history of the criminal law of England**. London: MacMillan.

Stephen, J.F. (1883). **A history of the criminal law of England Vol. II**. London: MacMillan.

Storey (1973) 57 Cr.App.R. 840.

Toussie, V. United States, 397 U.S. 112, 114-15 (1970); Bridges V. United States, 346 U.S. 209, 215-16 (1953); Wood V. Carpenter, 101 U.S. 135, 139 (1879); and Adams V. Wood, 6 U.S. 336,341 (1805).

U.S. Code, Title 18 : Crime and criminal procedure, Part II : criminal procedure, Chapter 213:limitations, section 3290: fugitives from justice. (No Statute of limitations shall extend to any person fleeing from justice).

United States v. Frank,864 F. 2d 992,1007 (3rd Cir.1988)

United States v. Salzman, 548 F.2d 395, 404 (2nd Cir. 1976) (Feinberg, J., concurring) (footnote)

Walker, N. (1965). **Crime and punishment in Great Britain**. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Walker, N. (1978). **Punishing, denouncing or reducing crime?**. New York: Stevens and Sons.

Walker, N.,& Padfield, N. (1996). **Sentencing : theory, law and practice** (2nd ed.). Oxford: Oxford University Press.

Wilkes, R.V. (1987). **The Founders' constitution Volume 5, Amendment IV, Document 5**. Chicago: The University of Chicago Press.

Wood V. Carpenter, 101 U.S. 135, 139 (1879).

Wood, H.G, Gould, J&Moore,D. (1916). **A treatise on the limitations of actions at law and in equity**. Boston: The Boston Book Company.

ประวัติผู้เขียน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางวนปวรา ปงใจ
วัน เดือน ปีเกิด	29 ธันวาคม 2515
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 99 หมู่ 19 ตำบลบ้านคู้ อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2550 - ปัจจุบัน นิติกรชำนาญการ สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2546 นิติกร 5 สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2544 นิติกร 4 สำนักงานอัยการจังหวัดพะเยา พ.ศ. 2544 นิติกร 3 กองคดีอาชญาคดี 4 กรุงเทพฯ สำนักงานอัยการ พ.ศ. 2543 บุคลากร 3 งานวินัย กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม